

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. sep-
tembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Doberdob«
v Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija«
pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
suznjeni Evropi.

primorski

dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382-535723
Fax 0481/532958

ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190
Fax 0432/730462

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVI. št. 248 (13.781)

Trst, četrtek, 1. novembra 1990

Pomembne odločitve ministrskega sveta

Podaljšani roki za lokalne uprave

*Bencin in plinsko olje za ogrevanje spet cenejša
Finančna podpora za družine talcev iraške vlade*

RIM — Na včerajšnji kratki, a izredno delavni seji ministrskega sveta, na kateri so odobrili vse ukrepe dnevnega reda, je uvodoma podal poročilo zunanji minister De Michelis. Med drugimi ukrepi je namreč ministrski svet odobril tudi predlog o finančni podpori svojem talcev, ki so še v rokah Sadama Huseina. Za to je vlada dala na razpolago 750 milijonov lir. Družinski člani talcev bodo za dobo 120 dni dobivali po trideset tisoč lir dnevno.

De Michelis je po zasедanju sveta sprejel skupino sorodnikov talcev, ki so izrazili veliko nezadovoljstvo zaradi zadržanja vlade. Zunanji minister je zagotovil, da so pristojna telesa doslej naredila vse potrebne korake, vendar je pojasnil, da italijanska vlada ne namerava sprejemati samostojnih odločitev, ker to ne bi bilo v skladu z evropskimi dogovori.

Med pomembnejšimi ukrepi, ki jih je odobril ministrski svet, je podaljšanje roka za predložitev proračunov krajevnih uprav za leto 1991. Občine in Pokrajine bodo morale to obveznost izpolniti do 31. decembra 1990. Ministrski svet je menil, da je ta ukrep nujen, saj bo krajevnim upravam omogočil natančnejšo izdelavo proračuna. Poleg tega pa je bil odobren tudi ukrep, bo katerem bodo Občine in Pokrajine lahko dobile desetletne kredite, s katerimi bodo krile zaostale pri-manjkljave na področju javnih prevo-zov. Občinske uprave bodo do zadnjega decembra letos lahko določile nove tarife za občinski davek ICIAP. Pokra-jinske in občinske uprave in konzorci-ji ter Gorske skupnosti pa bodo po no-vem lahko krile stroške za javne grad-nje in storitve s prodajo lastne imovi-ne.

Zadnja točka dnevnega reda minis-trskega sveta je bila pocenitev benci-na in drugih naftnih derivatov, ki jo bo omogočila delna fiskalizacija. Pocenitve bodo začele veljati danes popolno. Bencin super bo po novem stal 1.535 lir za liter, neosvinčeni ben-cin 1.485 lir, bencin za kmetijstvo pa 663 lir, kar je 29 lir manj kot po zadnji podražitvi. Osemnajst lir cenejša pa bosta plinsko olje in nafta za ogreva-

nje. Cena plinskega olja za vozila je zaenkrat nespremenjena.

O vprašanju talcev, katerih usoda je še neznana, pa je včeraj spet razpravljalo tudi predsedstvo zunanje komisi-je pri poslanski zbornici. Kljub temu, da je na plenarni seji komisija odloči-la, da bo v Bagdad poslala humanitar-no delegacijo, ki naj bi bila predvsem v moralno pomoč ujetnikom, je pred-sedstvo včeraj zavrnilo to možnost. Negativna odločitev je brž sprožila val protestov predvsem v strankah opozicije, še zlasti, ker se prav te dni širijo vznemirljive vesti o nečloveških razmerah, v katerih se nahajajo pred-vsem ameriški talci. Danes pa bo v Irak vsekakor odpotovala delegacija parlamentarcev in evroparlamentar-cev, čeprav vlada tej pobudi ostro na-sprotuje. Za temeljitejšo razčiščenje zadeve bo prav gotovo potrebna nova razprava v poslanski zbornici, ki jo je včeraj zahteval demokristjan Flaminio Piccoli. Medtem pa se stranke vladne večine še pogajajo o koristnosti huma-nitarne delegacije, predvsem ker predsednik vlade Andreotti vztraja pri dvomljivi »strategiji odločnosti«.

Ob dnevu mrtvih

Ob vstopu v četrti mesec zalivske krize težave, ki jim še ni videti konca Bush se je naveličal Sadama Huseina Mubarak pa je kritiziral načrte SZ

WASHINGTON — Tri mesece bo izbruhu zalivske krize (Iračani so namreč zasedli Kuwait City v ranem jutru 2. avgusta letos) je protiraška fronta izenačila svojo vojaško silo z enotami, s katerimi razpolaga Irak. Po mnenju vojaških izvedencev razpolaga Sadam Husein s 450.000 vojakov na fronti, prav toliko pa jih ima tudi kartel za-veznikov, ki skupaj z Američani »bran-i«
Savdsko Arabijo in ostale sosednje države.

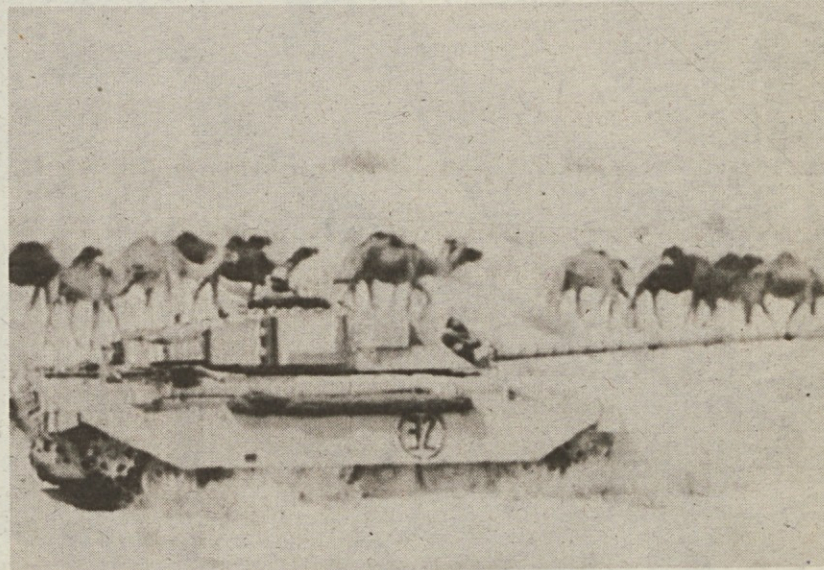
Vstop v četrti mesec krize pa spremlja zaskrbljujoče zbiranje mnenj o možnosti, da bi v Zalivu prišlo do vojne. Več kot polovica Kanadčanov bi pristala na vojaški poseg v Zalivu. Bivši savdski naftni minister Jamani pa je dejal, da je vojna res možna alternativa za izhod iz krize. Kanadčani in savdski minister pa niso osamljeni. Nekateri ugotavljajo celo to, da se za vojaški nastop čedalje bolj ogreva tudi ameriški predsednik Bush.

Slednji je posredoval Sadamu Huseinu sporočilo, da ga je že naveličan. Bushevo reakcijo je sprožila objava pi-

sem nekaterih ameriških državljanov, ki so jih Iranci zadržali v Kuvajtu in Bagdadu. Američani pišejo, da jih iraški vojaki pretepajo, pustošijo njihovo imovino, jim ne dajejo hrane, jih ne puščajo iz hiše in jih kdaj celo pošiljujejo. Neki inženir je pisal ženi, da bi moral Bush napasti Irak in to čim prej.

Predvolilni shod v Washingtonu je nudil amerškemu predsedniku priložnost, da je spregovoril prav o talcih. Dejal je, da bo zaenkrat še počakal, vendar je tudi rekel, da je naveličan načina, s katerim se brutalni diktator izživlja nad ameriški državljani.

Negativni glasovi prihajo tudi iz arabskega sveta, kjer je Mubarak odločno zavrnil sovjetski načrt o diplomatski rešitvi krize. »Z arabskim vrhom ne bomo rešili afere z Irakom,«
je dejal Mubarak, ki je tudi poudaril polom sovjetske diplomatske misije v Bagdadu. Kljub temu je sovjetski odposlanec Primakov potrdil svoje osebno prepričanje, da bi se dalo krizo rešiti po diplomatski poti.

Britanski tank kot sestavni del puščavskega okolja

(Telefoto AP)

Poziv Aoste za zaščito Slovencev

NA 4. STRANI

Kvalifikacije za nogometno EP Modri nadigrali Avstrijce (4:1)

BEOGRAD — Jugoslavija je v svoji drugi tekmi kvalifikacijske skupine za evropsko nogometno prvenstvo premagala Avstrijo kar s 4:1 in je s tem seveda prva na lestvici s štirimi točkami.

Modri so bili v svoji 500. jubilejni tekmi znatno boljši od Avstrijcev in predvsem se je izkazal Pančev, ki je dosegel kar tri zadetke. Samo srečanje pa se ni najboljše pričelo za Jugoslovane, ki so že v 14. min. prejeli gol. Odtelej pa so se povsem razigrali in nasuli nasprotniku štiri gole. V prihodnjem kolu bo Jugosla-vija v gosteh igrala proti Danski (14. t. m.).

Od ostalih včerajšnjih kvalifikacijskih srečanja za EP bi vsekakor omenili izredno tesno zmago Nmečije v gosteh proti Luksemburgu (3:2). Madžarska je po pričakovanju doma premagala v skupini 3, kjer igra tudi Italija, Ciper s 4:2, Grčija pa je visoko slavila nad Malto s 4:0.

NA 14. STRANI

Occhetto v Palermu za boj komunistov proti razširjeni mafijski premoči na Siciliji

PALERMO — KPI v boju proti mafiji je politični program, ki ga je generalni sekretar Achille Occhetto objasn timeri razčlenil prav v Palermu, kjer se je včeraj sestal z zastopniki sodstva, s policijskimi agenti ter s trgovci. Occhetto se je nato udeležil tudi protestnega shoda, ki se je zaključil s sprevedom po mestnih ulicah. Dan v sicilskem glavnem mestu je sekretar KPI posvetil predvsem zbiranju podatkov o sredstvih, s katerimi se demokratska Sicilija lahko upira mafijski premoči. Occhetto je dejal, da so ga globoko prizadela pričevanja sodnikov in preiskovalcev, ki se ukvarjajo s procesi proti mafiji, saj je dejal, da jih vlada vse premalo podpira. »Nove sodnike pošiljajo v Pizo, ne v Palermo,«
je dejal komunistični voditelj. Zato je omenil, da bo KPI osredotočil svoje bodoče politične programe prav na boj proti mafiji in je pri tem tudi polemično označil Craxijeve izjave, da so shodi in protestne manifestacije proti mafiji pravi nesmisel. Komunisti so prepričani, da se da z množico na ulicah doseči še marsikaj, sicer pa mora tudi vlada poskrbeti za to, da bo na Siciliji več delovnih mest.

Na sliki (telefoto AP): Occhetto za govorniškimi odrom v Palermu

Kritične reakcije načelnikov skupin KPI in DP

V parlamentu ne bo razprave o »Gladiu«

RIM — Konferenca načelnikov skupin v poslanski zbornici ni sprejela zahtev komunistov in DP o tem, da bi morala vlada odgovarjati na vprašanja v zvezi z delovanjem tajne službe Gladio ter o imenovanju generala D'Ambrosia na čelo SISMI-ja. V uradnem sporočilu konference, naj bi zavrnili zahteve opozicije, ker je bil koledar bodočih razprav že prenatrpan in tudi sicer naj ne bi bilo novembra časa za dodatne razprave.

Na odločitve konference načelnikov skupin, v katerih se odraža volja vladne večine, so tako komunisti kot DP reagirali izredno kritično. Načelnik komunistične skupine v poslanski zbornici Quercini je dejal, da so zahtevali razpravo že v tem mesecu, ker bo prav 10. novembra višji obrambni svet imenoval generala D'Ambrosia za tajnika

SISMI-ja. »Pred tem bi bili morali razčistiti vse dvome glede generalovega sodelovanja pri »afri Ricci« (poizkus državnega udara, ki ga je vodil Borghese),« je dejal Quercini, ki je temu dodal, da bi morali vsekakor razčistiti tudi odnose med generalom in njegovim kolegom Santovitom. Quercini je izrazil tudi prepričanje, da se je vladna večina izognila javni razpravi, ker je hotela afero D'Agostino rešiti kar v svoji sredi.

Kritike na vladno večino so letale tudi s strani DP. Njen zastopnik Bassanini je dejal, da je razprava o Gladiu nujna. S tem je tudi ovrgel stališče predsednika republike, ki je izrazil mnenje, da gre za dogajanja iz preteklosti. »Preteklost je treba razčistiti,« pravi Bassanini, »ne smemo pa je prekrivati.«

Po izvolitvi Gave za predsednika demokršćanskih poslancev V KD zavladala želja po enotnosti Orlando pa ponuja svojo »mrežo«

RIM — Antonio Gava je novi predsednik demokršćanske skupine v poslanski zbornici. Poslanci so ga izvolili skoraj s plebiscitom, saj jih je zanj glasovalo 207, štirje so oddali belo glasovnico, pet pa je glas oddalo drugim kandidatom. Po preštetu glasov je Gava v šali komentiral, da so glasovali tako kot v bolgarski komunistični partiji.

Za Gavo so glasovali tudi predstavniki demokršćanske levice na podlagi starih dogovorov o podpori sedanjí vladi in v korist institucionalne reforme, ki je še bolj kot prej v ospredju političnega boja. Po mnenju nekaterih so to prvi znaki zblízevanja in graditve nove enotnosti v stranki. Najbolj optimisti pa ne izključujejo možnosti, da bo te poskuse zblízevanja dokončno potrdilo zasedanje državnega sveta KD, ki je napovedano za 16. november in na katerem bodo ponovno izvolili De Mito za predsednika parlamenta stranke. V primeru, da bi De Mito odklonil to nalogo, bo na njegovo mesto imenovan Martinazzoli.

Znaki zblízevanja pa se kažejo tudi na drugih, pomembnejših področjih; prav te dni je namreč vodstvo stranke izrazilo željo po enotnem predlogu besedila o volilni reformi, ki naj bi ga posebna komisija, v kateri bodo zastopani predstavniki vseh strankinih struj, predložila državnemu svetu. Poleg tega pa tudi notranji minister Scotti meni, da je Kršćanska demokracija premostila ovire političnega zna-

čaja in da se mora sedaj posvetiti predvsem »tehničnim« vprašanjem.

Kljub dobršni meri optimizma pa ostaja še veliko odprtih vprašanj. Lider strankine levice Bodrato je namreč prepričan, da bo tako imenovana dobra volja prišla na dan, šele če bo na zasedanju državnega tajništva strankina levica deležna posebne pozornosti. »Če ne drugače, vsaj zato, ker je soglasno podprla Gavo,« je še pojasnil Bodrato. Tajnik Forlani pa te izjave ni hotel komentirati, čeprav je priznal, da je izvolitev Gave pomemben dogodek, ki odraža željo po enotnosti v stranki. V navalu optimizma pa ostaja najbolj trezen prav Gava, ki se zaveda odgovornosti naloge, ki jo bo po izvolitvi prevzel.

Kršćanska demokracija torej išče pot k enotnosti, »nemirna duša« Leoluca Orlando pa napoveduje ustanovitev novega političnega gibanja. Včeraj je v Rimu predstavil svojo »mrežo«, kar je izpadlo kot opozorilo pred novo politično silo oziroma novo stranko katolikov, kajti, meni Orlando, kršćanski so lahko ljudje ne pa stranke. Da bi bila mera polna pa naglasuje, da »je politična enotnost katolikov v KD zamorila vero in bolj kot mineva čas, bolj postaja jasno, da mora poiskati drugačno sredstvo tisti, ki želi umreti kot demomrtjan«.

G. R.

Celoletna inflacija oktobra celo nižja kot septembrska

RIM — V nasprotju z napovedmi iz sedmih vzorčnih mest je oktobra letna stopnja inflacije v primerjavi s septembrom padla za 0,1 odstotkom in pristala na 6,2 odstotka. Na celotnem državnem ozemlju pa so v oktobru drobno prodajne cene v primerjavi s septembrom narasle za 0,8 odstotka. Če te podatke primerjamo z lanskim oktobrom, vidimo, da je takrat letna inflacija znašala 6,8 odstotka, mesečna rast cen pa je bila 0,9 odstotna.

V enem letu so se najbolj dvignile cene električne energije in goriv, ki so letos dražja za 17 odstotkov. Ostale postavke so nekje na ravni letne inflacijske stopnje. Tako so se živila podražila za 6,1 odstotka, oblačila za 5,1, stanovanjske najemnine za 6,5, predmeti za gospodinjstvo za 5,1, zdravstvene storitve in izdatki za zdravstvo za 3,7, prevozi in zveze za 4,7 in druge dobrine ter storitve za 6,5 odstotka. Tudi na mesečni ravni je bil največji skok cen zabeležen pri električni energiji in gorivih, ki so se v primerjavi s septembrom podražila za 4,9 odstotka. Pri tem gre 2,9 odstotka na račun goriv za ogrevanje, za 1,7 odstotka je bila višja cena termičnega dodatka pri električni energiji, za 0,3 odstotka pa se je v primerjavi s septembrom oktobra povečala cena plina.

Andreotti pri Gonzalesu o Zalivu in nedavnem zasedanju ES v Rimu

MADRID — Predsednik ministrskega sveta Giulio Andreotti je bil včeraj na enodnevnem delovnem obisku v Madridu, kjer se je srečal s španskim premierom Felipom Gonzalesom, v večernih urah pa je ob prisotnosti španskega kralja Juan Carlosa prisostvoval tudi otvoritvi razstave, ki je posvečena italijanski umetnosti od začetka stoletja do povojnih let.

Andreotti in Gonzales (na sliki AP) sta največ pozornosti posvetila položaju v Perzijskemu zalivu, italijanski ministrski predsednik pa je iz Gonzalesovega urada, kot trenutni predsednik ES, po telefonu seznanil generalnega sekretarja OZN De Cuellarja o zaključnem dokumentu dvanajsterice v Rimu, kjer je bilo sklenjeno, naj bi vse politične in diplomatske akcije v zvezi z Zalivom potekale preko OZN. Gonzales pa je Andreottija seznanil tudi z

vsebin pogovorov, ki jih je imel z Gorbačovom.

Predsednik španske vlade je izrekel tudi precej pohval na račun italijanskega predsedstva v ES in še posebej za pripravo nedavnega vrha v Rimu. Gonzales je rimski vrh ocenil kot »velik korak naprej proti evropski enotnosti.« Državnika sta tudi z zadovoljstvom ugotovila, da so gospodarski in finančni dejavniki v Veliki Britaniji pozitivno ocenili zaključke rimskega zasedanja, kar je v nasprotju z negativnim stališčem Margaret Thatcher.

Šefa obeh vlad sta govorila tudi o pogajanjih GATT, kjer sta se strinjala, da bo moral dogovor evropskim državam služiti kot izhodiščna točka na pogajanjih z Združenimi državami Amerike. V zvezi s tem je Andreotti seznanil Gonzalesa o pogovorih, ki jih je že imel s Kohlom in Bushem.

Gagauzi po splošnih volitvah že izbrali svoje organe oblasti Spopad v Moldovi neizbežen

MOSKVA — Gagauška republika, ki je enostransko proglasila svojo suverenost na ozemlju Moldove, je že izbrala svojo vlado, včeraj pa je bilo tudi prvo zasedanje parlamenta. O tem poroča sovjetska tiskovna agencija Tass, ki pa obenem poudarja, da vesti niso uradne. Drugih vesti o teh dogodkih ni tudi zato, ker moldovske oblasti domačim in tujim novinarjem ne dovolijo prihoda na področje Moldove, kjer so uvedli tudi izredno stanje.

Novi predsednik Gagauške republike naj bi bil 52-letni inženir Stepan Topal, ki je eden od desetih poslancev moldavskega vrhovnega sovjeta, ki so jih izključili v torek iz parlamenta, »ker naj bi z organiziranjem nedovoljenih sploš-

nih volitev v deželi Gagauzov kršili republiške zakone.«

Gagauzi so narod mongolsko-tatarskega porekla, ki živi na jugu Moldove, kjer so sredi avgusta enostransko proglasili dve republiki, Gagauško in Pridnestrovske. V Gagauški republiki so bile volitve prejšnji teden, v Pridnestrovske pa bodo konec novembra.

Moldovske oblasti so vse to ostro obsodile in na področju, na katerem živijo Gagauzi, uvedle izredno stanje. Moskva je na to področje poslala dva polka specialnih enot, pa tudi nacionalna fronta Moldove je formirala prostovoljne odrede (na sliki AP), katerim pa so za zdaj preprečili prihod v Gagauško republiko. Toda opazovalci menijo, da je spopad neizbežen in da Moldovi grozi državljanska vojna.

Start Markovićeve televizije spremlja srbsko negodovanje

Iz sarajevskega televizijskega studija so v eter poslali prve oddaje nove jugoslovanske televizijske mreže z imenom Yutel, za katerega je dala pobudo jugoslovanska vlada. Program Yutela je zamišljen kot delniška družba, oddajali pa naj bi ga na drugem televizijskem kanalu. Tridesetčlanska ekipa Yutel je s prvimi odmevi gledalcev zadovoljna, manj pa so navdušeni nad dejstvom, da jih povsod po državi ne »smejo« gledati.

Novo jugoslovansko televizijsko postajo Yutel so v pisarni generalnega direktorja beograjske radio-televizije že ob rojstvu obsodili na smrt. »Če hoče ZIS televizijo, ne more imeti stranke, če pa ima stranko, ne bo imel televizije.« Mnogi upajo, da je prepoved le začasna in da bodo vsi jugoslovanski gledalci vendarle dobili možnost videti in slišati tisto, kar jim novi kanal ponuja.

Pristojni organi Srbije so onemogočili oddajanje novega neodvisnega programa TV kanala Yutel, ker so ugotovili, da so bili pri tem kršeni zvezni in republiški zakoni o sistemu zvez. »Kršilce bomo prijaviili,« je izjavil pomočnik republiškega sekretarja za promet in zveze Srbije inž. Vasilije Joškić.

Inšpekcija omenjene ustanove je ugotovila, da so Yutelovi uslužbenci na Avali brez ustreznih dovoljenj postavili agregat in opremo za prenos TV slike. Vozilo, ki je prevažalo opremo, je bilo brez registrskih tablic, Yutelovi sodelavci pa niso imeli začasnih dovoljenj za delo. Joškić je tudi povedal, da je pokrajinski sekretarjat za promet in zveze Vojvodine na Fruški gori »ulovil« nelegalno postavljeno TV postajo.

Direktor zvezne uprave za radio zveze dr. Draško Marin je na obtožbe na kratko odgovoril: »Soglasje za dovoljenje izdaja zvezni sekretarjat za narodno obrambo in zvezna uprava za notranje zadeve, mnenje republiškega sekretarjata za promet in zveze pa ne potrebujemo.« Yutel si je vsa ustrezna soglasja za dvomesečno oddajanje pravočasno zagotovil. Postopek za pridobivanje nadaljnje dovoljenja se lahko ponavlja v nedogled.

»Le zvezni inšpektorat za radio zveze lahko prepove delovanje TV kanalu Yutel, vendar pod pogojem, če nima dovoljenja, ali če pri oddajanju moti in ovira druge postaje,« je povedal dr. Marin. »Če bi se to zgodilo, bi Yutel v hipu prenehal z delovanjem.«

Strokovnjaki ocenjujejo, da bo Yutelov program prinašal velik dobiček. Pri oblikovanju informativnega programa sodelujejo znani jugoslovanski novinarji, z Goranom Milićem na čelu, ki so si z dolgoletnim delom pridobili ugled, kar pomeni, da bo gospodarstvo zainteresirano za propagiranje svojih proizvodov.

»Postajamo velika industrija novic,« pravi Pejić. »Drugi dnevnik, bo na sporedu ob 19.30,

Yutel ob 22. uri, tretja informativna oddaja pa uro kasneje. Gledalcem torej sproti ponujamo najbolj sveže novice, z ustreznimi komentarji in ocenami.«

Na vprašanje, zakaj so sklenili, da bo Yutel oddajal iz Sarajeva, je Pejić odgovoril: »Kot kaže, smo mi v tej napeti politični klimi edini, ki nam ni treba politikov spraševati, kako naj oddaje urejamo in pripravljamo.« »Za sarajevsko televizijo je to posel, ki nam bo prinesel precejšen dobiček. Z materialne strani ni nikakršnih razlogov, da projekta ne bi izpeljali,« je povedal direktor televizije Sarajevo Besin Čerić.

Številne čestitke in telegrami iz BIH in Slavonije, kjer lahko program spremljajo, potrjujejo, da je Yutel uspešno postal ognjeni krst. Kot je povedal Nenad Pejić, glavni in odgovorni urednik TV Sarajevo, telefoni neprekinjeno zvonijo, gledalci čestitajo uspešen start, tisti iz Srbije in Hrvaške pa sprašujejo, kdaj bo tudi njim omogočeno spremljanje informativnega programa Yutel.

Kaj ponuja Yutel

In kaj je ekipa znanih jugoslovanskih novinarjev ponudila gledalcem v svoji uvodni oddaji.

Udarna vest je bila z zasedanja srbske skupščine. Najnovejše vladne ukrepe je komentiral sarajevski profesor pravne fakultete dr. Kesim Begić, ki je ocenil, da so ukrepi protekcionistični in da bodo imeli za Srbijo le kratkoročne učinke.

O predvolilni aktivnosti v BIH je gledalce informiral novinar Zekerijah Smajić, Slavoljub Bosnić s hrvaške televizije pa je pojasnil dogodke v Kninu. Drugi gost Yutela, novinar Večernjih novosti Rade Matijas je ocenil, da je Bosnić objektivno predstavil položaj v Kninu. Voditelj Goran Milić je poudaril, da bo Yutel v občutljivi politični situaciji v Jugoslaviji skrbel, da bo prikazoval dogodke iz različnih strani, tako da i bodo lahko gledalci o posameznem dogodku ustvarili popolno in objektivno sliko.

Med zainteresiranimi so bili še prispevki Heni Erceg o tem, zakaj je košarkarski klub Jugoplastika zamenjal ime, Djoke Kesić je poročal o zadnji seji jugoslovanske skupščine, Džaved Sabljaković pa o pogovoru pisateljev o utopiji.

Vsi prispevki so bili v srbohrvaškem jeziku. Milić pa je povedal, da bodo prispevke tudi podnaslavljali in prevajali v druge jugoslovanske jezike, ko si bodo zaustvarili tehnične možnosti.

D. N.

Na Poljskem je bil v začetku meseca strokovni posvet

Manjšine ob mejah

MILAN BUFON

BIALOVIEŻA (POLJSKA) - V prvem tednu oktobra se je v Białowieży, malem kmečkem naselju sredi obširnega pragozda na severovzhodnem obmejnem pasu Poljske, odvijal zelo zanimiv mednarodni simpozij o »Manjšinskih problemih v obmejnih območjih« (Minority problems within borderlands) v priredbi Oddelka za politično in družbeno-regionalno geografijo Univerze v Lodžu. Prvi simpozij v priredbi zgoraj navedenega univerzitetnega oddelka je bil leta 1988 v Lodžu na temo »Mednarodne meje - socialni, politični in ekonomski problemi«, naslednji simpozij pa bo predvidoma leta 1992 na predlagano temo »Notranje meje, regionalizem in asimilacija v perspektivi evropske integracije«. Že sam pregled tematskih usmeritev nam razkriva, da se politična geografija na Poljskem vse bolj približuje aktualnim problemom evropske integracije, ne le v sami koncepciji predmeta znanstvene obravnave, a tudi v metodološkoteoretičnih pristopih do njegovega proučevanja. To je seveda mogoče zato, ker je ta država sprostila svoje notranje politične življenje in se obenem spoprijela po eni strani z vprašanjem notranje decentralizacije ob upoštevanju etničnih, političnih in socialnih razlik, po drugi strani pa z nekoliko nevhvaležnim mednarodnim položajem, ki jo je postavil med (zdaj združenim) nemški in ruski (ali sovjetskim) kolos.

Iz tega zornega kota ni čudno, da je bil simpozij prenešen v tako oddaljen kraj, saj so se lahko udeleženci tu kar neposredno seznanili z zapleteno etnično strukturo te dežele, ki povečini izhaja iz burnih in še ne pomirjenih mednarodnih premikov, agresij, obrambnih reakcij in podobnih konfliktnih situacij. Na te probleme so opozorili številni »domači« referati, a tudi dobro organizirane strokovne ekskurzije.

»Volkswagen Nemci«

Prvi dan je bil posvečen poljskim referentom in se je pričel z uvodnim poročilom prireditelja simpozija, prof. Korteja, ki je nazorno prikazal teoretične aspekte sodobnega proučevanja manjšinske problematike v geografskem kontekstu ter pri tem manjšine tipiziral v fenomenološkem in genetičnem oziru. Sledili so razni tematski posegi: prof. Rykiel (Inštitut za geografijo Poljske Akademije znanosti iz Varšave) je govoril o problemih kulturne integracije v Zgornji Šleziji, kjer so bili tradicionalno zelo močni procesi germanizacije lokalnega prebivalstva, po vojni pa so večino Nemcev izgnali, sem pa naselili Poljake iz tistih predelov, ki jih je tedaj dobila Sovjetska zveza. Prepovedan je bil pouk v nemščini, polonizirali so nemška osebna in krajevna imena in podobno »odstranjevali« nemško podobo iz te pokrajine. Šele v zadnjih letih se je lahko nemška pristnost spet javno »pokazala«, razlikovati pa je mogoče med avtohtonimi Nemci, Nemci po kulturi ter Nemci po lastni izbiri (zaradi možnosti ekonomske emigracije iz Poljske v Nemčijo - slednjim so zato dali tudi vzdevek »Volkswagen Nemci«). Temeljna razlika med avtohtonimi in samozvanimi Nemci pa je ta, da se prvi nikakor ne nameravajo izseliti iz svojega naselitvenega ozemlja, drugim pa je nemstvo le sredstvo za izselitev.

V naslednjem referatu sta dr. Soja in dr. Zborowski iz Univerze v Krakovu prikazala probleme manjšin v jugo-vzhodni Poljski. Ta predel je bil po večini poseljen z ukrajinskimi prebivalstvom, ki so ga po zadnji vojni proglasili za kolektivnega krivca in povečini izgnali v Sovjetsko zvezo (nad pol milijona iz vse Poljske ter nad 200 tisoč iz jugo-vzhodnega obmejnega območja), ostale pa razgnali po državi. S tem so dejansko izpraznili ta obmejni pas, v katerega se zaradi slabih naravnih pogojev Poljaki niso hoteli naseljevati. Končno ni oblastem preostalo drugega, kot da so nekdanjemu avtohtonemu prebivalstvu ponovno dovolile naselitev na svojem historičnem ozemlju. Tako v primeru nemške kot ukrajinske manjšine se zelo jasno kaže ena izmed temeljnih značilnosti avtohtonih etničnih skupnosti: teritorialno obnašanje in skrb za usklajen regionalni razvoj lastnega naselitvenega ozemlja.

Popoldne so si udeleženci simpozija ogledali Narodni park v bližini Białowieży (to je edino območje v Evropi, kjer še žive na prostosti zobri) ter popolnoma nenaseljeno poljsko-sovjetski obmejni pas, ki predstavlja po slikovitem opisu švicarskega udeleženca pravi stik med dvema »koncema sveta«. Za evropske razmere je bil to vsekakor nenavaden pogled, saj sta bila do pred kratkim v celotnem mejnem pasu le dva prehoda in šele v zadnjem času se je tema pridružilo pet novih, kar pa izraža bolj skrb sovjetskih političnih vrhov, da okrepijo svoj mednarodni »imidž« kot pa resno zavzetost za spreminjanje sedanje medosedske prakse, ki ostaja sljekoprej skrajno restriktivna.

Do večera so se zvrstili še trije referati in sicer referat dr. Sobczynskega iz Univerze v Lodžu o slovaški manjšini v poljskih Karpatih, ki šteje ok. 30 tisoč oseb ter razpolaga z lastnim dvojezičnim glasilom ter formalno desetimi šolami, čeprav je v resnici le nekaj teh šol dejansko odprtih zaradi pomanjkanja učencev.

Ko manjšina pomaga matici

Mag. Kunka z Univerze v Lodžu je predstavil litvansko manjšino v severo-vzhodni Poljski. Meja med Poljsko in (trenutno še) sovjetsko Litvo poteka po relativno gosto poseljenem ozemlju podobno kot južni del italijansko-jugoslovanske meje, tako da so bili nekateri kraji brez

vsakega pravega kriterija kar »prezani« na dva dela. Litvansko naseljeno ozemlje na Poljskem je teritorialno skromno (ok 200 km²) in v njem živi le ok. 7 tisoč Litvancev, a ti so zaradi visoke narodne zavesti, ki je dobro razvita na obeh straneh meje, relativno dobro organizirani: imajo lasten tednik, 3 osnovne (osemletne) in eno srednjo šolo, v 7 šolah pa se litvanski jezik poučuje. Zanimivo je, da so Litvanci na Poljskem, v časih ko v sovjetski Litvi izkazovanje nacionalnih sentimentov ni bilo dovoljeno, lahko izdajali objektivnejša zgodovinska dela in s tem pripomogli k razvijanju nacionalne zavesti tudi med prebivalstvom matičnega naroda.

V zadnjem referatu je mag. Maksymiuk, urednik beloruskega tednika »Niva« iz Bialystoka, živo prikazal politično aktualnost beloruskega prebivalstva v bialystoškem vojvodstvu (pokrajini). Belorusi živijo kompaktno v večjem delu te pokrajine, kjer dosegajo ok. 37% celotne populacije in štejejo ok. 250 tisoč oseb. Kljub njihovi številčnosti pa so bili relativno slabo organizirani, saj je bila njihova manj razvita nacionalna zavest zlasti rezultat dolgoletne sovjetizacije, ki je nameravala iz beloruske narediti »najbolj sovjetsko« republiko. Kakor so bili belorusi pod močnim asimilacijskim pritiskom v matični republiki, tako se je dogajalo tudi z belorusko manjšino na Poljskem. Zaradi tega so se lahko Belorusi na obeh straneh meje šele v zadnjih mesecih, ko so se razmere izboljšale, pričeli organizirati v enovitejšo etnično skupino. Na Poljskem so ustanovili celo lastno stran-

Ob naslovu polmesec, simbol tatarske muslimanske manjšine na Poljskem; pod naslovom zaprta rampa na poljsko-sovjetski meji sredi pragozda; spodaj levo tatarsko pokopališče z nagrobnim kamnom v arabskem in poljskem jeziku; spodaj pa nagrobni spomenik z napisom v arabskem jeziku in v cirilici; spodaj desno ena od številnih pravoslavniških cerkev v vzhodni Poljski (Foto M. Bufon)

Popoldne je preostalo časa le za tri referate: dr. Stenman iz Univerze v Karlstadu na Švedskem je prikazal situacijo in razvojne probleme Laponcev, dr. Kalkwiek iz Univerze v Rotterdamu na Nizozemskem je govoril o flamski enklavi v francosko govorečem predelu belgijsko-nizozemskega obmejnega pasu, prof. Sperling iz Univerze v Trieru v ZRN pa o nemški manjšini v Franciji in Luksemburgu.

Tretjega dne smo imeli ekskurzijo po južnem delu Podlasja (ogledali smo si tudi neko namerno požgano pravoslavno cerkev, ki živo priča v obstoječi nacionalni nestrpnosti dela tukajšnjega poljskega prebivalstva) do reke Bug, ki po mnenju Poljakov razmejuje zahodno od vzhodne Evrope (po tej reki je namreč potekala tradicionalna meja med Poljsko in Rusijo).

Popoldne so se zvrstili preostali referati, zaradi pomanjkanja časa pa je bilo mogoče diskusijo žal le načeti. Najprej je prof. Klemenčič iz Oddelka za geografijo Univerze v ljubljani spregovoril o socialnogeografskih metodah raziskovanja etničnih manjšin v obmejnih regijah med Alpami in Jadranom, nato je mag. Zupančič z Inštituta za geografijo Univerze v ljubljani prikazal probleme madžarske manjšine v Prekmurju, slovenski »paket« pa je zaključil mag. Bufon s Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu, ki je predstavil obmejno funkcijo slovenske manjšine v Italiji. Zadnjo »trojko« so sestavljali dr. Slavik iz Univerze v Bratislavi, ki je razgrnil teritorialno konsistenco Madžarov in Romov v južnem delu republike Slovaške, dr. Cipaszwilli iz Univerze v Tbilisiju, ki je na kratko nakazal aktualne etnične in politične probleme republike Gruzije, ter prof. Gallusser iz Univerze v Baslu, ki se je dotaknil problema teritorialne identitete v severnem delu švicarskih Jur.

V povzetku simpozija naslednje jutro je prof. Koter najavil skorajšnji izid zbornika prvega simpozija ter obenem napovedel izid naslednjega za prihodnje leto. Referati v angleškem jeziku (ta je bil tudi uradni jezik simpozija) bodo objavljeni v sozaložbi z Univerzo v Strathclydu na Škotskem, uredil pa jih bo dr. Martin iz iste ustanove, ki se žal zaradi bolezni ni mogel udeležiti zadnjega simpozija. Kakovost referatov je pokazala, da se tudi poljski raziskovalci manjšinskih problemov v obmejnih območjih polagoma približujemo zahodno-evropskim kakovostnim standardom in da počasi opuščajo trdicionalni opisnostatistični pristop in prid bolj problemsko in razvojno zastavljenim prispevkom. V tem pogledu se po splošnem priznanju slovenski proučevalci teh vprašanj prav gotovo uvrščajo v sam vrh tovrstnega politično geografskega raziskovalnega področja v Evropi. Na predlog slovenskih predstavnikov je bila nazadnje še sprejeta okvirna tema naslednjega simpozija v priredbi Univerze v Lodžu. Njen naslov dokazuje, da postajajo problemi evropske integracije zares občuteni po vsem kontinentu. Merilo ustvarjanja novega evropskega duha pa bo tako na Poljskem kot drugod zlasti uveljavljanje demokracijskih principov v razreševanju internih etničnih konfliktov.

Tatari na Poljskem

Večji del drugega dne je bil posvečen ekskurziji po severnem delu poljskega Podlasja. Ogledali smo si tako nekatere izmed številnih pravoslavniških cerkva, ki nekako simbolizirajo obseg beloruskega naselitvenega ozemlja. Pri tem je značilno, da se cirilica kot javni izraz beloruskega jezika trenutno uporablja le v liturgičnem pogledu, prvič pa so jo uporabili v posvetne namene za časa volilne kampanije. Na skrajnem severu bialystoške pokrajine je še vedno prisotna manjša skupina tatarskega prebivalstva, s katerim so v 18. stoletju kolonizirali to območje. Tatari so do danes ohranili svoje običaje, zgradili so si nekaj mošej, razpolagajo pa tudi z lastnim osrednjim pokopališčem, v katerem so pokopani tudi tisti Tatari, ki so se razkropili po državi. Napisi na nagrobnih kamnih so dvojezični: arabskega spremlja sedaj poljska latinica, na starejših nagrobnikih pa je ob arabskem zapisu videti tudi cirilico (za časa ruske okupacije).

Poziv Doline Aoste k zaščiti Slovencev

TRST — Deželni svet Doline Aoste je pred nekaj dnevi soglasno odobril resolucijo, s katero poziva italijanski parlament, naj v najkrajšem času odobri zakon za zaščito slovenske manjšine; ta zakon naj bo v skladu z italijansko ustavo, kakor tudi z mednarodnimi obveznostmi, ki jih je sprejela Republika Italija. Zakon naj še zlasti zajamči pravico do rabe slovenskega jezika v odnosu do vseh oblasti, in sicer na vsem ozemlju, na katerem je zgodovinsko naseljena slovenska manjšina.

Vest o pomembnem sklepu Avtonomne dežele Doline Aoste je sporočila deželnemu tajništvu Slovenske skupnosti stranka francosko govoreče manjšine Union Valdotaie, ki je s podpisom dvanajstih svetovalcev septembra letos predložila omejeno resolucijo.

Gre za sad sodelovanja in solidarnosti med manjšinami, ugotavlja v tiskovnem sporočilu deželno tajništvo Slovenske skupnosti. O vsebini dokumenta so se namreč predstavniki Union Val-

dotaine razgovarjali tudi s predstavniki Slovenske skupnosti in Sindikata slovenske šole. Že pred časom pa je podobno listino predložila v Bocnu Južnotirolska ljudska stranka.

Valdostanski deželni svet v resoluciji, ki jo je podprlo vseh trideset prisotnih svetovalcev, poudarja, da Slovenci že dolgo čakajo na izpolnitev obljub o zaščitnih določilih, saj je med drugim tudi statut dežele Furlanije-Juljske krajine popolnoma obšel ustavno določilo, ki ga vsebuje šest član in deseta predhodna določba ustave. Vladni osnutek "Maccanico" pa ravno glede javne rabe slovenskega jezika pada pod raven ustavnih in mednarodnih določil.

Resolucijo so iz Aoste poslali predsedniku vlade, ministru za deželna vprašanja, parlamentarcem iz Furlanije-Juljske krajine in Doline Aoste, predsednikom skupin v poslanski zbornici in v senatu ter predsedniku deželne sveta Furlanije-Juljske krajine.

Spomenik bazoviškim žrtvam v Prešernovem gaju v Kranju

KRANJ — Občinska vlada v Kranju je potrdila predlog odloka o razglasitvi Prešernovega gaja za kulturni in zgodovinski spomenik gorenjske metropole, v katerem je eden osrednjih objektov spomenik bazoviškim žrtvam. Dokončno odločitev o javni razglasitvi tega pomembnega spominskega parka za slovensko kulturo bodo na eni izmed svojih prihodnjih skupnih sej dali še družbenopolitični zbor, zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti kranjske občinske skupščine.

Ob tem predlogu, ki je tik pred dokončnim sprejetjem, velja posebej opozoriti na izjemno zanimivost, da je spomenik bazoviškim žrtvam v Kranju, ki bo poslej pod okriljem Prešernovega gaja kot kulturnega in zgodovinskega spomenika, najstarejši pomnik žrtvam fašizma v Evropi. Tako je bila ob letošnji 60. obletnici ustrelitve bazoviških junakov v kranjskem Prešernovem gaju osrednja slovenska spominska svečanost, ki se je udeležila tudi petčlanska delegacija slovenske narodne skupnosti iz Trsta. Na slovesnosti, ki jo je pripravila občinska vlada v Kranju na čelu z županom dipl. inž. Vitomirjem Grosom, je bil slavnostni govornik dr. Filibert Benedetič, predsednik spominskega odbora za počastitev 60. obletnice ustrelitve bazoviških žrtv.

V Kranju, enem izmed slovenskih mest z najstarejšimi priznanimi mestnimi pravicami, je spomeniško varovano staro mesto in del Udinboršta. Poslej naj bi bil deležen stalnega spomeniškega varstva tudi Prešernov gaj, staro kranjsko pokopališče, ki je bilo v osrednji mestni spominski park spremenjeno leta 1951. Ime Prešernov gaj je to leto z odlokom določil tedanji občinski ljudski odbor v Kranju, že njegovi prvi načrtovalci pa so imeli v mislih gaj pesnikov, v katerem bi bili pod brezami shranjeni posmrtni ostanki nekaterih znanih gorenjskih oziroma slovenskih klasikov.

Ob spomeniku bazoviških žrtv naj bi v Prešernovem gaju kot panteonu gorenjskih klasikov (predlog uglednega kulturnega delavca in dolgoletnega kustosa Prešernovega muzeja v Kranju Črtomira Zorca iz začetka 70.) imeli zadnje počivališče prva slovenska pisateljica Josipina Urbančič-Turnograjska (1833-1854), doma iz Potoč nad Preddvorom pri Kranju, pisatelj in pesnik Matija Valjavec (1831-1897) s Srednje Bele pod Storžičem in pisatelj Janez Mencinger (1838-1912) z Broda v Bohinju. Že l. 1967 so po Zorčevi zaslugi prenesli posmrtni ostanke Prešernove hčerke Ernestine Jelovšek ob 50-letnici njene smrti ž ljubljanskih Žal v Kranj in jih brez večje spominske slovesnosti pokopali v Prešernovem gaju. Po Zorčevi prvotni zamisli, ki pa žal ni bila uresničena, naj bi s predlagano ureditvijo Prešernovega gaja, v katerem bi hranili poleg Prešernovih in Jenkovihih (pesnik Simon Jenko, op. p.) tudi posmrtni ostanke Turnograjske, Valjavca in Mencingerja, pred javnostjo odprli vprašanje pietetnejše obravnave in oskrbe dragocenega, edinstvenega slovenskega kulturnega spomenika, kar pravzaprav Prešernov gaj v Kranju tudi je.

Z bližnjim sprejetjem odloka o razglasitvi Prešernovega gaja za kulturni in zgodovinski spomenik bodo občinski moške v Kranju končno le dorekli skrb zanj, saj doslej njegovo vzdrževanje ni bilo strokovno, še manj pa komunalno urejeno. Prešernov gaj doslej ni bil niti osvetljen, kar naj bi v kratkem uredili, najkasneje v desetih letih pa bo potrebno po mnenju strokovnjakov zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine zamenjati vse nagrobne spomenike, med njimi tudi Prešernovega, ki je iz zelo poroznega materiala, in Jenkovega ter originalne nagrobnike shraniti v muzejske depoje.

IVAN VIRNIK

Po neurju tudi nove polemike

VIDEM — V Nadiških dolinah in v drugih krajih dežele, ki jih je opustošilo neurje, se je stanje še zboljšalo oziroma vsaj ni bilo novih gorja. Ogromno škodo, ki so jo povzročile povodnji in usadi tako na prometnicah in poslopih kot na kmetijskih nasadih ter strukturah in ki naj bi se sukala okoli 100 milijard lir, so začeli polagoma odstranjevati, vendar nevarnost novih usadov še ni povsem mimo. Za danes so napovedali namreč deževno vreme, za jutri rahlo zboljšanje in šele za soboto in nedeljo spet sončno, ali skoraj sončno. Res pa je tudi, da je začelo morje lažje požirati vodo, ki se steka vanj s poplavljenih območij. Ob vsem tem ni mogoče mimo polemike, ki so jo sprožili videmski gasilci. V tiskovnem sporočilu so se obregnili ob dejstvo, da po naglo in učinkovito priskočile na pomoč prizadetim krajem njihove enote iz Trsta, Pordenona, San Danieleja in Tolmeča (vsaj 100 mož s 40 vozili), da pa se o tem praktično ne govori in piše, pač pa se daje pozornost edinole civilni zaščiti in prostovoljcem. Gasilcem, ki se zavzemajo za globlje sodelovanje s pristojnimi krajevnimi in deželnimi dejavniki, je deželni odbornik Di Benedetto odvrnil, da se to že dogaja in da je vsaka polemika odveč.

Še o seji deželnega komiteja v Tržiču Pristaši manjšin KPI so proti Baracettiju

TRST — Pripadniki bivših resolucij 2 in 3 so s tiskovnim sporočilom objasnili, zakaj so na zasedanju deželnega komiteja KPI v Tržiču nasprotovali izvolitvi Arnalda Baracettija za predsednika tega komiteja, kakor tudi predlogom glede sestave vodilnih organizmov partije na deželni ravni. O deželnem vodstvu kot takem naglašajo, da je preštevilo čno in da je zato njegovo politično koriščenje težavno, poleg tega pa da dejansko odvzema deželnim organizmom vso njihovo vlogo; predlog o zredčitvi vodstva je bil zavrnjen s piclo večino.

V zvezi s predlogom za izvolitev Baracettija na predsedniško mesto pa piše v sporočilu pristašev resolucij 2 in 3, da uresničitev predloga ne bi dala nobenega jamstva manjšinam, saj so se v Tržiču ogradili od prakse, kakršna je v veljavi med vodilnimi dejavniki KPI na vsedržavni ravni; ta praksa velja, da pritiče predsedniško mesto v primeru, da je tajništvo naraven odraz večinske resolucije, manjšinam, pač v skladu z načelom o ustrezni politični garanciji. Spričo vsega tega, »a tudi, ker je soglasje okoli njegovega imena preraslo manjšinski okvir«, so pripadniki 2. in 3. resolucije kandidirali za predsednika Claudia Tonela. Tiskovna nota označuje kandidaturo Baracettija za predsednika deželnega komiteja kot grobo vsiljevanje, ki prav gotovo ne olajšuje dialoga med komunisti v času priprav na XX. kongres KPI.

Ukinitev dnevnika udarec pluralnosti informiranja na Pordenonskem

PORDENON — Podpredsednik deželne skupščine Francescutto je odprl včeraj 1. knjižno razstavo Treh Benečij EDITEXPO. Ob tej priliki je deželni novinarski sindikat sporazumno z uredniškim odborom dnevnika *Corriere di Pordenone*, ki ga je sklenil založnik Monti ukiniti, izdal tiskovno sporočilo, v katerem izraža zaskrbljenost, ker je en mesec po podpisu sporazuma na ravni federacije časopisnih založnikov (FIEG) položaj novinarjev (10) in tiskarjev (6) še nejasen (zdej so v dopolnilni blagajni). Gre za krizni pojav, ki mu ni enakega v zgodovini časnikarstva v teh krajih in ki je nastal v imenu "sinergij" v panorami italijanskega dnevnega tiska. Montijev sklep potiska pokrajino Pordenon na rob informacijskega sistema in ji okrnjuje pluralnost obveščanja. Novinarski sindikat bo problem še poglobil na vseh pristojnih ravneh.

Doslednost v programih prekomorcev

KOPER — Te dni je bila seja Osrednjega odbora prekomorcev-borcev NOV Jugoslavije, ki jo je vodil njegov predsednik dr. France Hočvar. Udeležili so se je delegati skupnosti borcev prekomorskih brigad in drugih prekomorskih enot (skupaj 13 domicilnih odborov), odborov borcev tistih občin, v katerih borci nimajo domicilnih enot, in sekcije prekomorcev iz Pulja, zastopniki JLA, ki nadaljujejo tradicije NOB prekomorskih brigad, predsednik pokrajinskega odbora VZPI-ANPI Trst Arturo Calabria, predsednik občinskega odbora ZBB NOV Koper Mario Abram in podpredsednik Izvršnega odbora republiškega odbora ZBB NOV Slovenije Bojan Škrk.

Obravnavali so poročilo o opravljenem delu v l. 1990, program dela za l. 1991, programska načela in naloge ZBB NOV Slovenije in njen statut.

Prihodnje leto bodo med drugim organizirali tradicionalno srečanje borcev prekomorskih brigad in z njim počastili 50-letnico vstaje slovenskega naroda. Prav tako se bodo množično udeležili morebitne osrednje proslave v počastitev 50-letnice ustanovitve OF, ki naj bi bila v Ljubljani 27. aprila. Nekdanji borci 5. prekomorske brigade "Ivana Turšiča-Iztoka" pa načrtujejo svoje srečanje v Slovenj Gradcu v času tamkajšnjega občinskega praznika (prve dni junija). Poleg tega načrtujejo organizacijo posvetovanja o "narodnoosvobodilnem boju Primorcev in Istranov v Afriki" ob 50-letnici ustanovitve Odrada prostovoljcev slovenske in hrvaške narodnosti za boj proti fašizmu (oblikovali so ga 1. februarja 1941 v zavezniškem taborišču Mustafa Pasha pri Aleksandriji. Posvet naj bi priredil Pokrajinski muzej Koper ob sodelovanju Goriškega muzeja in Odseka za zgodovino Narodne in študijske knjižnice v Trstu. V sklopu prekomorskih brigad in drugih prekomorskih enot NOVJ se je udeležilo bojev za osvoboditev domovine skupaj 8.000 odlično izurjenih borcev, ki so v NOVJ prišli iz Afrike.

ALBERT KLUN

Pred njo so edino Emilija-Romagna, Toskana in Veneto Dežela FJK raj agriturizma?

VIDEM — Na prvem kongresu o agriturizmu, ki ga je priredila delovna skupnost Alpe-Jadran v gradu Susans pri Majanu, so ugotovili, da zaseda Italija glede razmaha te dejavnosti četrto mesto v Evropi. S tovrstnimi storitvami, ki pomenijo kmetijcem važen dodaten vir dohodkov, se bavi tu okoli 7.000 kmečkih gospodarstev, ki so imela v lanskem letu 800.000 gostov. Agriturizem je najbolj razvit v Emiliji-Romagni, tej sledita Toskana in Veneto, a koj za njimi pride Furlanija-Juljska krajina. V naši deželi je uradno registriranih nekaj več kot 300 turističnih kmetij; okoli 100 je takih v pravem smislu besede, v kolikor nudijo počitnikovalcem poleg pristne domače hrane in kapljice tudi prenočišče in raznovrstna razvedrila, dobrih 200 se jih omejuje na prodajo tipičnih sadov krajevnega kmetijstva, a tem se bodo kmalu pridružile še številne druge.

Odv. Michele Formentini, podpredsednik Agriturista, torej najstarejše organizacije, v kateri

so združene agroturistične kmetije (drugi dve delujeta v sklopu Coldirettija in Confcoltivatori-ja), je zatrdil, da smemo imeti Furlanijo-Juljsko krajino za nekakšno geografsko domovino kmečkega turizma, saj razpolaga z idealnimi pogoji zanj - od krajinskih lepot pa do pristnih dobrot z vinom na čelu. V deželi je šest vinorodnih območij s predznakom kontroliranega porekla (DOC), je dodal Formentini in predlagal izletnikom ter letoviščarjem naslednje ture oziroma počitniška okolja: vinska cesta (34 kilometrov, 45 kmetij, 33 gostiln, 200 prenočišč in cela vrsta osmic); cesta merlota; cesta postvri (med Codroipom in Sacilejem v spodnji Furlaniji, kjer pridobijo 30% vseh prigojenih postvri v Italiji); cesta Montasio (kjer nudijo znani sir). Slikovita narava, odlična hrana in izvrstna vina pa ne zadostujejo, je poudaril Formentini, zato so se nekatere večje turistične kmetije opremile tudi s plavalnim bazenom, igriščem za golf ali tenis, jahajališčem...

Kako ravnaajo drugje s toksičnimi odpadki

DETROIT — Upravitelji Furlanije-Juljske krajine pripravljajo deželni načrt o reciklaži škodljivih oziroma toksičnih odpadkov. Da bi bil načrt v operativnem pa tudi družbenem in ambientalnem pogledu čimboljši, je šla njihova delegacija pod vodstvom predsednika komisije za splošne zadeve pri deželni skupščini Diega Carpeneda pogledat, kako rešujejo te probleme v Ameriki. Med drugim so si že ogledali privatno podjetje v Detroitu, ki tretira industrijske odpadke iz 9.000 tovarn v 32 zveznih državah. V obratu - 200 uslužbencev in 30 milijard lir letnega prometa - predelujejo med drugim aluminijaste odpadke in lake (ki bi jih povsod drugje odvrgli), tako da jih je mogoče spet uporabiti v industriji. Predelovalni postopek nadzorujejo tudi sami proizvajalci odpadkov in plačajo za vsako tono tega blaga 250 dolarjev - tudi zato, ker so po strogih zakonskih predpisih podvrženi hudim kaznim za morebitne posledice napačnega ravnanja s toksičnim materialom.

Obujati želijo (in obvarovati) ljudske običaje na istrski zemlji

KOPER — Istra ima novo skupino, ki želi s pesmijo, glasbo in narečno besedo obuditi in obeh ohraniti ljudske običaje. Zbrali so se Edelman Jurinčič, Rozana Koščtal, Emil Zonta, Nadja Pažec in Marino Kranjac. Prvo delo, ki so ga skupaj pripravili, govori o bendimi in martinju. Predstava ima naslov "Lodrica da, kar ima". Z njo so se preizkusili prejšnjo soboto v Gračiščah, to soboto, 3. novembra, ob 18. uri pa bodo nastopili v Marezigah.

S. F.

Novi kulturni dom v Sežani buri duhove

SEŽANA — Sežanskemu izvršnemu svetu je konec prejšnjega tedna po dolgotrajnem prepričevanju uspelo dobiti skupščinsko pooblastilo za plačilo nekaj več kot 6 milijonov dinarjev, kolikor jih bo treba še dati za končanje preddverja in velike dvorane novega sežanskega kulturnega doma Srečko Kosovel. Z ureditvijo teh prostorov se bo najkasneje do naslednjega slovenskega kulturnega praznika, 8. februarja, končal prvi del za marsikoga sporne naložbe, za katero so se odločili pred 15 leti. Kulturni center Srečko Kosovel, ki sodi v program urejanja mestnega jedra, ima poleg gledališkega dela z dvema dvoranama (500 in 200 sedežev), velikim preddverjem za razstave, servisnimi prostori in amfiteatom za predstave na prostem, še pred 4 leti zgrajeni poslovno-trgovski trakt. V načrtih je vri-

sano tudi tretje, komercialno-klubsko poslopje, ki pa ga še niso začeli graditi. Koliko so Sežanci (in delno republika) preko kulturne skupnosti in s posebno prispevno stopnjo doslej prispevali za te marmornate palače niso pre računali.

Občinski odborniki so prejšnji teden zvedeli, da bodo samo za urejanje velike dvorane in nujnih servisnih prostorov (torej za delo, ki ga končujejo sedaj) potrebovali skoraj 28,5 milijona dinarjev. Iz proračuna in s poleti prepolovljeno posebno prispevno stopnjo so doslej plačali približno 14,4 milijona dinarjev. Po sedemletnem premoru je nedavno tudi republika primaknila 8 milijonov dinarjev, ostanek pa naj bi spet zagotovila Sežana.

Precejšen del odbornikov se je temu predlogu odločno uprl. Predstavniki

KS Podgorje je npr. ponovno načel vprašanje upravičenosti gradnje tako razkošnega hrama kulture. Želel je tudi zvedeti, kdo in kako bo financiral njegovo delovanje. Glasnik Demosa Anton Pečovnik je obvestil skupščino, da bodo Demosovi poslanci glasovali proti predlogu IS. Sežanski Demos se namreč zavzema za ustavitve gradnje in zahteva natančno poročilo o do sedaj porabljenem denarju. Demosu so pritegnili tudi poslanci ZSMS, ki so zahtevali, naj predlagatelj umakne zamisel o ustanovitvi DO ali zavoda, ki bo skrbel za kulturno in druge dejavnosti, ter pripravijo predlog za podjetniško izkoriščanje in upravljanje centra. Podobno je razmišljal tudi član SKZ dr. Benjamin Jogan, ki je hkrati zahteval podrobnejšo programsko zasnovo celotne dejavnosti in razumljivo bilanco v gradnjo vloženega denarja.

Razporejenost večine poslancev (in Sežancev) se je odražala v glasovanju o denarju za končanje že začetega dela. DPZ pri prvem glasovanju namreč ni dovolil uporabe proračunskega denarja za te namene. Po usklajevanju je skupščina takšno dovoljenje vendarle dala. Predstavniki IS in upravnega odbora sklada za gradnjo so odbornike prepričali, da drugačne možnosti sploh ni, saj so bili obvezujoči sklepi sprejeti in pogodbe sklenjene že v prejšnjem mandatu. Ko bo dogovorjeno delo končano, z gradnjo ne bodo nadaljevali. IS pa je skupščina naložila, naj v 45 dneh pripravi načrt podjetniške organiziranosti centra, medtem ko bodo za pripravo programa kulturne in druge dejavnosti v KS imenovali posebno komisijo.

JANEZ ODAR

Za vključitev Trsta v novo Evropo

Nujna reforma krajevnega gospodarskega sistema

Ali Trst v zadostni meri izrablja priložnosti, za katere tolikokrat slišimo, da se mu ponujajo? Ali učinkovito izrablja svoje finančne, strokovne in strukturne razpoložljivosti? Ali obstoječi kriteriji še ustrezajo potrebam novega ekonomskega razvoja? In kdo konec koncev odloča, glede na to, da velikih sledov ali rezultatov tega odločanja niti z najboljšo voljo ni videti? Vprašanja, ki se kot verižna reakcija zastavljajo v nedogled, in to ne od včeraj, saj so tudi površnemu opazovalcu že dolgo znana. Zadnja priložnost za njihovo »prezračenje« je bila javna razprava pokrajinske sindikalne zveze CGIL, o kateri smo skrženo poročali v tork in h kateri se zaradi njenega provokativnega in tudi suggestivnega značaja spet vrnemo.

Tudi sindikat se torej aktivno vključuje v razpravo, ki so jo v zadnjem času sprožili na več mestih (pretekli teden je stekla med industriji). Gre namreč za vitalna vprašanja tržaške ekonomske in tudi socialne prihodnosti, ki jih poraja neke vrste krizopolje, do katerega nas je pripeljal najnovejši razvoj v Evropi. Do nedavnega v državno stvarnost zarzto in tudi od države močno zaščiteno in odvisno mesto se je namreč skoraj čez noč znašlo v spremenjenem mednarodnem okviru, na katerega s svojim politično-ekonomskim ustrojem ni bilo in ni pripravljeno. Medtem ko bi se moralo prožno odzvati izzivom, ki jih ta novi okvir ponuja, se je - in še to v omejeni meri - šele začelo zavedati lastne nemoči in togosti. Res je, da se je v množici »čakajočih« vselej našel kdo, ki je vnaprej opozarjal na novosti in spremembe in na nujnost pripravljanja nanje, vendar je prav tako vselej prevladala logika previdnega čakanja, da bo kdo »od zgoraj« ukrepal v našo korist. In kadar se je kaj takega primerilo (glej primer Osimskih sporazumov), se je vedno pravočasno zbudil tisti del Trsta (beri melonariji), ki se je čutil poklicanega, da je svojim someščanom posolil pamet in jih za roko popeljal na pot »avtonomije in boja za boljši (beri bolj za-plankan) jutri«.

Z bližanjem bolj konkretne povezave med evropsko dvanajsterico avtomatično šibi protekcionistična moč posameznih držav, in torej tudi italijanske. Zadeva je lepo vidna pri primeru »paketa za Trst in Gorico«, namreč za se tudi pri nekaterih drugih ugodnostih, ki si jih je naše mesto priborilo od Rima. Še zlasti problematično pa je v tem okviru vprašanje tržaških brezcarinskih con, ki imajo pravno podlago v mednarodnih sporazumih, sklenjenih pred nastankom

EGS in torej zunaj njenega pravomočja. Dejstvo, da so te cone neizkoriščene in da - še posebno v starem pristanišču - služijo kvečjemu za golo skladiščenje blaga, ni motilo nekaterih (beri Camberja in njegove družine), da so se z vso silo uprli projektu Polis, češ da gre za golo nepremičninsko špekulacijo. Človek zdrave pameti se pri tem sprašuje, ali se je npr. zavarovalnici Generali res potrebno spuščati v špekulacije in tvegati svoje dobro ime za tak »postranski« zaslužek. Prepustimo torej staro pristanišče njegovemu propadu, da bomo le preprečili špekulacije, pri katerih sami nismo udeleženi! Medtem pa se projekt Polis po večletnih sterilnih polemikah vrača v predal, z njim pa tudi uresničitev finančno-poslovnega središča, ki bi lahko v Trst priklicalo mednarodne finančne in blagovne tokove in mu ponudilo možnost, da se plasira na novo vzhodnoevropsko tržišče. In to v imenu zaščite treh hektarjev (od skupnih 22) površine s propadajočimi starimi pristaniškimi strukturami...

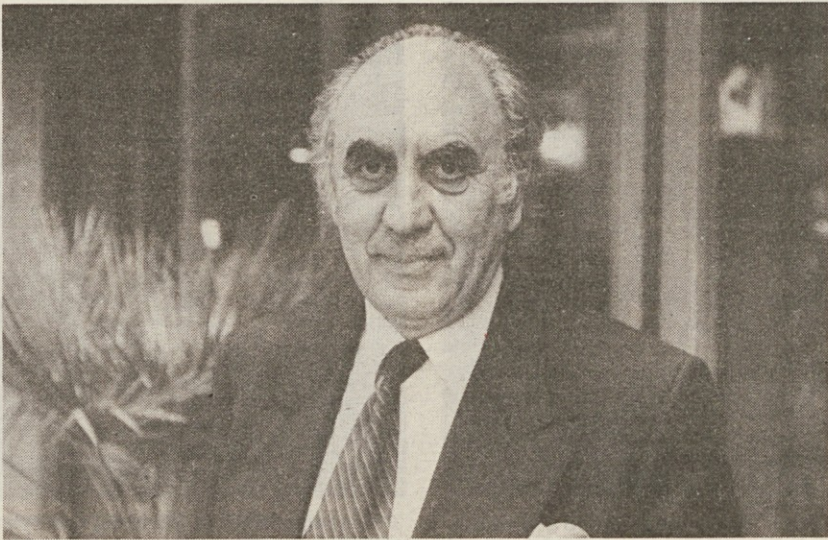
Res je, da so industrijske površine v naši pokrajini velik problem, vendar je po drugi strani tudi res, da so obstoječe površine (in tukaj ima nepremičninska špekulacija prste vmes) slabo izkoriščene in prepuščene propadu. Po čigavi krivdi? Težko bi jo zvrčali na posamezne ustanove, ki sicer nikakor niso nedolžne, pa čeprav se nekatere med njimi (npr. EZIT) skušajo same reorganizirati in posodobiti. Krivdo je namreč iskati v globalnem krajevnem ekonomskem sistemu, kjer vladata popolna razdrobljenost in podvajanje v delovanju in pristojnostih ustanov, kjer torej ni nobene koordinacije, brez nje pa niti splošnih usmeritev in sogovornika za deželne in državne oblasti.

In spet smo pri večnem vprašanju, kako razbiti ta začaran krog: gospodarstveniki valijo odgovornost na politike, ki da niso sposobni odločanja, politiki pa trdijo, da sodijo v vodilni razred tudi gospodarstveniki, ki se v Trstu niso nikoli odlikovali po podjetnosti in pogumu za tveganje. Ali to pomeni, da bo treba o tržaški usodi spet odločati zunaj Trsta, v ozkem krogu sicer neposredno neprizadetih, a vendarle bolj daljnovidnih mož? Evropa namreč gotovo ne bo čakala, da se Trst zbudi iz svoje otopelosti, ki je žal niti še tako dobronamerne okrogle mize ne morejo pošteno pretrsteti. Šla bo svojo pot, in če bo ta vodila mimo Trsta namesto skozenj, bo za krokodilske solze nepreklicno prepzno...

VLASTA BERNARD

Prof. A. Forti na čelu Mednarodnega centra za znanost in tehnologijo

V Trstu brez hrupa rasejo trije novi znanstveni centri

Prof. Augusto Forti

(Foto D. Križmančič)

»Mednarodni center za znanost in visoko tehnologijo ni samo projekt, ampak vsaj delno tudi že stvarnost. Za nami je namreč prva preizkusna faza, v kateri smo določili strukturo in namemnost tega centra ter si zagotovili politične in gnotne ter druge pogoje za njegovo uresničitev. Zdaj pa že stopamo v drugo fazo, v kateri gre prav za realizacijo te velike zamisli, v okviru katere se bodo v Trstu rodili trije novi znanstveni centri.«

Tako nam je povedal prof. Augusto Forti, novi project leader Mednarodnega centra za znanost in visoko tehnologijo (angl. kratica ICS), pod okriljem katerega bodo v Trstu zrasli Mednarodni center za čisto in uporabno kemijo, Mednarodni center za zemeljske, ambientalne in morske znanosti in tehnologije ter Mednarodni center za visoko tehnologijo in nove materiale. V tej funkciji je prof. Forti 1. septembra letos zamenjal Tržačana Giorgio Rossa Cicogna, ki je medtem dobil novo nalogo pri ministrstvu za zunanje zadeve.

Prof. Forti je doma iz Milana, kjer se je rodil leta 1930. Na milanski univerzi je diplomiral iz geofizike in geologije ter ju potem na isti univerzi tudi poučeval. Delal je nadalje v petrolejski industriji, kmalu pa je zasedel pomembne funkcije v italijanskih in nato v mednarodnih znanstvenih organizacijah in ustanovah. Preden je prevzel vodstvo ICS, je bil več let ravnatelj Evropskega regionalnega urada UNESCO za znanost in tehnologijo v Benetkah. Trst in še zlasti tržaške znanstvene kroge dobro pozna, saj je že od leta 1968 član znanstvenega sve-

ta miramarskega Mednarodnega centra za teoretsko fiziko.

ICS je z miramarskim centrom tesno povezan. Za njegovo uresničitev je namreč dal pobudo ravnatelju fizikalnega centra, nobelovec Abdus Salam. On je tudi projekt predstavil februarja 1988 tedanjemun zunanemu ministru Giuliu Andreottiju ter dosegel bistveno podporo italijanske vlade. Poleg tega bi moral ICS predstavljati nekakšno razgnetitev modela miramarskega fizikalnega centra na druga znanstvena in tehnološka področja. Salamov center je, kot znano, pred nekaj leti v Trstu dobil prvega brata z ustanovitvijo Mednarodnega centra za genetsko inženirstvo in biotehnologijo, zdaj pa bi moral, kot rečeno, dobiti še tri brate, in sicer z rojstvom centrov za kemijo, za ambientalne znanosti in za visoko tehnologijo, tako da bi v Trstu bil pod okriljem Organizacije združenih narodov za industrijski razvoj (UNIDO) tendencialno krit celoten spekter znanstvenega in tehnološkega raziskovanja. Vsi ti centri bi morali razviti visokokakovnostno raziskovalno in izobraževalno dejavnost ter s tem omogočiti pretok prvovrstnega znanstvenega in tehnološkega znanja iz razviti-h v manj razvite dežele.

»Mednarodni center za teoretsko fiziko brez dvoma ostaja za nas temeljna sklicna točka in model, a uvedli bomo tudi nekatere novosti, ki jih pač zahteva sedanj čas,« je pojasnil prof. Forti. »Tako npr. nameravamo v večji meri upoštevati industrijsko uporabnost raziskovalnih dejavnosti, ne smemo pa prezreti niti velikih zgodovinskih sprememb, ki so se medtem dov-

šile na svetovnem in še zlasti evropskem političnem prizorišču. Ob nadaljevanju naporov za zblizostiti Severa in Juga moramo zdaj izkoristiti tudi nove možnosti sodelovanja med Vzhodom in Zahodom. Pri tem mislimo tudi na pobude, kot je Pentagonala. Nena-zadnje moramo upoštevati rastoči pomen Evropske gospodarske skupnosti ter odpiranje sredozemskega političnega prostora. Kar se slednjega tiče, naj omenim, da bo v Miramaru v kratkem, in sicer 12. in 13. novembra, konferenca o znanstvenem in tehnološkem sodelovanju med sredozemskimi državami, podobno kot je pred nedavnim že bila mednarodna konferenca o znanstvenem in tehnološkem sodelovanju med Vzhodom in Zahodom. Z obeh teh konferenc nameravamo povzeti konkretne napotke za naše delo.«

Vse to se bo na nek način odražalo že v sami geografski razporeditvi novih centrov. Svoje glavne sedeže bodo imeli v Trstu, toda delovali bodo na širšem območju, v laboratorijih in inštitutih, posejanih po Italiji, Jugoslaviji, Avstriji in mogoče še kje. Za nekatere od snujočih se centrov je vsaj načelno že določena lokacija. Tako je npr. že gotovo, da bo Mednarodni center za čisto in uporabno kemijo imel svoj sedež pri padriškem Centru za raziskave. V drugih primerih je ta problem še povsem odprt. Tako je npr. še povsem odprto vprašanje, kje bodo zgradili stavbo za osrednji sedež ICS, ki je sedaj gost Mednarodnega centra za teoretsko fiziko v hotelu Adriatico v Grljanu. Medtem pa so vsi trije snujoči se centri po malem že začeli delovati, saj je v zadnjih letih v tem okviru steklo 15 poskusnih oziroma pionirskih dejavnosti, s 1. januarjem 1991 pa bi morali dobiti tudi svoje prve direktorje. Računajo, da bo uresničevanje celotnega projekta v sedanjem obdobju zahtevalo kakih 9 milijard lir letno, ki jih bo v dobrih meri prispevala italijanska vlada, potrebna pa bo tudi podpora krajevnih uprav, zlasti kar zadeva ureditev poslopj.

»Trstu se z vsem tem odpira zgodovinska priložnost,« nam je dejal prof. Forti. »V resnici ima to mesto vse možnosti, da bi postalo nadvse pomemben evropski center znanstvene kulture. In tu mislim na Evropo v pravem pomenu, na Evropo, ki se razteza od Atlantika do Urala, od Sredozemlja so Severnega tečaja, duhovno pa sega še veliko dlje. In mislim na novo znanost, na znanost, ki se je rešila determinizma Newtonovega tipa in ki s svojim temeljnim indeterminizmom vrača človeku smisel za svobodo, celo za pustolovščino.«

MARTIN BRECELJ

Pogovor z izvedencem dr. Urošem Korenom

Z informatiko v prihodnost

Informatika ni veda o kateri bi lahko rekli, da vsi vemo vse. Lahko rečemo, da je pravzaprav le malo takih, ki se nanjo spoznajo in nam lahko tudi povedo marsikaj zanimivega.

V mislih imamo dr. Uroša Korena, strokovnjaka za informatiko, sicer pa v službi pri podjetju INSIEL, ki zaposluje v naši deželi kar okrog 500 strokovnjakov ter vzdržuje delovne zveze s približno 1200 javnimi ustanovami in podjetji v Italiji.

»Informatika je morda za nekoga še pojem, o katerem si še ni povsem na jasnem, čeprav že uživa, oziroma se tudi sam poslužuje vseh njenih pridobitev in storitev. Računalnike poznamo vsi - eni smo se jih že navadili in ne moremo brez njih; za druge so to še stroji, ki jim sicer pomagajo pri delu, kljub temu pa gledajo nanje s skepsjo. Svet se pač razvija in z njim vse vede, ki naše življenje modernizirajo, poenostavljajo.«

Dr. Koren je pred časom obravnaval vso to problematiko na tržaški radijski postaji. Ko je o njej govoril, se nam je zdelo vse tako enostavno, tako lahko, tako praktično, tako otipljivo. Ko smo se sami spustili z njim v pogovor, pa ni bilo vse ravno tako lahko.

»Če bi sedaj poslušal tisti svoj posnetek, bi ga moral prav gotovo že v marsičem dopolniti. Vse se v našem podjetju dela z novimi programi, z novimi sistemi, z drugačnim gledanjem na vse stroje, ki nam služijo in ki jih znamo vedno bolj izkoriščati. Vse se pač spreminja in to s takšno hitrostjo, da ne preseneča le navadnega človeka, temveč mnogokrat tudi nas same.« Podjetje, v katerem dela dr. Koren, je veliko. Del svoje dejavnosti ima v Ul. Sv. Frančiška, kjer so bili včasih uradi enega od deželnih odbornikov. Programerji pa delajo v laboratorijih na Padričah. Podjetje ima svoj laboratorij tudi v Vidmu, kjer dela v glavnem za zdravstvene ustanove.

»Naša dežela je razdeljena na štiri centre, kar zadeva našo dejavnost seveda: to so Gorica, Pordenon, Videm in Trst. Vsi ti centri bodo v kratkem razpolagali z ogromnimi računalniki, ki jih imenujemo mainframe.

V deželi je sicer že okrog 25 mini-komputerjev, ki vežejo posamezne občine in prek njih ostale javne ustanove. Če vzamemo samo en primer, ki bo naše bralce prav gotovo zanimal: miljska občina je na primer povezana s svojim elektronskim strojem z vsemi ostalimi slovenskimi občinami v naši pokrajini. So pa še uradi, ki imajo svoje personalne komputere, ali mini komputere. Tehnika in znanost na tem področju tako napredujeta, da bodo lahko v prihodnosti že majhni komputeri opravljali to, kar so pred časom opravljali le veliki stroji.«

Podjetje INSIEL dela različne programe in ima potem nalogo, da preverja delovanje posameznih računalnikov tako, da se lahko enih programov v poslužujejo tudi drugi. Zato pač podjetje potrebuej številne programerje, strojne tehnike, inštruktorje, konzulente za razne probleme, analiste in še druge operaterje.

Kdo pa so tišči, ki se nad informatiko najbolj navdušujejo, smo ga še povprašali.

»Prav gotovo so to mladi. Starejši se v večini primerov teže prilagajajo strojem, čeprav je večkrat ta strah neutemeljen. Sam na primer ne vidim velike razlike pri upravljanju s stari pisalnimi strojem in novimi računalniki. Treba se je samo osvoboditi nekaterih tabujev. Nekomu so pač že po značaju stroji bolj všeč, drugi se na stroje težko privajajo in jih morda v svoji notranjosti ne bodo nikoli osvojili. Toda tako je, da gre svet dalje in z njim tudi znanost in bodočnost, ki je prav gotovo namenjena strojem - z našim znanjem, udeležbo, pomočjo in seveda po naši volji.«

Kaj pa če računalnik nekaj pozabi, pomeša?

»Računalnik ničesar ne izgubi, niti ne »pozabi«. V primeru okvar, ali napačnega upravljanja, ko na primer ni mogoče priti do določenih informacij, obstajajo pomožni programi, ki te informacije ponovno sestavijo.«

Pa virusi, ki se pojavljajo v računalnikih? So se ti pojavili tudi v vaših sistemih?

»Ne vem, kaj si ljudje vse pod to besedo virusi predstavljajo. Virusi so namreč tudi programi, le s to razliko, da njihovo delovanje uničuje že obstoječe programe. To je pač nekakšna vojna, ki se odvija v svetu elektronske informatike. Toda vsako podjetje ima svoje sisteme, kako se pred virusom brani, ako ga pravzaprav tudi zasledi.«

Uroš, študiral si astrofiziko in si tudi več let z uspehom delal na tem področju. Kako, da si se nato odločil za povsem drugačno delo?

»Saj ne gree za povsen drugačno delo, ker sem tudi kot astrofizik delal v glavnem s komputeri. Če ste me želeli vprašati, ali mi je žal, da sem si najprej izbral študij astrofizike, potem vam lahko odgovorim, da mi ni. Vse, kar sem se naučil, spoznal in nato tudi v praksi preizkusil, je moje osebno bogastvo. Moram pa reči, da sem se v novem delovnem ambientu dobro znašel, da mi je elektronska informatika, kot veda bodočnosti, zelo všeč.«

Kdo so pa je vse v podjetju INSIEL? »Pri nas je okrog 500 uslužbencev. Prihajajo v glavnem iz naše dežele, iz naših univerz. Pa ni, po mojem, tako važno in pomembno študirati informatiko, kot da se človek na svoj sektor spozna. Ljudje prihajajo k nam iz različnih sektorjev prav zaradi tega, ker imajo tu pri nas možnost zaposlitve. Skupni imenovalec je le sposobnost razčleniti razne argumente v elementarne probleme, ki jih potem rešujejo s pomočjo računalnika.«

NEVA LUKEŠ

Zgovorna slovenska fanta »gosta« švedskega lista

Nya momsen drabbar turistnäringen

Turisterna nobbar dyra Sverige

Potovati tudi v najbolj oddaljene dežele ni več redkost, toda biti ovekovečen v lokalnem časopisu z veliko sliko in celo z intervjujem, pa ni od muh.

No, to se je pripetilo našima Marku Civardiju (uslužbencu ZTT) in njegovemu prijatelju Robertu Devetaku (ekonomistu), ko sta preživljala letošnje počitnice na Švedskem in na Norveškem.

Ko sta si ogledovala Malmö na Švedskem, sta se jima približala novinar tamkajšnjega dnevnika »Sydsvenskan« in fotograf in ju zaprosila za intervju.

Naša izletnika sta si najprej mislila, da gre za šalo; potem pa sta v naglici povedala nekaj svojih podatkov - da sta iz Trsta, da sta Slovenca, da si ogledujeta Švedsko itd, odgovarjala sta na vprašanja, ki jima jih je novinar Jan Almgren postavljaj, bolj v zvezi s tem, kako se počutita na Švedskem, kaj jima je všeč, kaj pa ne.

»Menda se vsakemu izmed nas ne zgodi kaj takega, ko potuje po svetu,« je bilo mnenje Marka, pa tudi naše. (N. L.)

Ob dnevu mrtvih polaganja vencev na grobove, spomenike in obeležja NOB V mestu in v naši okolici številne svečanosti v počastitev padlih antifašistov in partizanov

Učenci trebenske šole P.Tomažič polagajo venec na spomenik NOB v Trebbah.

Delegacija SKGZ in Zdrženja aktivistov OF v Rijani

(foto Magajna)

V teh dneh se vsakdo spominja svojih umrlih, ti dnevi pa predstavljajo tudi priložnost, da se skupno spominjamo vseh tistih, ki so se uprli fašizmu in nacizmu. Njim so bile že včeraj namenjene krajše spominske svečanosti, ko so nekatere organizacije in ustanove polagale vence pred spomenike padlim, ki so v naših srcih še vedno živi.

Tako je Slovenska kulturno-gospodarska zveza že včeraj položila venec pred obeležjem v Ul. M. D'Azeglio, v Ul. Gheta, pred spomenik bazoviškim žrtvam, pred spominskim kamnom v Bazovici, na grob Pinka Tomažiča in njegovih tovarišev na tržaškem pokopališču, kot tudi na vojaškem pokopališču, kjer so pokopani jugoslovanski borci, ki so se borili za osvoboditev Trsta, pa še v tržaški Rijani.

Tudi predstavniki jugoslovanskega generalnega konzulata so že včeraj položili vence pred spomenike in obeležja na Proseku, v Zgoniku, v Križu, Nabrežini. Danes se bodo nadaljevale svečanosti s polaganjem vencev v vseh krajih, od Milj pa do Cola in Repna, kjer bo ob 13. uri svečanost pred spomenikom. Ob 12.30 bodo zastopniki SFRJ položili venec v tržaški Rijani, nato pa še na vojaškem pokopališču in na pokopališču pri Sv. Ani.

Delegacije Občinskega odbora ZZZ Koper bodo danes polagale vence pri Korošcih, v Dolini, pri Domju, v Mačkalah, Boljuncu, Prebenegu, Borštu, Ricmanjih, Gročani, predstavniki Občinskega odbora ZZZ Sežana pa bodo počastili obeležja v Barkovljah, na Kontovelu, v Gabrovcu, Saležu, Samatorci, Praprotnu, Šempolaju in Prečniku. Občina Devin-Nabrežina bo polagala vence danes s sledečim urnikom: ob 8. uri pred županstvom, ob 8.10 v Slivnem, ob 8.20 v Medji vasi, ob 8.30 v Devinu, ob 8.50 v Cerovljah, ob 8.55 v Mavhinjah, ob 9. uri v Prečniku, ob 9.05 v Trnovci, ob 9.10 v Praprotnu, ob 9.15 v Šempolaju, ob 9.30 v Križu in ob 10. uri v Nabrežini. Moški zbor Igo Gruden bo danes popoldne pel na nabrežinskem pokopališču, pred spomenikom in na trgu v Nabrežini. Nabrežinski pevci bodo peli tudi na pokopališču v Šempolaju. Predstavniki dolinske uprave pa bodo položili venec ob 9. uri na osrednjem spomeniku v Dolini. Spominske svečanosti so bile včeraj v zgornji občini ob sodelovanju krajevnih občinskih upraviteljev in zastopnikov odborov KD Rdeča zvezda in SK Kras.

V Miljah so krajevne družbeno-politične organizacije že včeraj polagale

vence na obeležja posvečena Almi Vivoda in drugih antifašistov ter pred spomenikom padlim pri Korošcih. Danes ob 10. uri bo v Miljah osrednja občinska komemoracija, na kateri bosta spregovorila občinski odbornik Franco Colombo, v slovenščini pa Jurij Vodopivec. Sodelovala bosta pevsko-zbornica Omgia in slovenski mešani pevski zbor Jadran.

Več spominskih svečanosti, s polaganjem vencev so pripravile tudi krajevne sekcije partizanov in aktivistov. Takšna spominska svečanost bo danes ob 10. uri pri vaškem spomeniku padlim v NOB na Opčinah in na vaškem pokopališču. Delegacija pa bo položila vence tudi pred spomenik 71 talcem, pred spomenik Pinku Tomažiču in njegovim tovarišem in pri obeležju Rozaliji Gulič. Spominska svečanost do danes dopoldne tudi v Križu in sicer v priredbi vaške sekcije Zveze borcev VZPI-ANPI Evald Antončič. Zbirališče je ob 10. uri v Ljudskem domu. Popoldne ob 16. uri bo na domačem pokopališču pel moški zbor Vesna.

Sekcija VZPI-ANPI za Prosek-Kontovel bo danes polagala vence na kontovelskem pokopališču, na Proseku, pri spomeniku desetim obešencem na proseški gmajni, prav tako danes pa

bo delegacija omenjene sekcije položila venec na spomenik padlim v Volčji Dragi pri Novi Gorici v spomin na padlo domačinko Marto Daneu.

Vence bodo pred razna obeležja in spomenike polagala tudi razna kulturna društva. Tako bo ob 11. uri krajša spominska svečanost pri Sv. Ivanu, ki jo organizira KD Škamperle - Union, ki bo položilo venec na pročelje nekdanjega Narodnega doma. Posebej opozarjamo naše bralce na spominsko svečanost, ki bo ob 11.30 pred začasnim spomenikom padlim v bližini vhoda na tržaško pokopališče. Organizira jo Odbor za postavitve spomenika padlim v NOB iz Škednja, Kolonkova in od Sv. Ane. Govoril bo tržaški občinski svetovalec Ravel Kodrič, sodelovala pa bosta še ŽPZ Ivan Grbec iz Škednja in mešani pevski zbor Dom Jakoba Ukmarja iz Škednja.

V Rijani se vrstijo delegacije nekdanjih borcev in drugih organizacij, ki se klanjajo žrtvam fašističnega in nacističnega terorja. V nekdanjem taborišču smrti je bila včeraj prvič v po-vojnem času delegacija Unije istrskih beguncev, ki je doslej ob Dnevu mrtvih redno zahajala le na vojbo. Popoldne pa je tamkajšnje žrtve počastilo tudi zastopstvo tržaške Zveze industrijcev.

Polemike o zakonu za Kras

Park razdvaja Pokrajino Trst in deželno vlado

Vprašanje Kraškega parka razdvaja deželno in pokrajinsko upravo. Dežela je svojčas poverila tehničnemu uradu Pokrajine nalogo, da izdela načrt za park, dela so se pričela, sedaj pa so se stvari zatakile, posebno odkar je odbornik Carbone napovedal bližnjo predložitev deželnega zakona o Krasu. V sklopu tega osnutka bo Dežela, razen velikih presenečenj, poverila Kraški gorski skupnosti upravo parka. To pa ni po godu Pokrajini, posebno ne odborniku za okolje in teritorij Gi-vanniju Cervesi, ki je na včerajšnji tiskovni konferenci rekel, da Dežela skuša glede parka na vsak način privilegiirati gorsko skupnost, ki pa po njegovem mnenju nima ustreznih struktur za upravljanje tega važnega projekta. »Mi pa imamo strukturo, zato bo treba to vprašanje kvečjemu rešiti v sklopu sodelovanja med Pokrajino in KGS«, je še dodal odbornik, ki očitno ni zadovoljen z načrti deželne vlade za ureditev tega kočljivega vprašanja.

Tiskovna konferenca je bila vsakakor posvečena predstavitvi novega pokrajinskega oddelka za načrtovanje teritorija in zaščito okolja. Gre za pomembno pridobitev, ki predstavlja važen korak naprej na poti decentralizacije pristojnosti med Deželo, Pokrajino in občinskimi upravami. Novoustanovljeni oddelek bo vodil arhitekt William Starc, ki je svojčas vodil tehnično službo Občine Milje, v njem bo delalo 18 strokovnjakov, med njimi prvi tudi geolog. Cervesi je povedal, da se bo ta oddelek v bližnji bodočnosti ukvarjal z vprašanjem medobčinskega sodelovanja na področju uničevanja odpadkov, z ocenami akustičnega in zračnega onesnaževanja in, kot že omenjeno, z načrtovanjem Kraškimi parkom.

Srečanja z novinarji se je udeležil tudi odbornik za osebe Brait, ki je rekel, da so bili za ustanovitev te strukture potrebni nekateri premiki oseba iz enega oddelka v drugega. Reforma krajevnih ustanov nalagapokrajinskim upravam nove in pomembne pristojnosti na področju urbanistike in načrtovanja razvoja teritorija.

Te dni je ACT okrepil povezave s pokopališčem

Mestno prevozno podjetje ACT je v teh dneh okrepilo število avtobusov, ki peljejo proti pokopališču pri Sv. Ani. Še posebno pogosto bodo vozili linijski avtobusi št. 10 (Trg Venezia-Valmaura), ki bodo potovali s presledkom 5 minut in št. 21 (Železniška postaja-Naselje sv. Sergija), na katere naj bi čakali namesto običajnih 14 le 9 minut. Da bi pospešili prevoz iz bolj oddaljenih četrti do pokopališča, bodo prvega novembra pogostejše vozili tudi avtobusi št. 8, 20 in 29, na dan tržaškega patrona, 3. novembra, pa avtobusi linije št. 24, ki povezujejo Grad sv. Justa z mestnim središčem.

CISL in gibanje MoVI podpisala sporazum Prostovoljci za starostnike

Sindikat CISL in tržaška federacija Italijanskega gibanja prostovoljcev (MoVI) sta podpisala sporazum, da bi s skupnimi pobudami in koordinirano dejavnostjo ovrednotila socialno varstvo predvsem za tisti del tržaškega prebivalstva, ki je zaradi starosti emarginiran in osamljen. Sporazum sta na tiskovni konferenci predstavila včeraj tržaški pokrajinski tajnik CISL Kakovic in načelnik tržaške federacije MoVI Castellano.

V sporazumu piše, da bodo člani obeh organizacij na rednih srečanjih jasneje opredelili razlike med avtentičnim prostovoljnim delom in drugimi podobnimi oblikami pomoči, ki včasih že mejijo na »črno delo«. S posebno pozornostjo bodo sledili socialnim tematikam in eksperimentalnim oblikam socialnih posegov za zaščito ostarelih. Prav na tem področju bosta s svojimi izkušnjami in storitvami sodelovala tudi Patronat INAS in Federacija upokojencev.

Med pobudami, ki so nastale v tem skupnem duhu solidarnosti, sta predstavnika CISL in MoVI napovedala včeraj izobraževalni tečaj za vodje združenj prostovoljcev in sindikalne aktiviste in to z namenom, da bi s skupnim preverjanjem prenovili lik prostovoljstva in sindikalista.

Sporazum med CISL in MoVI upošteva tudi novosti, ki jih na področju prostovoljnega dela predvideva deželni zakon, o katerem bo decembra v Trstu pomemben kongres. Naj še dodamo, da deluje v deželi okrog 160 združenj prostovoljcev, od katerih je v Trstu približno 60, prostovoljcev (v glavnem nudijo svojo pomoč na socio-zdravstvenem področju) pa 3 tisoč.

Začenjajo se pogajanja za dosego novega dogovora o pristanišču

Prihodnji teden se bo začelo soočanje med Avtonomno pristaniško ustanovo in socialnimi silami, na osnovi katerega bi morali do 30. novembra sprejeti operativni in upravni sporazum za tržaško pristanišče. Resolucijo, ki vsebuje to obvezo, je na včerajšnji seji upravnega sveta EAPT, na kateri so poleg nje sprejeli tudi proračunske dokumente, predlagal član upravnega sveta in pokrajinski tajnik PSI Alessandro Perelli. V uvodu resolucije (ki jo je podpisal tudi svetovalec Canciani) je poudarjeno, da težka finančna situacija ustanove narekuje urgentne ukrepe v podporo pristaniških dejavnosti, ti pa lahko pridejo samo od države, tudi glede na vlogo, ki jo je le-ta priznala prostemu pristanišču.

V resoluciji je nadalje izražena zahteva po akciji za pridobitev novega prometa, zlasti konvencionalnega, kot temeljna potreba pa je navedena uresničitev novega organizacijskega modela, ki bo ustrezal skrajšanju delovne sile tako v okviru pristaniške ustanove kot družbe. Perelli je v resoluciji podčrtal tudi potrebo po racionalizaciji pristojnosti EAPT glede na ostale javne uprave, pri čemer naj bi se njene pristojnosti v celoti razvile in ovrednotile. Upravni svet pristaniške ustanove je kot rečeno resolucijo sprejel, kar pomeni, da se bo s prihodnjim ponedeljkom začelo soočanje med predsedstvom, upravo, delegacijo upravnega sveta s tremi zastopniki Dežele in uporabnikov pristanišča, pristaniško družbo in sindikati, ki naj bi podpisali nov sporazum za temeljito relansiranje pristaniške dejavnosti.

Mati treh majhnih otrok razmišlja o slovenskih jaslih, vrtcih in osnovnih šolah v središču mesta Kdo nas bo rešil iz slovenskega šolskega »farwesta«?

V okviru javne razprave o tem, kaj mislijo starši o slovenski šoli, objavljamo še prispevek psihiatrinje Barbare Bavdaž, matere treh otrok, od katerih obiskuje mlajšega slovenski vrtec v Ul. Ginnastica, mlajša dva pa italijanske jasli.

»Naš sinko je v vrtcu letos "maturant" in ga obiskuje, kot pravi pesmica, "vsako leto rajši". To je pravzaprav za starše najmlajših edino jamstvo, da je vse prav: ko je v zdušje v vrtcu prijetno, ko so otroci v učilnicah vesela banda in se skoraj ne bi radi vrnili domov - no, ali si potem ti čarovnica, ali so v vrtcu vile. Raje se odločim za drugo možnost.

Kljub temu pa je v meni vedno bolj živ občutek, da se kot mati treh malčkov vracam v svet, ki se je pri nas nekeje ustavil. Prvič sem se srečala s tem svetom, ko sem pred nekaj leti iskala za prvorojenca slovenske jasli in se mi je zdelo, da smo na Luni: ni jih bilo in jih tudi še ni, ne občinskih ne zasebnih. Tako je šel sin v italijanske jasli, kjer je sicer srečal veliko slovenskih prijateljk in se mu je kar dobro godilo. Naj še dodam, da so (italijanske) dekleta organizirala te odlične jasli (Arcobaleno) kar čez poletje, brez večjih sredstev, izjemnih prilik ali »političnih priporočil«. Pri tem se mi vsiljuje vprašanje, ali niso morda za nas Slovence — mimo političnega problema — praktične in kronično nepremostljive ovire, o katerih si pripovedujemo, le klavrn izgovori?

Potem sem iskala vrtec. Veliko jih je tam okrog, kjer živimo, vendar edino v občinskem vrtcu v Ulici Ginnastica upošteva potrebe za-

poslenih staršev in so lahko otroci z vzgojiteljico do 17. ure. V vrtcu je prijetno, kot sem že rekla, in k temu pripomorejo dobro pripravljene vzgojiteljice, varuški, vrt, pa tudi učilnice in telovadnica, ki nam jih uprava Dijaškega doma (sicer vedno težje) posoja, da lahko tam otroci telovadijo in se igrajo ob Orffovi glasbi ali spoznavanju angleščine. Moram pa povedati, da so te dejavnosti v naši napredni in civilni evropski državi zadnja leta "prepovedane". Prepovedan je namreč vstop katerikoli tuji osebi (vključno torej animatorkam) v prostore vrtca, oziroma vsaka dodatna dejavnost naj bi bila možna le izven šolskega posloja in to pred 9. uro ali po 15.30 popoldne. Če malo "pogoljufas" in imaš potem še malo sreče, že nekako gre mimo teh predpisov. Ampak to je le slučaj.

Trenutno me najbolj žuli prav problem dodatnih dejavnosti v vrtcih (pa tudi v osnovnih šolah) in to iz treh tehničnih razlogov. Prvič: mislim, da je za otroka, ki hodi v šolo, lepo, če lahko pihva v orglice, telovadi ali se igra s tujimi besedami, v družbi svojih prijateljev in to v prostorih, ki so zanj drugi dom. Drugič: prav je, da se te dejavnosti odvijajo v urah, ki jih že sicer preživijo v šoli in ko je torej za njegov življenjski ritem čas igre in dogajanja. Tretjič: izredno koristno in pozitivno je tudi dejstvo, da te ure niso za starše tako gmotno kot časovno preobremenjujoče in da so torej dejavnosti dostopne vsem otrokom. Po treh letih pa mi je vedno bolj jasno, kako korakoma nazaj, kako je vsako leto težje doseči magično kombinacijo država - šolski nadzornik - ravnatelj - učitelj - starši. To pa ni resno.

Kar plaši je predvsem to, kar si Slovenci pripovedujemo o splošnem stanju slovenskega zamejskega šolskega sistema, kjer ni dejansko ne duha ne sluha o koordinaciji: zakon, ki ureja šolstvo, je za enega ravnatelja oziroma šolnika čudovit, elastičen in daje kakršnokoli možnost, za drugega pa prepoveduje vse, tako da se ničesar ne da storiti (v duhu tržaškega "no se pol" ali slovenskega "se ne sme"). Kako lahko sploh pojmuje-mo, da bi se dodatne dejavnosti odvijale za otroka šele takrat, ko so starši prosti dela, torej okrog 18. ure? Zelo me moti nadalje fizična nedostopnost šolskih prostorov, saj so razredi za starše "off limits". Ko smo bili majhni, smo ob koncu pouka v vrsti, kot pravi vojaški, pozdravljali: »Zbogom šola!« in stekli k mamicam, ki so nas morale obvezno čakati v veži. Tako je bilo pred 30 leti - bo za naše otroke obveljal isti stil? In ni morda fizična nedostopnost uvod v druge nedostopnosti?

Naj navedem še en konkreten problem. Marsikateri ravnatelj prepoveduje otrokom vstop v poslopje pred 8. uro, s tem pa ustvarja tudi ekstremne situacije. Dogaja se namreč, da morajo starši ob osmih (ali pa že prej) biti na delu in ne morejo ob otroku čakati, da zavrzi šolski zvo-nec. Kajukrenejo? Avto parkirajo blizu šole, osnovnošolček čaka v njem pol ure ali več (!), ko se šolska vrata končno odprejo, zaklene avto in gre v šolo. Ne bi seveda dajala krivde staršem (to bi bilo noro!), toda sprašujem se, ali res ni druge institucionalne rešitve?

Problemov je še in še (pomanjkanje celodnevne šole v mestnem središču, občinskih poletnih

centrov, neobveznost verouka...), toda naj tudi drugi starši povedo še kaj. Naj za konec le še poudarim vtis, da nihče točno ne pozna svojih pravic in svojih dolžnosti, čeprav je že skrajni čas, da se z zavihanimi rokavi posvetimo našemu zamejskemu, socialnemu (in torej tudi šolskemu) svetu. Smo tako plahi, skrajno potrpežljivi, elegantni, fini, diskretni in racionalni, ko sprejemamo drobtinice, ki nam jih država nudi! Včasih se resno bojim, da bomo tako - skoraj neopazno, še preden se zbudimo - zamudili marsikatero kočijo, če že ne vlak. Italijanski someščani dosežejo marsikaj, predvsem pa se pomanjkljivostim javne šole izognejo tako, da bežijo v zasebne šole, pa naj bodo laične, katoliške ali muslimanske, samo da ni države vmes. Kaj pa bomo mi storili?

Mislim, da bi morali obstoječe zakone zelo marljivo in dosledno, do zadnje vejice in pikice izkoristiti in da je to naloga naših politikov, upravnikov, nadzornikov, ravnateljev, šolnikov in staršev. Kdor je poklican, naj o teh problemih razmisli in jih podrobno preštudira, naj potem pomaga, da bomo debatirali, izbirali in tudi končno kaj odločili. Ni več časa, da bi si vsaka vas, vsaka mestna četrt, če že ne šola ali razred, urejevali svoje zadeve tako, kot pač nanese. Zdi se mi, da je ves naš zamejski šolski sistem "far-west", preveč je kramljanja in klepetanja, premalo praktičnih in treznih ukrepov. Ne vem, ali je to zelo zdravo in če si lahko sploh kaj takega privoščimo. »

Zapisala N. F.

Tiskovna konferenca tržaških prevoznikov Kaos pri Fernetičih iz dneva v dan hujši

Včeraj so predstavniki tržaških prevoznih podjetij, obrtnikov, SDGZ in špediterjev priredili v uravnih prostorih tovornega postajališča pri Fernetičih tiskovno konferenco o kaotičnem položaju na samem postajališču. Bolj kot sama konferenca pa je bil zgovoren kratek sprehod med parkiranimi tovornjaki.

Ko smo šli od vhoda do prostorov za urade, smo se "stiskali" med enim tovornjakom in drugim. Soferji parkirajo ogromne ture kot pač nanese, saj je možnosti za pravičen postanek bolj malo. Parkirišče se zdaleč ni pripravljeno za tolikšno gnečo, saj se na postajališču ustavi tudi po 800 tovornjakov, parkirnih prostorov pa je 200. V kaosu pride do nerazumevanja, trkov med tovornjaki, blokad in drugih nevarnosti. Sledovi vsega tega so vidni: od praznih steklenic na pločnikih do tovornjakov, ki drug drugemu zapirajo dohode in odhode. Vse ostalo pa je seveda velika gospodarska škoda, ki nastaja ob upočasnjem delu.

Izvor kaosa je bela stavka carinikov, ki traja v bistvu že dva meseca. Na včerajšnji tiskovni konferenci nismo slišali neposrednih očitkov na račun stavkajočih, vendar je jasno, da se je položaj izrodil. V bistvu stavkajo samo cariniki Furlanije-Juljske krajine, še ti pa si niso enotni. Očitno je "trdo jedro" prav v Trstu, kjer stavkajo dosledno, medtem ko opravljajo določeno število nadur v Gorici in v nekaterih drugih deželnih postajališčih. Fernetiči so tako prava izpostava stavkovnega gibanja, prevozniki in špediterji pa pravijo, da se vse odvija v njihovo škodo.

Kot smo slišali na včerajšnji tiskovni konferenci, je breme stavke porazdeljeno tako (krivično), da cariniki najprej odpravijo tuje kamione, prednost imajo tudi tisti tovornjaki, ki so namenjeni v druge carinske postaje, zadnji pa so na vrsti prav domači tovornjaki. Slednji čakajo povprečno tri dni, predno jim izdajo ustrezna dovoljenja. Škoda je povsem razumljiva, če pomislimo, da bi moral biti rok čakanja en dan. Zastoji carinikov in očitno ozko grlo zaustavljajo blago, dela v uradih, ritem poslov in hkrati postavljajo hipotezo za bodoče posle. Avtoprevozniki in špediterji so glede tega zelo jasni, nevarno je namreč, da bo tako dolga stavka močno znižala ugled Fernetičev in se bodo številna podjetja in tovornjaki preusmerili k drugim mejnim prehodom.

Predstavniki špediterjev in avtoprevoznih podjetij so včeraj naglasili, da

V nedeljo v Ricmanjih tradicionalno Srečanje oktetov Primorske

Po nedavnem občnem zboru je ricmanjsko SKD Slavec sredi oktobra že priredilo uspešen koncertni večer s skupino japonskih glasbenikov, sedaj pa je na vrsti še vsakoletno Srečanje oktetov Primorske, ki bo v nedeljo, 4. novembra, ob 18. uri v veliki dvorani ricmanjske Babne hiše.

Pevska revija bo letos zažvela že sedmič po vrsti. Sicer jo je SKD Slavec od vsega začetka prirejalo sredi februarja, večkrat pa je srečanje bilo v neposredni bližini niza prireditev v okviru Ricmanjskega tedna. Med novostmi, ki jih je v društveno delovanje vnesel prejšnji odbor, pa je tudi ta sprememba datuma, ki naj bi nekoliko ugodnejše porazdelila tradicionalno društveno delovanje skozi vsa sezona.

Letošnjega 7. srečanja oktetov Primorske se bo udeležilo devet tovrstnih pevskih zasedb. Med njimi je veliko »starih znancev«, ki se ricmanjskega srečanja redno udeležujejo že od vsega začetka. V nedeljo bodo v Babni hiši po vrsti zapeli oktet Škofije, Sovodnja dekle, nonet Prfarci iz Spodnje Idrije, oktet France Bevk iz Otaleza, pevska skupina Števerjan, oktet Javor s Pivke, oktet Simon Gregorčič iz Kobarida, oktet Vrtnica iz Nove Gorice in Obalni oktet iz Izole. (dam)

je Trst najpomembnejše križišče med državami EGS in Vzhodom. Svojo vlogo bi moralo mesto opravljati povsem učinkovito, dejstva pa so na žalost drugačna. Kakšna (in kje) pa je rešitev? Zahteve avtoprevoznikov so zelo jasne: postajališče bi moralo delati nepretrgoma 24 ur in omogočati neprekinjen promet, carinske službe za izdajanje vseh ostalih dokumentov pa bi morale delovati vsaj 12 ur. Na tak način bi postajališče uspešno delovalo in bi promet potekal nemoteno. Kako to doseči (več funkcijonarjev, dvojne izmene itd.), je seveda stvar pristojnih organov. Predstavniki špediterjev so se zato obrnili že na vse mogoče javne ustanove, od občinskih uprav pa do prefekta, očitno pa je končna rešitev na ustreznem ministrstvu v Rimu. Tam so se odnosi neusmiljeno skalili in pogajanja so zabredla v nejasnost, kot so očitno nejasna stališča samih sindikatov, ali vsaj skupin v sindikatih. Drugače si je težko zamisliti tako nenavaden in zaskrbljujoč položaj. Predstavniki prevoznikov opozarjajo celo na to, da bi se v najhujši gneči lahko pripetile nesreče in so zaradi higienskih razmer na postajališču obvestili celo tržaško KZE. (am)

Na sliki (foto Križmančič) gneča na postajališču pri Fernetičih.

Kmalu se bo začela 2. geološka kampanja Tržščani spet v prvi vrsti v raziskavah Antarktike

V okviru italijanskega vsedravnega programa za raziskovanje Antarktike bo v južnem poletju 1990-91 odšla na Belo celino šesta italijanska odprava, v okviru katere bodo izvedli drugo geološko kampanjo v Rossovem morju in v Zalivu Terra nova. To drugo geološko kampanjo, ki sledi tisti iz leta 1987-88, prireja Inštitut za geologijo in paleontologijo na Univerzi v Trstu, začela pa se bo 1. decembra in bo trajala približno dva meseca.

Ta pomemben znanstveni podvig, pri katerem so v prvi vrsti soudeleženi tržaški raziskovalci, sta včeraj na tiskovni konferenci na tržaški ekonomski fakulteti ob navzočnosti rektorja Giacoma Borrusa predstavila vsedravnega koordinatorja za morsko biologijo prof. Antonio Brambati in odgovoren za znanstveni del pripravljajoče se kampanje prof. Francesco Giorgetti, ki sta oba z Inštituta za geologijo in paleontologijo na Univerzi v Trstu. Geološko kampanjo bodo izvedli z ledolomilko Cariboo, ki je opremljena s tehnološko zelo izpopolnjenimi merilnimi in drugimi napravami, s katerimi bodo raziskovali strukturo morskega dna in fizične značilnosti površinskih plasti in materialov. V Zalivu Terra nova bodo dokončali raziskave, ki so jih pričeli v prvi geološki kampanji v letu 1987-88 in ki so imele kot predmet predvsem strukturo obale. Pri tem bodo posebno pozornost namenili pojavu dviganja tal v okviru procesa taljenja ledu po drugi ledeni dobi.

Ledolomilka Cariboo je že odplula proti južnemu tečaju, in sicer 19. oktobra iz Brindisija. V teku enega meseca bi morala pripluti do Lytteltona na Novi Zelandiji, od koder bo, kot uvodoma rečeno, 1. decembra nadaljevala plovbo proti Rossovem morju. Na njej bo 22 raziskovalcev, 6 tehnikov Vsedravnega zavoda za alternativne energije (ENEA), ki raziskavo financira, zdravnik in 5 mornarjev. Znanstveno osebje bo s tržaške, genovske, bolonjske in neapeljske univerze. Odprava se bo končala predvidoma 26. januarja.

Omeniti velja, da se bo istočasno mudila v južnih ledenih morjih tudi druga odprava v okviru italijanskega vsedravnega programa za raziskova-

nje Bele celine. Gre za geofizikalno raziskovanje, ki ga spet vodi neka tržaška raziskovalna ustanova, in sicer Tržaški geofizikalni observatorij. Njegova ladja »OGS Explora« je v ta namen pred kratkim odpotovala proti Novi Zelandiji.

Kot je na včerajšnji tiskovni konferenci povedal prof. Brambati, bodo na Univerzi v Trstu do konca leta 1991 uredili Laboratorij za Antarktiko, v katerem bodo preučevali materiale in podatke, ki jih bodo zbrali med odpravo. Poleg tega bi moral v Trstu nastati v doglednem času tudi Muzej Antarktike, v katerem bo mogoče spoznati zgodovino raziskovanja te celine. Predlog za ustanovitev tega muzeja preučuje vsedravnega odbora za raziskovanje Bele celine, in sicer skupno z načrtoma, da bi v Genovi uredili trajno razstavo o morjih Antarktike, v Sieni pa trajno razstavo o kameninah Bele celine.

Pri Sv. Jakobu

Predsednik sveta prejel nazaupnico

Šentjakobski rajonski svet je včeraj na živahni in razburljivi seji izglasoval nezaupnico socialističnemu predsedniku Bussaniju. Nezaupnica sledi ostrim političnim polemikam, ki že nekaj časa spremljajo delo tega krajevnega izvoljenega telesa.

Za nezaupnico so strnjeno glasovali svetovalci opozicije KPI, MSI in Liste za Trst (skupno devet glasov), proti sta bila svetovalca PSI (med njima sam predsednik), demokristjani in republikanski zastopnik, ki so bili do včeraj sestavni del politične večine, pa so precej nepričakovano oddali belo glasovnico. Po razpletu dogajanj na zasedanju rajonskega sveta bo predsednik Bussani po vsej verjetnosti v kratkem odstopil.

Razgovor s predsednikom svetoivanskega sveta Albinom Spetičem Ovrednotiti vlogo rajonskih svetov

Javnost in sredstva množičnega obveščanja na splošno posvečajo malo pozornosti delu in vlogi rajonskih svetov. Na splošno je tudi res, da razen redkih častnih izjem te ustanove v politično-upravnem svetu ne pomenijo veliko. K tej upravi učinkovitosti prispeva več dejavnikov, najvažnejši izmed teh pa je prav gotovo mačehovski odnos tržaške občinske uprave do rajonskih svetov. Vendar je tudi res, da so rajonski svetovalci v nekaterih okrajih dosegli nekaj pomembnih upravnih rezultatov. Med te okraje moramo prav gotovo prišteti svetoivanski rajonski svet, ki ga vodi predsednik Albin Spetič (PSI).

»Najprej bi rad poudaril,« nam je povedal Spetič, »da delo našega rajonskega sveta ovirajo iste birokratske težave, ki tudi ostalim rajonskim svetom v tržaški občini onemogočajo, da bi se končno polnopravno vključili v življenje krajevnih uprav. Upam, da bo nov zakon o reformi krajevnih avtonomij prisilil občinsko upravo, da bo ovrednotila vlogo rajonskih svetov. Odbornica za decentralizacijo Ariella Pittoni pripravlja v tem duhu določila za nov občinski pravilnik, kar mi daje nekaj upanja za bodočnost.«

Spetič je nato predstavil delo in uspehe svetoivanskih rajonskih svetovalcev. Verjetno bo najpomembnejša pridobitev za svetoivansko skupnost nov sedež, v katerega nameravajo namestiti občinsko izpostavo in ambulanto. Občinski sedež bo v kompleksu, ki ga je na območju bivšega obrata Dreher pred kratkim zgradila družba Finsepol. Občinska izpostava se bo v nove prostore vselila predvidoma v začetku novega leta. Poleg tega je Občina zaradi vztrajnih protestov prebivalcev in rajonskega sveta končno prisilila lastništvo kamnoloma Faccanoni, da je prekinilo proizvodnjo. Uprava kamnoloma bo v kratkem poskrbela za vse varnostne ukrepe, povrhu pa bo s posebnim postopkom poselevala prizadeto območje. Na ozemlju bivšega kamnoloma pa bi morali zgraditi novo tržnico, tehnološki raziskovalni center in novo operativno bazo za vozila javnih uprav.

Se vedno pa je odprto prašanje preureditve območja bivše umobolnice. S tem v zvezi obstajajo številni načrti, vsi pa so bolj ali manj ustavljeni, ker Pokrajina, Občina in tržaška KZE še niso rešile vprašanja lastništva tega predela. Svetoivanski rajonski svetovalci menijo, da bi morali najprej očistiti park, nato pa bi lahko preuredili

Albin Spetič

že obstoječe stavbe. Rajonski svetovalci zagovarjajo stališče, da bi bilo treba najprej preurediti geriatrično bolnišnico Gregoretti, za katero so pristojni organi že izdelali podroben načrt.

Spetič je v našem pogovoru posvetil posebno pozornost vprašanju načrtovanega svetoivanskega bazena. Kot je znano, bi morala tržaška Občina zgraditi ta bazen na območju bivše konjušnice. Prvotni načrt so izdelali že pred desetimi leti, ker pa je podjetje, ki bi bilo moralo zgraditi objekt, šlo medtem v stečaj, so vsa dela kmalu zamrla. Prebivalci Sv. Ivana so pred kratkim zbrali več kot štiri tisoč pod-

pisov, da bi Občino prisilili k ustreznemu ukrepanju. Lani so rajonski svetovalci na javnem zborovanju prebivalstvu pokazali nov načrt, ki sta ga izdelala arhitekta Stagni in D'Ambrosi, predložil pa ga je konzorcij tržaških gradbenih podjetij CIET. Arhitekta sta se pri projektiranju zgledovala po tovrstnih avstrijskih bazenih. Nov načrt predvideva, da bi v tem objektu poleg treh bazenov (enega večjega in dveh manjših za otroke) zgradili tudi dve telodavnici, turško kopel, savno itd. Načrt predvideva, kot določa nov zakon, da bo družba, ki bo zgradila objekt, upravljala bazen za dobo petih let. Občinska uprava je sicer v programskem proračunu za leto 1990 za izgradnjo bazena nakazala 1300 milijonov, za leti 1991 in 1992 pa bi morala s posojili zagotoviti še drugih 3200 milijonov. »O tem denarju zdaj ni več ne duha ne sluha,« je potožil Spetič, »po hodnikih pa se sušlja, da so jih že porabili za nov stadion, kar bi bilo res nezaslišano!«

Rajonski svetovalci se te dni pogovarjajo z vodstvom občinskega podjetja ACEGA, da bi končno napeljali plinsko omrežje tudi v Ulico Capofonte. Spetič je opozoril, da so ljudska stanovanja v tej ulici zelo slabo vzdrževana. Bivanjski pogoji so v teh stavbah izredno slabi, poleg tega pa v teh stanovanjih živijo pretežno starejši ljudje. »Kot rajonski svet menimo, da bi moral zavod IACP ukrepati, da bi ta stanovanja končno preuredili.«

(w)

Rešili so ga v zadnjem trenutku

Včeraj okrog 21.30 so reševalci Rdečega križa in gasilci odhiteli v Ulico Pindemonte št. 4, kamor so jih poklicali potem, ko je na številko 113 prišel telefonski klic na pomoč. Reševalci so v stanovanju našli nezvestnega in zelo oslabelega moškega, ki so ga seveda nemudoma odpeljali na oddelek za intenzivno nego v glavni bolnišnici. Policijski agenti so ugotovili, da gre za 79-letnega Angela Flega, ki je po prvih ugotovitvah padel v svojem stanovanju, v katerem je živel sam, že v ponedeljek. Ostareli mož si očitno ni mogel sam pomagati in je obležal na tleh, kjer je počasi hiral in končno izgubil zavest. Njegova usoda bi bila gotovo še bolj tragična, če se nekdo od bližnjih ne bi zavedel, da je s Flegom nekaj narobe, in poklical pomoč.

Od jutri cenejši tudi bencin z boni

Danes opolnoči se bo pocenil tudi bencin iz tržaškega brezcarinskega kontingenta, in sicer za 20 lir na liter, kot pri normalni ceni bencina. Za liter bencina super bomo torej od jutri naprej z boni odšteli 731 lir, medtem ko je doslej veljal liter 751 lir.

pismo uredništvu

»Vsak naj zorje svoje polje!«

Spoštovano uredništvo, predlagam, da se profesorski zbori posameznih nižjih in višjih srednjih šol čimprej sestanejo, pretresejo situacijo na šoli, zavzamejo odklonilno stališče do vsega, kar je na šoli dijakom in kvaliteti pouka v škodo ter pri tem tudi začrtajo mejo med šolskim in privatnim. Predlagam, da nato posamezni profesorski zbori vzamejo v poštev vse, kar je - v zvezi z vsebino učnih načrtov in s pristopom k šolskemu delu - v sedanjem sistemu mogoče narediti in da pričnejo svoje sklepe brž izvajati.

Medtem ko potekajo diskusije, čas beži, naše dijake pa čaka vključitev v svet, ki je vedno bolj zahteven in trd. Naši dijaki so sposobni, veliko je med njimi zelo sposobnih. Od nas profesorjev je odvisno, kako delajo in do kakšne mere so motivirani.

In ne zvrčamo vedno krivde na družine in na družbo: »Vsak naj zorje svoje polje,« je v intervjuju našim razgledom dejal nek matematik, docent na ljubljanski univerzi, »pa bo njiva zorala!«

Marija Kacin

† Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil naš dragi

Franc Vertovec

Pogreb dragega pokojnika bo jutri, 2. t. m., ob 12.45 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v cerkev v Gropadi.

Žalujoci hči z možem, vnuki z družinami in drugo sorodstvo.

Gropada, 1. novembra 1990

Ob izgubi dragega Franca Vertovca izrekata družini iskreno sožalje

KD in Gospodarska zadruga Skala

ZAHVALA

Ob bridki izgubi drage

Pierine Starc vd. Sigmund

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so kakorkoli počastili njen spomin. Posebna zahvala gre MPZ V. Mirk, nosilec sem krste, darovalcem cvetja in vsem, ki so pokojnico pospremili na zadnji poti.

Žalujoci svojci

Kontovel, 1. novembra 1990

1. 11. 1988 1. 11. 1990

Dve leti sta minili, odkar nas je zapustila draga

Pavla Mejak - Terčon

Z ljubeznijo se te spominjajo vsi, ki so te imeli radi.

Nabrežina, 1. novembra 1990

1. 11. 1988 1. 11. 1990

Ob drugi obletnici smrti našega dragega

Alojza Černjave (GIČKO)

se ga spominjajo

SVOJCI

Gabrovec, 1. novembra 1990

La Contrada vabi mlade v gledališče

Da bi mladino čimbolj približalo gledališču, bo tržaško gledališče La Contrada, v sodelovanju s pokrajinskim odborništvom za kulturne dejavnosti tudi letos ponudilo študentom in mladim pod 20. letom poseben gledališki abonma »Invito a teatro 1991«. Z izkaznico, ki bo stala 35 tisoč lir, si bodo mladi lahko ogledali pet predstav, izbranih po lastnem okusu in zanimanju. Poleg te pobude bo La Contrada priredila na solah tudi posebne gledališke dejavnosti.

Pod Montebellom kmalu razstava ptic

V enem izmed paviljonov tržaškega velesejma bodo v soboto, 10. novembra, odprli dvodnevno razstavo ptic, ki bo tokrat imela mednarodni značaj, saj bodo sodelovali tudi jugoslovanski in avstrijski ptičarji. Na ogled bo več kot 400 vrst ptic, med katerimi bodo prevladovale žlahrne vrste kanarčkov, lastniki najlepših primerkov pa bodo nagrajeni s pokali in kolajnami. Pri razstavi, katere pokrovitelj je Italijansko ornitološko združenje, bodo sodelovali pokrajinska sekcija ustanove ENPA, Pokrajinski odbor za lov in nekatera naravovarstvena združenja.

gledališča

ROSSETTI
Gledališka sezona 1990/91
V torek, 6. novembra, ob 20.30 se bo predstavila gledališka skupina Giulia Bosettija s Pirandellovim HENRIKOM IV. v režiji Marca Sciaccalunge. Nastopajo Giulio Bosetti, Marina Bonfigli, Camillo Milli in Edoardo Siravo. V abonmaju odrezek št. 1. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

VERDI
Operna sezona 1990/91 - Pri blagajni gledališča Verdi je v teku vpisovanje novih abonmajev in potrditev starih. Urnik: od 9. do 13. in od 16. do 19. ure. Ob ponedeljkih zaprto.

Jutri, 2. novembra, ob 20. uri (red L) sedma ponovitev Mozartove opere DON JUAN. Dirigent Wolfgang Rennert, režiser Francesco Giraldi.

Osma ponovitev bo v nedeljo, 4. novembra, ob 16. uri za red D.

V mali dvorani gledališča Verdi bodo v ponedeljek, 5. novembra, ob 17. uri predvajali drugi del video filma »Le nozze di Figaro« W. A. Mozarta z orkestrom Wiener Philharmoniker. Vstopnice pri blagajni gledališča Verdi.

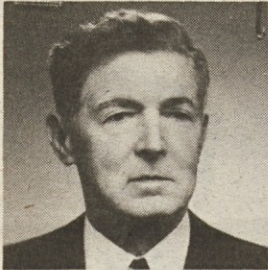
LA CONTRADA - Gledališče Cristallo
Nocoj ob 20.30 bo na odru ponovitev komedije Francesca Macedonia in Nini Perne »Quela sera de febraio...«, igrajo Ariella Reggio, Mimmo Lo Vecchio, Gianfranco Saletta in Orazio Bobbio. Prodaja vstopnic pri osrednji blagajni UTAT v Pasaži Protti.

koncerti

Danes, 1. novembra, ob 21. uri bo v cerkvi Sacro Cuore (Ul. del Ronco) MOZARTOV REKVIEM s Komornim orkestrom Opera Giososa Furlanije-Juljske krajine in zborom Città di Trieste. Zborovodja Maria Susowski-Semeraro, dirigent Severino Zannerini; solisti Federica Guina (sopran), Manuela Marussi (kontralt), Roberto Rados (tenor) in Paolo Albertelli (bas).

Danes slavi 90. rojstni dan

ALOJZ TUL

iz Križpota pri Mačkoljah.

Vse najboljše, obilo sreče in še dolgo let življenja mu želijo hči Sonja, vnuki Dobrina, Aljoša in Franko z ženo Maro.

Naša kolegica in vzgojiteljica Erika Cossutta - Ukmar je povila hčerko

DAŠO

Mamici, očku Walterju in bratcu Alešu iskreno čestitamo, mali Daši pa želimo srečo, zdravja in obilo ljubkovanja

delovni kolektiv in učenci
Dijaškega doma S. Kosovel

čestitke

Danes praznuje v Podlonjerju svoj god SVETKA CORETTI. Vse najboljše ji želi Ana Hrvatčič z družino.

Danes slavi v Križu nono MARIO 60 let. Da bi bil vedno tako priden kot jaz, mu želi mala Katrin.

MARJU GUŠTINU, ki praznuje danes 60. rojstni dan, želijo vse najboljše prijatelji iz MPZ Vesna.

kino

ARISTON - 15.30, 22.15 **Presunto innocente**, r. Alan Pakula, i. Harrison Ford.
EXCELSIOR - 16.00, 22.15 **Pretty Woman**, r. Garry Marshall.
EXCELSIOR AZZURRA - 17.30, 22.00 **Stanno tutti bene**, r. Giuseppe Tornatore, i. Marcello Mastroianni.
NAZIONALE I - 15.20, 22.15 **Weekend con il morto**.
NAZIONALE II - 15.00, 22.15 **Le comiche**.
NAZIONALE III - 15.10, 22.15 **Dick Tracy**, r.-i. Warren Beatty, i. Madonna.
NAZIONALE IV - 15.20, 22.15 **Cadillac man**, i. Robin Williams.
GRATTACIELO - 17.00, 22.00 **Caccia a ottobre rosso**, i. Sean Connery.
MIGNON - 15.00, 22.15 **Gremlins II - La nuova stirpe**.
EDEN - 15.15, 22.00 **The Mistress, la ruffiana**, porn., □□
CAPITOL - 16.00, 22.00 **Fantasia**, prod. Walt Disney.
LUMIERE - 17.00, 22.15 **Ti amerò fino ad amazzarti**, r. L. Kasdan, i. William Hurt, Kevin Kline.
ALCIONE - 16.45, 22.00 **Quei bravi ragazzi**, r. Martin Scorsese, i. Robert De Niro, □
RADIO - 15.30, 21.30 **Stallone superdottato offresi... per femmine bestiali**, porn. □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □
- 18. letom □□

včeraj - danes

Danes, ČETRTEK, 1. novembra 1990
VSI SVETI

Sonce vzide ob 6.44 in zatone ob 16.53
- Dolžina dneva 10.09 - Luna vzide ob 15.39 in zatone ob 4.49.

Jutri, PETEK, 2. novembra 1990
DAN MRTVIH

PLIMOVANJE DANES: ob 1.40 najnižja -32 cm, ob 7.54 najvišja 57 cm, ob 14.36 najnižja -58 cm, ob 20.47 najvišja 32 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 17,2 stopinje, zračni tlak 1005,2 mb, ustaljen, veter 8 km na uro, severovzhodnik, vlaga 88-odstotna, nebo oblačeno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 17 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Stefano Lanter, Elisabetta Macchini, Lucia Quargnali.

UMRLI SO: 75-letna Elisa Baldas, 71-letna Nevea Scaramuzza, 84-letna Antonia Grandov, 82-letna Cristina Bezeg, 70-letna Guida Coretti, 81-letna Francesca Lozar, 91-letna Giuseppina Svetina, 77-letna Romana Roze, 87-letna Ester Brischina, 67-letni Giovanni Pakovich.

SLUŽBA LEKARN

• **Od ponedeljka, 29. oktobra, do petka, 2. novembra 1990**

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30
Trg S. Giovanni 5, Trg sv. Jakoba 1, Ul. Soncini 179 (Škedenj), Ul. Revoltella 41.

BAZOVICA (tel. 226210), MILJE, Mazzinijev drevored 1 (tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30
Trg S. Giovanni 5, Trg sv. Jakoba 1, Ul. Soncini 179 (Škedenj), Ul. Revoltella 41, Trg Garibaldi 5, Ul. dell'Orologio 6.

BAZOVICA (tel. 226210), MILJE, Mazzinijev drevored 1 (tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30
Trg Garibaldi 5, Ul. dell'Orologio 6.
BAZOVICA (tel. 226210), MILJE, Mazzinijev drevored 1 (tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Danes, 1., in v soboto, 3. novembra 1990
Dnevna služba - od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 20.30
Trg S. Giovanni 5, Trg sv. Jakoba 1, Ul. Soncini 179 (Škedenj), Ul. Revoltella 41, Trg Garibaldi 5, Ul. dell'Orologio 6.

Dnevna služba - od 13.00 do 16.00
Trg S. Giovanni 5, Trg sv. Jakoba 1, Ul. Soncini 179 (Škedenj), Ul. Revoltella 41.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30
Trg Garibaldi 5, Ul. dell'Orologio 6.
BAZOVICA (tel. 226210), MILJE, Mazzinijev drevored 1 (tel. 271124) - Odprti od 8.30 do 13.00. Od 13. ure dalje samo po telefonu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

PUBLIEST

S.r.l.

Ul. Montecchi 6/III. nad.,
tel. 7796611

obvešča, da sprejema oglase **vsak dan** od 8.30 do 12.30, popoldne pa samo **osmrtnice in sozolja** od 13.30 do 17. ure.

Danes, 1. novembra, in v soboto, 3. novembra, pa bo sprejemalo SAMO OSMRTNICE in SOZALJA uredništvo Primorskega dnevnika od 9. do 21. ure na št. 7796600.

razstave

V TK Galeriji v Ul. sv. Frančiška 20 je na ogled razstava ilustracij MILKA BAMBIČA ob njegovi 85-letnici.

V prostorih TKB v Ul. F. Filzi 10 je na ogled razstava olj in temper MILKA BAMBIČA.

V galeriji Juliet's room v Ul. della Guardia 16 bodo danes, 1. novembra, ob 18.30 odprli razstavo slikarke PATRIZIE DEVIDE.

V galeriji »Piccola arte« v Ul. Bernini 4 (Trg Sansovino) bodo v soboto, 3. novembra, ob 18. uri odprli razstavo NEREA VENIERA.

V galeriji Tommaseo v Ul. del Monte 2/1 bo do 20. novembra na ogled razstava GIORGIA COLOMBANIJA. Urnik: od torka do sobote od 17. do 20. ure.

V Trstu je na ogled vrsta razstav, ki spadajo v okvir pobude »Neoklasicizem - aktualnost in zgodovina Trsta« in ki bodo na ogled do konca decembra.

V Vili Sartorio je na ogled razstava »Neoklasicizem - umetnost, arhitektura in kultura v Trstu«, v Muzeju Revoltella »Aktualnosti neoklasicizma«, urnik od 1.11: vsak dan 10.00-19.00, ob nedeljah 10.00-13.00 in 17.00-20.00, v bivšem anglikanskem templju pa je na ogled razstava »Potovanje, potniki, neoklasicizem«. Urnik: vsak dan 10.00-13.00 in 17.00-19.00.

V galeriji Nadie Bassanese na Trgu Giotti 8 je do 24. novembra odprta razstava z naslovom "Leo Castelli post pop artists". Na ogled so risbe in grafike od šestdesetih let do danes, razstavljajo pa Richard Artschwager, Ed Rosch, Ellsworth Kelly, Robert Morris, Bruce Nauman, Richard Serra in Keith Sonnier. Urnik: ob delavnikih od 17. do 20. ure..

Na sedežu Trgovinske zbornice - Ul. S. Nicolò 7 - II. nad - bo do 10. novembra na ogled razstava slikarja FERNANDA DE FILIPPIJA. Urnik: od ponedeljka do petka od 10.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.00.

V Palači Costanzi je na ogled razstava slikarke ALICE GOMBACCI.

izleti

Društvo slovenskih upokojencev Trst organizira izlet v Predjamski grad in Postojnsko jamo 14. novembra. Vpisovanje v ponedeljek, 5. novembra, ob 9. uri na sedežu društva v Ul. Cicerone 8.

razne prireditve

SKD Slavec Ricmanje-Log priredi 7. SREČANJE OKTETOV PRIMORSKE v nedeljo, 4. novembra 1990, ob 18. uri v Kulturnem domu v Ricmanjih. Vabljeni !

mali oglasi

PRODAM vespo 125 v dobrem stanju, brez evidenčne tablice, s spremnimi dokumenti, za 35.000 lir. Telefon 229246.

PRODAM motor aprilia tuareg rally, letnik 89, v zelo dobrem stanju. Cena po dogovoru. Telefonirati v popoldanskih urah na št. (040) 304663.

PRODAM GOLF diesel, letnik 1986, v dobrem stanju. Tel. 364469 v večernih urah.

PRODAM veliko stanovanje v okolici Trsta z dvema kletama. Tel. 360644.

PRODAM nemški črn klavir za začetnike za 900.000 lir. Tel. 228766.

TEHNIK električne in elektronske industrije z znanjem računalništva in digitalne tehnike išče delo. Tel. 753938, 753838.

MLADA ZAKONCA iščeta v najem ali za nakup stanovanje po zmerni ceni v občini Devin-Nabrežina. Telefonirati ob večernih urah na št. 200707 ali 291425.

RESNO mlado dekle išče zaposlitev tudi kot otroška varuška. Telefonirati na št. 757339.

PROFESORICA nudi privatne lekcije iz latinščine. Telefonirati na št. 728601 ob uri obedov.

KMETIJSKA ZADRUGA v Trstu obvešča cenjene člane, da ima na razpolago v svojih trgovinah krizanteme po zelo ugodnih cenah.

IŠČEM motocikel vespo 50 v dobrem stanju. Telefonirati na št. 228390.

IŠČEM slovenski mlad zakonski par z resnim pristopom do dela za pomoč pri vodenju gostinskega lokala na tržaškem Krasu. Telefonirati ob uri obedov na štev. 200818.

PROFESSIONAL SPORT, Ul. Udine 45/A, tel. 418315, vam nudi bogato izbiro jesensko-zimske športne konfekcije najboljših firm.

MARIO DEVETAK, Ul. Zanetti 22/A, 34070 Sovodnje ob Soči, tel. (0481) 882112, ponuja: terapijske deke merinos za preprečevanje artroze in revme ter posodo moderne generacije za hitro kuhanje brez vode in za pečenje brez maslač. Ugodna tovarniška cena.

PODARIM mladega volčjaka. Tel. 220333 od 18. do 19. ure.

PODARIM pisalno mizo s tremi predali in omaro. Tel. ob večernih urah na št. 395003.

PODJETJE v Trstu išče operaterja za sistem IBM 36. Ponudbo poslati na Publist S.r.l., Ul.Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro OPERATER.

LJUBITELJEM malih mačic podarim mladiče iz mojega hišnega legla. Telefonirati na številko (0481) 34313.

PARCELO z ruševinami, hlevom in vrtom, z gradbenim dovoljenjem za zidavo stanovanjske hiše in delavnice v Dutovljah 14 v občini Sežana prodam. Tel. (003867) 72749.

prispevki

Družina Sosič daruje 30.000 lir za nov sedež Skupnosti Družina Opčine.

Namesto cvetja na grob Danila Kocijanciča daruje Ana Žerjal 20.000 lir za Pihalni orkester Breg.

V spomin na Danila Kocijanciča darujejo Claudio in Nevja Ota 50.000 lir, Willy in Nevja Vörus 50.000 lir ter Sergij in Vesna Glavina 50.000 lir za sekcijo KPI občine Dolina.

Ob 7. obletnici smrti dragega nepozabnega moža Vojka Ferluge daruje žena Maruša 40.000 lir za Društvo slovenskih upokojencev.

Namesto cvetja na grob Viktorja Cassettija darujejo Dora in Milan Lipovec 50.000 lir za Skupnost Družina Opčine.

Namesto cvetja na grob Ivana Bana daruje Marija Sardoč 20.000 lir za MPZ Vasilij Mirk.

Namesto cvetja na grob Ivanke Piščanc daruje bratranec Aleksij Pertot 50.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

V spomin na pokojne svoje daruje Zofka z družino 20.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

V spomin na vse pokojne družine Hervat (Hervati 36) daruje Pepca Hervat 100.000 lir za cerkev v Borštu.

Namesto cvetja na grob Marije Sirk roj. Kosič daruje družina Purič 50.000 lir za MPZ Vesna.

V spomin na sestro Otilijo Černjava daruje Ivan z družino 25.000 lir za spomenik NOB v Gabrovcu.

V spomin na ženo in mamo Otilijo Černjava daruje družina 100.000 lir za spomenik NOB v Gabrovcu.

V spomin na g. Otilijo Černjava darujeta Jana in Štefi Pertot 30.000 lir za ŠD Kontovel.

V spomin na dragega nonota Ivana darujejo Jana, Marko, Štefi in Ingrid 100.000 lir za ŠD Kontovel in 100.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

Namesto cvetja na grob Ivana Bana daruje Boris Puntar 50.000 lir za Kulturni dom Prosek-kontovel.

Namesto cvetja na grob Ivana Bana darujeta Marino in Adriana Reggente 100.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

V spomin na Ivana Bana darujeta Karlo in Iva Pirjevce 40.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

V spomin na Ivana Bana darujeta Boža In Pepi Čuk 30.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

V spomin na Ivana Bana darujeta Neva in Silvino 50.000 lir za ŠD Kontovel.

V spomin na Ivana Bana darujejo Danica Versa, Dean in Nada 50.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

V spomin na Ivana Bana darujeta Lici in Lojzi Kapun 30.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

Namesto cvetja na grob Ivana Bana daruje Margherita Grilanc z družino 30.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

V spomin na Franco Košuta vd. Verginella darujeta Fani in Ciril Sedmak 25.000 lir za ŠD Mladina.

Družina Berta in Milke Švab daruje 10.000 lir za ŠD Mladina.

V spomin na Danico Košuta vd. Bogatec darujeta Milka in Berto Švab 20.000 lir za vzdrževanje spomenika NOB v Križu.

razna obvestila

Na osnovni šoli Karel Širok bo tudi letos ob sredah telovadba za odrasle od 19.30 do 21. ure. Prijave sprejemajo v šoli v dopoldanskih urah od 10. do 10.20. Telefonirati na tel. 391529.

Partizani, aktivisti sekcije Opčine, Bani, Ferlugi, Piščanci so vabljeni danes, 1. novembra, na počastitev padlih v NOB. Zbirališče ob 9.30 na dvorišču Prosvetnega doma na Opčinah. Najprej bo počastitev padlih pri vaškem spomeniku NOB (Narodna ul.), nato na vaškem pokopališču. Istočasno bo delegacija položila vence pri spomeniku 71. talcem, pri spomeniku P. Tomažiču in tovarišem ter pri obeležju Rozalije Gulič. Sodeluje Moški pevski zbor »Tabor« z Opčin.

Kriška sekcija VZPI-ANPI vabi danes, 1. novembra, na tradicionalno polaganje vencev na vaška obeležja NOB. Zbirališče ob 10. uri v Ljudskem domu v Križu. Moški zbor Vesna pa bo pel ob 16. uri na pokopališču.

Moški pevski zbor Igo Gruden iz Nabrežine obuja danes, 1. novembra, tradicijo petja na pokopališčih in pri spomenikih padlim po sledečem urniku: ob 14. uri na pokopališču v Slivnem, ob 14.20 na pokopališču v Mavhinjah, ob 15. uri pri spomeniku padlim v Nabrežini, ob 15.15 na pokopališču v Nabrežini, ob 15.45 na pokopališču v Sempolaju, ob 16. uri pri spomeniku padlim v Prečniku in ob 16.45 pri spomeniku padlim v Gorjanskem.

Odbor sekcije VZPI-ANPI Prosek-Kontovel obvešča, da bo polaganje vencev pred spomenike padlim v NOB danes, 1. novembra, ob 8.15 na kontovel-skem pokopališču nato pri spomeniku in grobnicah na Proseku in končno pri spomeniku desetim obešencem na proseški gmajni. Danes bo delegacija sekcije po-

menjalnica		
TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1138,40	1120.—
Nemška marka	749,55	740.—
Francoski frank	223,76	220.—
Holandski florint ...	664,75	658.—
Belgijski frank	36,409	35.—
Funt sterling	2214.—	2180.—
Irski šterling	2008,30	1970.—
Danska krona	196,14	190.—
Grška drahma	7,421	7.—
Kanadski dolar	971,80	900.—

BCKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Tel.: Sedež 040/67001
Agencija Domoj 831-131
Agencija Rojan 411-611

Utrinki in vtisi z dvora zvezde Raffaella Carrà

Pokukali smo na dvor Njenega Velicanstva Raffaella Carrà ali bolje v glavni štab mnogih TV sporedov RAI, kot so Domenica in, Chi l'ha visto, Ricomincio da due. Studio družbe Dear, kjer zaživijo vse te oddaje, je res podoben gradu, tudi vzdušje, ki zajame vsakogar, ko tjakaj vstopi, je podobno ozračju na dvoru mitičnega kralja Arthurga. Sicer na tem dvoru brezpogojno vlada Raffaella in vse poteka po njenih željah, ki se jim vsi pokorijo. Nekateri na ta račun tudi ironizirajo, češ da je to izraz nekega zvezdnitva, ki je bilo v modi v tridesetih letih, v dobi »avanspettacola«, ko se je Wanda Osiris premikala s spremstvom »najzvestejših« - šminkarjev, frizerjev in raznih tajnikov. Približno isti pojav lahko zaznamo tudi danes, v dobi izpopolnjevanja tehnologije komunikacije, satelitov, ko manjka samo desetletje do leta 2000.

V studiu Dear se seveda ne rojeva samo talk-show Raffaella Carrà. V Studiu 4 nastaja Domenica in, poleg pripravljajo Chi l'ha visto. To so trije med seboj zelo različni sporedi, ki nastajajo v zelo različnem vzdušju: od sproščenega veselja mladoletnic v Domenica in do resnosti Chi l'ha visto in dvora Raffaella Carrà, na katerega je dovoljen vstop samo s posebno

prepustnico, ki jo strogo pregledajo zapriseženi stražarji. Ti varuhi reda imajo tudi funkcijo nekakšnega paravana, ki deli »delavce« Domenica in in Carràjine dvorjane. Edini stik ljudi, ki sodelujejo pri različnih programih, je možen v bifeju ob uri kosila. Tam se lahko mirno pogovarjajo, čeprav vlada v bifeju grozen nered, ki spominja na sceno naskoka v vesternu. Na preži so namreč fotografi najrazličnejših časopisov, predvsem bulvarskih, ki samo čakajo na priložnost, da ovekovečijo »zvezdo«, da se dokopljejo do scoopa za prvo stran, še posebno, če je v bližini Brigitte Boccoli iz Domenice in, ki hlastno nagne kozarec osvežujoče pijače v družbi prijatelja. Ta bo prav gotovo postal njena zadnja velika ljubezen.

Raffaella se premika suvereno. Ne boji se več fotografov, ki ji sledijo, ko vstopa v slačilnico, ali jo presenetijo v ne najbolj zvezdniskem položaju, ki se ga med oddajo skrbno izogiba. Ona že ve, da se bo »zabliskalo«, ko si bo ona tega najmanj pričakovala. Če jo bo kdo zaprosil, da se slika z njim, bo skoraj vedno privolila. Tudi to spada v zvezdniske dolžnosti ali obveze in ona to plat svojega dela prav dobro pozna že dobrih dvajset let.

LUCIA RAVBAR

Najlepša bo v Londonu zastopala Italijo

Na prvi državni mreži bo nocoj ob 23.10 na sporedu, v neposrednem prenosu iz Saint Vincenta, »revija lépot« ali bolje zadnje izbiranje lepotic, ki bo prihodnji teden zastopala Italijo na izvolitvi mis sveta. Zaključna prireditev, ki bo kronala najlepšo na svetu, bo v Londonu 8. novembra. V Saint Vincentu se bo potegovalo za italijanski naslov 64 mladenk, ki jim je uspelo priti skozi sorazmerno gosto mrežo več kot 200 selekcij po vsej Italiji in 20 deželnih selekcij. Udeležba na krajevnih tekmovanjih, ki so razgibala predvsem večere v raznih turističnih središčih, je bila letos izredno visoka. Kljub temu izbor mladenk marsikoga ni zadovoljil. Večer v Saint Vincentu bo vodil Giorgio Mastrota, komisiji pa bo predsedoval Sandro Paternostro. Ob tej priložnosti bodo izbrali tudi Miss Grand Prix Formula 1, Dekle v jeansih in Miss Grand Prix Off Shore, zadnja dva naslova sta na razpologo le dekletom, ki še niso dopolnili 17. leta starosti.

sklad mitje čuka

jelka cvelbar

Narečje in knjižni jezik pri otroku

Na področju našega bivalnega prostora smo navajeni na velike razprave o jezikovni vzgoji, predvsem v dvojezičnem okolju. Nekateri so zagovorniki enakopravnosti med jeziki, na takem zemljepisnem področju, drugi se bojijo asimilacijskih faktorjev, do pred nedavnim pa so se vsi balli, da njihov otrok sploh ne bo znal govoriti knjižnega jezika, če bo doma uporabljal narečje.

To je še posebej vidno pri starejših italijanske narodnosti, ki jih srečujemo vsak dan na poti v šolo ali iz nje. To so torej naše vsakodnevne izkušnje. O tem, kako podoben problem doživljajo v tujini, pa lahko preberemo v nemški reviji, ki se ukvarja s problemi vzgoje, s katerimi se lahko soočajo starši. V zapisu je rečeno, da je bilo narečje v nemški šoli dolgo časa prepovedano. Danes ga zopet dovoljujejo, kljub temu pa morajo otroci osvajati v šoli tudi visoko nemščino. Med seboj torej lahko nemški učenci uporabljajo govor, v katerem so zrasli. Ta govor jim je potreben za pogovor s prijatelji, s sosedi in v družini, ker je zelo neposreden, plastičen in veliko bolj čustveno obarvan kakor pa knjižni jezik. Seveda pa lahko tak govor pomeni oviro, ko ga želijo uporabljati s prebivalcem druge zvezne države, ki je sicer še vedno nemška - v primeru, ki ga obravnavamo - a je njen govor drugačen.

V Nemčiji so opazili, da prihajajo predvsem v južnih deželah zvezne države v šolo otroci, ki v prvem razredu obvladajo težko razumljivo narečje, zelo daleč od knjižne nemščine, uporabljajo povsem svojevrstno slovnico in če že poznajo knjižni jezik, ga poznajo le z radia in televizije. Torej gre za situacijo, ki je zelo podobna tisti, v kateri živimo: le da se pri nas bolj gledajo in poslušajo italijanski programi in manj slovenski. O tem, ali je ta jezik knjižni, bi lahko še na široko razpravljali.

Pedagog in univerzitetni profesor iz Bremna Hans Bruegelmann misli o nemških prvošolčkih takole: medtem ko nekateri prinesejo ob vžolanju s seboj že standardni nemški jezik, ki ga nato le izglajujejo, morajo tisti, ki se ob vžolanju poslužujejo pri verbalni komunikaciji le narečja, začeti v šoli z učenjem povsem drugega jezika. Knjižna nemščina je torej po mnenju tega pedagoga za nemške otroke, ki uporabljajo narečni medij, tui ali vsaj drugi jezik. Potemtakem lahko z vzporedno mislijo uvrstimo oba jezika, ki se ju začnemo učiti pri nas ob vžolanju, nasproti velikemu delu naše šolske populacije v kategorijo »drugi jezik«.

Sami imamo izkušnje te vrste, kajti naši otroci izhajajo največkrat iz narečne podlage in, čeprav je slovenščina jezik, ki nam je morebiti bliže, se je morajo na novo učiti prav tako, kot to počenjajo z italijanščino. Z razliko, da je okolje, v katerem živijo, pretežno italijansko in da torej mora veljati pozornost predvsem slovenskemu jeziku, če gre še za slovensko šolo, ki si ne postavlja za cilj le uvod v šolo za prevajalce ali izpopolnjevalce za italijanskega državljanja, ki kljub svojim skromnim jezikovnim izvorom, v odrasli dobi prav tako lepo govori italijansko kot ostali.

Zanimivo je slediti misli nemških znanstvenikov, ki je nastala na osnovi spoznanja, da se morajo otroci, ki izhajajo iz narečnega govora, učiti nemščino kot drugi jezik. Dr. Valentin Reitmajer, referent za pedagogiko na Državnem zavodu za šolsko pedagogiko v Münchnu je ugotovil že pred desetimi leti v svoji doktorski disertaciji, da otroci, ki izhajajo iz narečja, delajo v prvih štirih letih šolanja 14% več napak in narekih kot njihovi vrstniki, ki izhajajo iz vsenemškega pogovornega jezika. Seveda prihaja to na dan tudi pri oceni iz nemščine. Predznanje narečja namreč ne daje tem otrokom po veljavnih učnih načrtih nikakršnega bonusa - denimo upoštevanja na daljšo dobo tega dejstva pri ocenjevanju znanja knjižnega jezika. Slabo poznavanje knjižnega jezika pa je lahko tudi vzrok za slabše ocene v drugih predmetih. Če so namreč otroci negotovi v knjižnem jeziku, ne morejo tako spontano reagirati na izpraševanje in vprašanja učitelja, kakor če bi jezikovno sredstvo, ki se ga morajo posluževati, popolnoma obvladali. Včasih gre njihovo zadržanje do mere, da nočejo več odgovarjati - ne zato, ker bi bili bolj »zabit«, pač pa zato, ker so opazili, da govorijo drugače in se zato bojijo odpreti usta.

Veliko je torej snovi za razmišljanje v zvezi z jezikom, z jezikovno vzgojo in z izobraževanjem nasploh tudi v našem okolju. Zato se bomo k temu problemu še povrnili.

Iz revije Otrok in družina

Na kratko se bomo tokrat ustavili pri 10. številki revije Otrok in družina. Pozna se, da je potekal pred približno mesecem dni teden otroka. Revija je v posebni prilogi izdala Konvencijo o otrokovih pravicah. Spodbudno in koristno dejanje, ki pa se bo zaokrožilo, ko bodo misli iz te konvencije prešle s popisanih listov v srca odraslih.

Sicer pa revija prinaša kopico zanimivih člankov. Nekateri so nadaljevanja že začelih tem, recimo Integrirani pouk izpod peresa dr. Milice Bergant. Posebno temo, na katero še vedno polagamo premo pozornosti ob preučevanju negativnega vpliva, je odprla bralka revije. Na aktualni problem o pornografskem tisku in neustreznem reklamiranju tega tiska po kioskih odgovarja urednica revije.

Od ostalih naslovov naj navedemo zelo aktualnega Televizija in zdravje, v katerem prof. Slavica Pogačnik-Toličič svetuje staršem, kako naj se obnašajo v zvezi z gledanjem televizije. Glavni nasvet: televizijo je treba jemati kot zdravila - ob določenem času in v predpisanih količinah.

Govor je tudi o drugačnih otrocih. Psihologinja Jelka Verbič piše o Delavnicah pod posebnimi pogoji. Veliko zanimivega, koristnega in uporabnega pa bodo bralci lahko odkrili tudi v ostalih člankih.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1	RAI 2	RAI 3	TV Slovenija 1	TV Koper	RADIO TRST A
6.55 Aktualno: Uno mattina 10.30 Nabožna oddaja 10.50 Maša 11.55 Vreme in kratke vesti 12.05 Nanizanka: La città della tigre 13.00 Variete: Fantastico bis 13.30 Dnevnik - tri minute 14.00 Kvarov svet: Tiger iz Sunderbansa 14.45 Risanke 15.00 Rubrika: Primissima 15.30 Italijanske kronike 16.00 Mladinska oddaja: Big! 18.00 Kratke vesti 18.05 Nanizanka: Cose dell'altro mondo 18.45 Nadaljevanje: Santa Barbara 19.40 Alamanah, vreme in dnevnik 20.40 Dok.: La macchina meravigliosa - Oko 22.40 Kratki film s Stanom Laurelom in Oliverjem Hardyjem: Buona vacanza (ZDA 1933, r. George Marshall) 23.00 Dnevnik 23.10 Variete: Italijanka za mis sveta 24.00 Dnevnik in vreme 0.20 Rubrika: Mezzanotte e dintorni	7.40 Nan.: Lassie in risanke 8.50 Nad.: Clayhanger 9.40 Film: La grande imperatrice (zgod., VB 1938, r. Herbert Wilcox) 11.30 Nanizanka: Il brivido dell'imprevisto 11.55 Nadaljevanje: Capitol 13.00 Dnevnik in medicinska rubrika 13.45 Nadaljevanje: Beautiful, 14.30 Destini 15.20 Film: Il treno (vojni, ZDA 1965, r. John Frankenheimer, i. Burt Lancaster) 17.30 Videocomic 18.10 Knjige: Casablanca 18.20 Sport in Rock Café 18.45 Nanizanka: Un giustiziere a New York 19.45 Dnevnik in sport 20.30 TV film: Cellini (biog., It. 1989, r. Giacomo Battiatto, zadnji del) 22.05 Večerni dnevnik 22.15 Dok.: Free Dog 23.15 TV film: Stelle in fiamme (dok.) 0.10 Dnevnik in horoskop 0.35 Film: Il cacciatore di taglie (pust., ZDA 1979, r. Buzz Kulik, i. Steve McQueen)	12.00 Dokumentarna oddaja: Meridiana - Življenje živali, Nastajanje celine - Dežela spečih gora, Il bel mangiare, Dežele v ogledalu - Sicilija 14.00 Deželne vesti 14.10 Teniško prvenstvo Francije 17.00 Jahanje - VN Orsi Mangelli 17.30 Drobeci 17.45 Nanizanka: Throb - Festa in cooperativa 18.10 Dokumentarna oddaja: Geo 18.45 Sportna rubrika: Derby (vodi Aldo Biscardi) 18.55 Vreme in dnevnik 19.30 Deželne vesti 19.45 BlobCartoon 20.00 Varieteja: Blob. Di tutto di più, Una cartolina spedita da Andrea Bartato 20.30 Aktualno: Samarcanda (ured. Michele Santoro in Giovanni Mantovani) 23.15 Nočni dnevnik 23.30 Oddaja o kulturi: Fuori orario. Cose mai viste 0.30 Dnevnik - v kiosku 0.40 Teniško prvenstvo Francije	8.40 Spored za otroke in mlade: lutkovna igrice Besedne igrice 9.00 Šolska TV: Oddaja za učitelje, 9.25 dokumentarec oddaja Pustolovščina slikarstvo 9.55 Angleščina za najmlajše 10.10 Nanizanka: Zakon v Los Angelesu 11.00 Dan vseh svetih - prenos koncerta z Dunaja 12.50 Video strani 15.10 Angleščina za najmlajše 15.25 Žarišče (pon.) 15.55 Nanizanka: Max Headroom (pon.) 16.55 Poslovne informacije 17.00 Dnevnik 17.50 Šolska TV (pon.) 17.55 Teleski '90 18.20 Spored za otroke in mlade: Poezija keramike, 18.45 Mati (H. C. Andersen) 19.10 Risanke in TV okno 19.30 Dnevnik in vreme 20.05 Nad.: Podmornica 21.00 Tednik 22.00 Dnevnik in vreme 22.25 Nočni program Sova, vmes nanizanki Vse razen ljubezni in Max Headroom	13.30 Kvalifikacije za EP v nogometu '92: Jugoslavija-Avstrija (pon.) 15.45 Oddaja o boksu: Bordo Ring 16.45 Wrestling Spotlight 17.30 Mednarodni nogomet 18.30 Spored v slovenščini 18.45 Odprta meja 19.00 TVD Novice 19.30 Otroška oddaja 20.00 Aktualna tema 20.30 Glasba na TV 21.00 Rubrika: Veliki tenis 22.15 Nogomet: Gol d'Europa 23.15 Oddaja o boksu: Bordo Ring 0.15 Veliki tenis (pon.)	8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.00, 14.00 Deželna kronika; 8.20 Kalendar; 8.30 Melodije; 9.00 Maša; 9.45 Čas trobentic in čas kostanja; 10.00 Orkestralna glasba; 10.00 Mladinski oder: Dobri lajnari; 10.35 Koncert: zbor Accademia musicale universitaria (Bach, Brahms); 11.25 Lahka glasba; 12.00 Demetra, pridobljena zemlja; 12.15 Instrumentalni solisti; 12.40 Z revije ZCPZ: MePZ Mačkole; 12.50 Orkestralna glasba; 13.20 Poslušali boste; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 V spomin na naše drage: Njen grob (Cankar); 14.25 Schubertov Godalni kvartet v d-molu; 15.00 Country; 15.30 Zvočne kulise; 16.00 Mi in glasba: Stabat mater (Rossini, dir. Stojan Kuret); 17.10 Četrtekova srečanja: Jugoslavija 1941-1945; 18.00 Novembrski večer; 19.20 Zaključek.
CANALE 5	RETE 4	ITALIA 1	ODEON	TELEFRIULI	RADIO SLOVENIJA
7.50 Nanizanka: La piccola grande Nell 8.25 Film: La grande notte di Casanova (kom., ZDA 1954, r. Norman McLeot, i. Bob Hope) 10.30 Aktualno: Gente comune 12.00 Kvizi: Il pranzo è servito, 12.45 Tris, 13.30 Cari genitori, 14.15 Il gioco delle coppie 15.00 Rubrike: Agenzia matrimoniale, 15.30 Ti amo, parliamone, 16.00 Cerco e offro 16.30 Variete: Buon compleanno 1982 16.55 Kvizi: Doppio slalom, 17.25 Babilonia (vodi Umberto Smaila), 18.00 O.K. Il prezzo è giusto, 19.00 Il gioco dei nove, 19.45 Tra moglie e marito (vodi Marco Columbro) 20.25 Striscia la notizia 20.40 Kvizi: TeleMike 23.15 Variete: Maurizio Costanzo Show 0.55 Striscia la notizia 1.15 Nan.: Marcus Welby, 2.15 Fantasilandia	8.30 Nad.: Una vita da vivere, 9.30 Andrea Celeste, 10.00 Amandoti, 10.30 Aspettando il domani, 11.00 Così gira il mondo 11.30 Nanizanka: La casa nella prateria 12.30 Otroška oddaja: Ciao Ciao in risanke 13.40 Nadaljevanje: Sentieri, 14.35 Marilena, 15.40 La mia piccola solitudine, 16.10 Ribelle, 16.50 La valle dei pini, 17.25 General Hospital, 18.00 Febbre d'amore 19.00 Aktualno: C'eravamo tanto amati 19.30 Nan.: Top Secret 20.35 Film: La freccia insanguinata (vestern, ZDA 1953, r. Marquis Warren, i. Charlton Heston, Jack Palance) 23.30 Srečanje s polkovnikom Mimma Lombezzija 23.45 Aktualno: Tehnologija in roboti, 0.15 Dobrodošla Madžarska 1.30 Film: L'uomo del banco dei pegni (dram., ZDA 1965, r. Sidney Lumet, i. Rod Steiger)	7.00 Otroška oddaja: Ciao ciao in risanke 8.30 Nanizanka: Batman, 9.00 Skippy, 9.30 Arnold, 10.00 Amore in soffitta, 10.30 La famiglia Brady, 11.00 Strega per amore, 11.30 Tre nipoti e un maggiordomo, 12.00 Charlie's Angels - Angeli blu, 13.00 La famiglia Bradford, 14.00 Happy days 14.30 Glasbena oddaja: Radio Carolina 7703 15.30 Nanizanka: Compagni di scuola 16.00 Otroška oddaja: Bim bum bam in risanke 18.30 Nanizanki: Chips - La gente della valle, 19.30 Casa Keaton 20.00 Risanke: Niente paura, c'è Alfred 20.30 Nan.: Don Tonino e i fabbricanti di morte 22.30 Miti, mode in rock'n'roll: Elvis Presley 23.00 Variete: Capolinea 23.30 Rubrika: Grand Prix 0.45 Nanizanki: Mike Hammer, 1.45 Appuntamento in tre, 2.15 Benson	8.30 Matineja Trivenete 13.00 Risanke 14.45 Variete: Telemeno 15.00 Nad.: Signore e padrone 16.00 Film: Arrivederci mamma (kom., ZDA, r. Charles Dubin) 17.45 Nanizanki: Doc Elliot, 18.30 Flash Gordon 19.00 Film in risanke 20.00 Nanizanka: Casalingo Superpiù 20.30 Film: Thunder II (pust., It. 1987, r. Larry Ludman, i. Mark Gregory, Bo Svenson) 22.15 Dok.: Diario di soldati 22.45 Film: Paura (dram., ZDA, r. Robert Ferretti, i. Cliff De Young) 0.30 Nanizanka: I classici dell'eroticismo	16.50 Aktualno: Ženska TV 18.00 Nanizanki: Autostop per il cielo, 19.00 Anna e il suo re 19.30 Variete: C'era questo... 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Film: American Graffiti 2 (kom., ZDA 1979, r. W. L. Norton, i. Ron Howard, Bo Hopkins) 22.30 Montreaux Jazz Festival: Abdullah Ibrahim Ekaya 23.30 Večerne vesti 23.50 Film: Missione suicidio (vojni, ZDA 1954, r. S. Heysler, i. Tony Curtis) 1.30 Nanizanka: Un uomo chiamato Sloane	6.00, 6.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Znanja široka cesta; 8.35 Mladina poje; 9.05 Glasbena matineja; 10.00 Praznična oddaja; 11.05 Izbrali smo; 12.10 Pojemo in gode-mo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Domača glasba; 13.38 Do štirinajstih; 14.05 Oddaja o jeziku; 14.25 Iz glasbene tradicije; 14.40 Merkurček; 15.30 Dogodki in odmevi; 15.55 Glasba; 18.05 Big band RTV Ljubljana; 18.30 Nageljni poljski Marija Kogoj in drugo; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Ansambli; 20.00 Domače pesmi; 21.05 Literarni večer; 21.45 Melodije; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Družnica; 23.05 Literarni nokturmo.
TELE 4	RADIO KOPER	RADIO OPČINE	TELE 4	TELE 4	RADIO KOPER
(Se povezuje s sporedi Italia 1) Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	15.30 Nanizanka: L'albero delle mele 16.00 Otroška oddaja 18.00 Nad.: Vite rubate 19.00 Igra: Marameo 19.30 Dnevnik 20.00 Pokrajinska kronika 20.25 Črno in belo 21.30 Aktualno: Prva stran 22.30 Nan.: Riuscirà la nostra carovana di eroi a 24.00 Nočne vesti	7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Dobro jutro; 18.30 Zmenek s psihologom; 20.00 V svetu knjige; 21.00 Nočna glasba.	(Se povezuje s sporedi Italia 1) Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	(Se povezuje s sporedi Italia 1) Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	19.30 Dogodki in odmevi

Prispevek k boljšemu poznavanju in sožitju

Predlog za slovensko sekcijo na zavodu za umetnostno vzgojo

Skoraj sto dijakov iz bližnjega novogoriškega območja obiskuje višje srednje šole v Gorici, tako italijanske, kakor slovenske. Pojav, ki traja že kar nekaj let bi lahko označili kot svojstven način integracije in povezovanja med mestoma. Izkušnja, ki bi jo kazalo na primeren način ovrednotiti, podpreti in spodbujati. In to čimprej.

Na to vprašanje je na torkovi seji z interpelacijo opozoril svetovalec zelnih Renato Fiorelli in tudi nakazal že nekaj konkretnih, začetnih rešitev. Vprašanje se ne nanaša toliko na novogoriške dijake, ki obiskujejo višje srednje šole s slovenskim učnim jezikom (nedavno tega so misovci v občinskem svetu zadevo prikazali kot poskus umetnega povečevanja števila dijakov na teh šolah), ampak zadeva v prvi vrsti začevanje z italijanskim učnim jezikom, posebej pa še Zavod za umetnostno vzgojo. To šolo že vrsto let obiskujejo tudi precej številni dijaki iz sosednje Nove Gorice. Letos pa so tu zabeležili dobesedno množičen vpis. V prvi razred se je vpisalo dvajset dijakov iz Nove Gorice.

Po besedah interpellanta so jih vse sprejeli na šolo in tudi obiskujejo pouk. Pojavljajo pa se dvomi, kako bo z uspehom ob koncu šolskega leta, je dejal Fiorelli, z ozirom, da se širijo vesti, da bodo ogromno večino teh dijakov ob koncu leta pač zavrnili; oziroma vrgli. Težko premostljiva ovira je namreč pomanjkljivo, oziroma nezadostno znanje italijanščine.

Fiorelli je tak pristop zavrnil kot nekorekten in nepošten v odnosu do dijakov. "Bolj pošteno bi bilo, če bi dijake pred vpisom opozorili na zadevo jezika, ali pa jih zavrnili, tako kakor se je menda zgodilo na nekaterih drugih zavodih".

Do tega ni prišlo. Na šoli so spričo močnega priliva v prvi razred pridobili morda kakšno učno moč več, končni efekt pa bo najbrž razočaranje za lepo število dijakov.

Kaj storiti? Prvi korak bi bil že v uvedbi dopolnilnega tečaja italijanščine, saj o tem razmišljajo tudi na šolah

s slovenskim učnim jezikom, je dejal Fiorelli. Z dobro voljo bi bilo mogoče vpostaviti primerno sodelovanje. Druga, sicer nekoliko bolj odmaknjena rešitev pa bi bila uvedba slovenske sekcije, oziroma vzporednice na omejenem zavodu. Vpis tolikšnega števila dijakov v prvi razred tako odločitev vsekakor opravičuje.

V perspektivi nadaljnje topitve meje in integracije Gorice in Nove Gorice ter vključevanja v Evropo, je pričakovati, da se bo pojav v prihodnje še nadaljeval in zajel tudi druga šolska področja. Nespametno bi bilo, če bi ga skušali zavreti ali pa ga ne bi podprli in usmerjali.

Kdaj bo z regulacijo Birše odpravljena nevarnost poplav?

Kdaj bo vendarle odpravljena ali vsaj zmanjšana nevarnost poplav ob Birši in nekaterih drugih manjših rekah na Goriškem? Vprašanje so zelo ostro postavili predstavniki raznih strank na torkovi seji pokrajinskega sveta. O posledicah obilnega deževja je najprej poročal odbornik Deiust, vprašanja ureditve hudournika Birše pa so zastavili Grion (KD), Dosso (PSI) in Fiorelli in nekateri drugi svetovalci.

Poleg zahteve po takojšnjih, tudi minimalnih vzdrževalnih delih, ki bi ublažile nevarnost poplav, je bilo slišati tudi zelo jasna vprašanja, kdo je (tudi na Pokrajini), kriv, za desetletno zamudo pri izvajanju melioracijskih del. Poudarjena je bila tudi potreba po reviziji dosedanje politike urejanja, izrabe in vzdrževanja teritorija.

Ob tem velja zabeležiti, da je bil načrt regulacije Birše že pred leti vključen v srednjeročni načrt posegov, a je ostal samo na papirju, ker ni bilo denarja. Šele v letu 1989 je menda prišlo zagotovilo o dveh milijardah lir.

Pogovori med goriško KD in KDS iz Nove Gorice

Nadaljujejo se stiki med goriško krščansko demokracijo in sorodnimi strankami v Sloveniji in na Madžarskem. Tako so bili pred kratkim na obisku v Gorici predstavniki območnega odbora Slovenskih krščanskih demokratov za Novo Gorico. V predstavnstvu so bili Edi Stanič, Peter Stres in Roman Slejko.

Pogovarjali so se s tajnikom mestnega komiteja Matteiem ter člani tajništva Fugajem in Rossijem. Pogovora sta se udeležila tudi deželni tajnik Bruno Longo in pokrajinski tajnik Roberto

Grion. Stanič je, tako povzemamo po poročilu za tisk, sogovornike seznanil s trenutnim notranjim položajem v Sloveniji ter o mednarodnih sporih v Jugoslaviji.

Predstavniki goriške KD pa so s svoje strani zagotovili podporo delovanju SKD v sedanjem procesu uvajanja novih demokratičnih odnosov v družbenem življenju. Delegaciji sta se dogovorili za nadaljnji program medsebojnih stikov in sodelovanja.

Podobno srečanje je bilo pred kratkim v Novi Gorici.

Pogovor med sindikati ob meji: oživiti gospodarsko sodelovanje

Zvezni sindikati na Goriškem podpirajo prizadevanja Slovenije za vključitev v evropska dogajanja. Tako zagotovilo so dali na nedavnem srečanju s sindikati iz Nove Gorice in novogoriškim županom pokrajinski tajniki CGIL, CISL, UIL. Sicer pa so na srečanju preverjali možnost navezave novih oblik sodelovanja med obmejnima področjema. Posebno pozornost so namenili obravnavi nekaterih skupnih vprašanj varstva okolja, kakor tudi

vprašanju dograditve cestnih povezav.

Predmet pogovorov je bilo tudi gospodarsko sodelovanje in še zlasti ustanavljanje mešanih podjetij v industrijskih conah ob meji. S tem v zvezi so začeli razglabljati tudi o pripravi sporazuma za zaposlovanje jugoslovanskih delavcev z obmejnega področja.

Obe delegaciji sta soglašali v oceni, da je treba nadoknaditi dosedanje zamude in obnavljanje, ki so v mnogočem ovirali večji razvoj sodelovanja.

Potekal bo v Gorici od 7. do 23. t. m.

Strokovni tečaj o knjižničarstvu Predavatelji iz Slovenije in Italije

Prihodnji teden se bo v Gorici, v prostorih knjižnice Damir Feigel, pričel tečaj o knjižničarstvu. Predavali bodo strokovnjaki iz Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, Goriške knjižnice Franceta Bevka in Državne in mestne knjižnice v Gorici. Interesenti se danes lahko seznajajo s programom predavanja. Za vpis v tečaj in podrobna pojasnila pa se lahko obrnejo do NSK v Trstu in Knjižnice D. Feigewl v Gorici.

V sredo, 7. 11. 1990 - 1. Zgodovina knjige in knjižnic, Jaro Dolar (15.00-16.45); 2. Slovenska nacionalna NUK, Martina Šircelj (17.15-19.00).

V četrtek, 8. 11. 1990 - 3. Abecedna imenska katalogacija, Zlata Dimec (15-19).

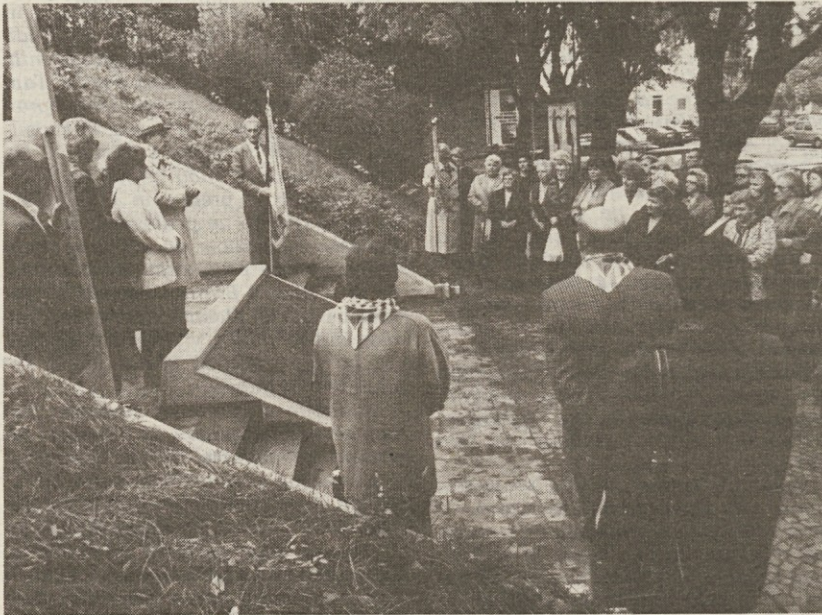
V sredo, 14. 11. 1990 - 4. Klasifikacija, Tatjana Banič (15.00-19.00).

V četrtek, 15. 11. 1990 - 5. Slovenska bibliografija, Lidija Wagner (15.00-16.45); 6. Bibliografija na Primorskem, Andreina Jejič (17.15-19.00).

V petek, 16. 11. 1990 - 7. Nabavna politika v knjižnicah, Silva Novljan (15.00-16.45); 8. Zaščita knjižničnega gradiva, Miha Glavan (17.15-19.00).

V torek, 20. 11. 1990 - 9. Problemi in perspektive, Martina Šircelj (16.00-18.00).

Poklon pred spomeniki padlim in žrtvam vojne Partizanski borci z Reke obiskali Gonars in Gorico

Kakih tristo nekdanjih partizanskih borcev z Reke in okolice ter njihovih družinskih članov je v torek obiskalo Gonars in Gorico. Tako v Gonarsu, kakor v Gorici so se s položitvijo venca pred spominska obeležja oddolžili spominu v vojni padlih, oziroma umrlih zaradi trpljenja.

V Gorici so se predstavniki borcev poklonili spominu deportirancev v nemških uničevalnih taboriščih. Pred spomenikom jih je nagovoril predsed-

nik pokrajinskega združenja ANED Milovan Bressan, pričakali pa so jih tudi predstavniki borčevskih organizacij ANPI-VZPI in AVL. V delegaciji je bil tudi predsednik deželnega odbora ANPI Vincenti, občino pa je zastopal podžupan Mario Del Ben.

(Foto Marinčič)

Danes bosta Sergij Pelhan in Antonio Scarano, župana Nove Gorice in Gorice, opravila pomembno simbolno dejanje.

Ob 9.15 bosta namreč položila vsak svoj sopek cvetja na grobnico padlih borcev 9. Korpusa in drugih partizanskih enot na Trnovem, nad Novo Gorico. Nato se bosta podala v Gorico in enako simbolno dejanje opravila tudi pred obeležjem deportirancev v spominskem parku.

Tako Pelhan, kakor Scarano, bosta cvetje položila v osebni meniu.

Sergij Pelhan bo danes ob 11. uri imel spominski govor na slovesnosti, ki jo prirejajo borci in aktivisti ter prebivalci Trnovega.

razstave

Goriška umetnica **Patrizia Devidè** bo od danes do 14. t. m. razstavljala v galeriji Juliet's room v Trstu v Ul. della Guardia. Razstavo bodo odprli danes ob 18.30. Ogled ob torkih, četrtek in sobotah od 18. do 20. ure.

Razstavo plastik **Slavka Tilha** v galeriji Meblo so podaljšali še za teden dni. Odprta bo torej do 3. novembra. Urnik obiska je ob delavnikih od 8. do 19. ure.

prispevki

Namesto cvetja na grob Pierine Bernardis daruje družina Florenin 50 tisoč lir za društvo krvovalcev v Sovodnjah.

kino

Gorica

KULTURNI DOM Gorica kinema: 20.45 »Mahabharata«, r. Peter Brook.

CORSO 15.30-22.00 »Giorni di tuono«. Igra Tom Cruise.

VERDI 15.30-22.00 »Week end con il morto«.

VITTORIA 15.30-22.00 »Fantasia«. Walt Disney. Risanka.

Tržič

EXCELSIOR 14.00-22.00 »Ritorno al futuro III«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI Al Moro - Trg De Amicis 10 - tel. 530268.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU Občinska lekarna št. 2 (Comunale) - Ul. A. Manlio 14/B - tel. 480405.

pogrebi

Jutri ob 13.45 Marija Melzi iz splošne bolnišnice v Sovodnje.

Včeraj v goriškem Kulturnem domu na pobudo KZE Strokovni posvet zdravnikov

Več kot sto zdravnikov se je včeraj udeležilo celodnevne strokovne posveta, ki ga je v goriškem Kulturnem domu priredila Krajevna zdravstvena enota št. 2 oz. oddelek za transfuzijo in imunohematologijo pri goriški splošni bolnišnici. Na zdravniškem simpoziju so razpravljali o dokaj specifičnih argumentih v zvezi s terapijo s pomočjo beljakovin in plazme. Predavali so strokovnjaki iz raznih zdravstvenih centrov in univerzitetnih klinik iz Italije in Jugoslavije, ki so predstavili nove prijeme in možnosti zdravljenja v okviru naslovne tematike posvetovanja. Predavatelji so prišli iz Ivree, Trsta, Vidma, Lucche, Padova, Ferrare, Ljubljane in Gorice, prav tako pa so se tudi kot slušatelji udeležili posvetovanja poleg goriških tudi zdravniki iz drugih bolnišnic.

Na sliki (foto Marinčič) del slušateljev med včerajšnjim posvetovanjem zdravnikov v goriškem Kulturnem domu.

Tatovi so v Krminu vlomili v lekarno in odnesli mamila

Neznanci so v noči od torka na sredo vlomili v lekarno v ulici F. da Manzano v Krminu. V notranjost so prišli potem ko so s silo odprli zunanjo železno navojnico. Ker so iz lekarne izginila mamila in zdravila, ki jih narkomani uporabljajo kot mamilo, je mogoče domnevati, da je vlom zagrešila oseba iz teh krogov.

Pred nekaj tedni so krajo v lekarni zabeležili v Ločniku in preiskovalci so v razmeroma kratkem roku prišli na sled storilcu in tudi našli nekaj v lekarni ukradenih zdravil.

Pošten najditelj

V torek okrog 16. ure je 17-letna Lucia Mughelli našla ovojnico v kateri je bilo spravljeno okrog sedemsto tisoč lir. Našla jo je na Drevoredu 20. septembra.

Ovojnico z denarjem hranijo na kvesturi in je na razpolago zakonitemu lastniku.

Dogodek dokazuje, da poštenost še biva tudi v našem mestu.

razna obvestila

KD Skala Gabrje prireja v nedeljo, 4. novembra, ob 14. uri tradicionalno martinovanje na trgu v Gabrjah. Nastopil bo

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

GLEDALIŠKA SEZONA 1990/91

Niccolò Machiavelli

MANDRAGOLA

Gostovanje Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice

v Kulturnem domu v Gorici (Ul. I. Brass 20)

v ponedeljek, 5. novembra, ob 20.30

v torek, 6. novembra, ob 20.30

ABONMA - RED A

ABONMA - RED B

Trial in Quad-cross danes na Motor Expo' Racingu

Jubilejni goriški motoristični sejem je v prvih dneh presegel vsa pričakovanja. Muhasto in deževnato vreme, zaradi katerega so morali prireditelji v soboto razveljaviti vsa najavljena tekmovanja, se je v nedeljo le usmililo Motor Expo' Racinga. Sončni praznični dan je na goriško razstavišče privabil tisoče in tisoče obiskovalcev, ki so mestnim redarjem povzročili nemalo prometnih težav.

Prva nedelja jubilejnega sejma je bila v znamenju motorjev. Na zelo dobro pripravljeni progi se je za pokal Superbiker's Trophy potegovalo kar sedemdeset pilotov. Po zanimivih in napetih predtekmovanjih se je dvajset najbolje uvrščenih pomerilo v velikem finalu. Najhitrejši med vsemi dvotaktnimi motorji je bil bolončan Paolo Fellegara na Yamahi, kateremu je v končnem krogu le uspelo oddaljiti komaj štirinajstletnega furlana Flavio Martinija. Na tretje mesto se je uvrstil tržačan Fabrizio Hriaz, zmagovalec istega tekmovanja leta 1988. Tekmovanje štiristaktnih motorjev je zmagal Alberto Pignat, pred Ivanom Valentinuzzijem in Stefanom Nussiom. Na šesto mesto se je uvrstil Franco Zotti, član slovenskega motokluba Primor.

V velikem finalu, na katerem se sodelovalo najboljših šest iz vsake kategorije, so prevladali dvotaktni motorji, Paolo Fellegara pa si je ponovno zagotovil prvo mesto.

Še danes si lahko na jubilejnem Motor Expoju ogledamo akrobatske trial prireditve skupine Show Action

Group. Sergio Canobbio in Walter Favarin sta v teh dneh pokazala zares vse, kar se lahko z motorjem zmore. Danes bosta trial akrobata nastopila trikrat in sicer ob 11., 14.30 in 18. uri.

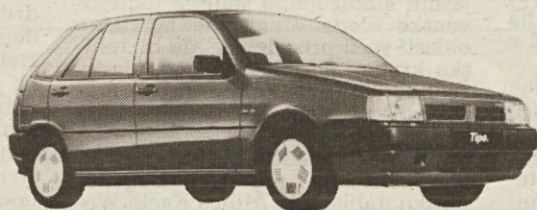
Današnji spored predvideva tudi zanimivo tekmovanje s super quadi. To so posebni motorji na štirih kolesih japonske proizvodnje, ki jih posamezni teami pripravijo z dodatkom posebnih rezervnih delov. Gre za športno panogo, ki je zelo popularna v severni ameriki, medtem ko si v Evropi in tudi v Italiji komaj utira pot. Tekmovanja v quad-crossu smo lahko videli

že na lanskem Motor Expoju, današnje tekmovanje pa velja kot polfinale za državno prvenstvo, čigar finale bo decembra meseca na bolonjskem Motor Showu. Na dirkalni progi gorškega sejmišča se bodo zjutraj vršile kvalifikacije, popoldne pa bomo lahko sledili finalnim vožnjam za nagrado Tecnoest. Na vsaki izmed teh bo tekmovalo petnajst vozil hkrati, tako da bosta športna vnema in zabava zagotovljeni.

Pripravil in uredil
ALEŠ WALTRITSCH

**TIPO
SPROSTI
Moč,
SPROSTI
IZBIRO.**

TIPO 1400 IN TIPO 1600 16.079.000 LIR KLJUČI V ROKE

Od danes avtomobil Tipo vozi po italijanskih cestah z močnejšima in hitrejšima motorjema. Sedanji motor 1400 ima 78 KM namesto 72 KM in motor 1600 ima 86 KM namesto 83 KM. Oba avtomobila Tipo imata isto ceno. Izbira je samo vaša. Nobene razlike pa ni v opremljenosti: vsa oprema je serijska. Kadar boste šli k vašemu zastopniku Fiat ne vprašajte samo koliko stane avtomobil Tipo. Naj vam tudi obrazložijo, koliko velja.

Cieček panel
Centralizirana ključavnica
Peta prestava
Spremenljive električne šipe
Halogenski žarometi
Gibljivi sedeži
Vzglavniki na prednjih sedežih
Termična zadnja šipa
Varnostni pasovi na zadnjih sedežih
Brisalec na zadnji šipi

FIAT

VREDNOST.
NOVA VELIKA
PRIDOBITEV FIAT

@ aguzzoni S.p.A.

GORICA
Sedež: Korzo Italija 169 - Tel. (0481) 520830
Servis: Ul. III. Armata 145 - Tel. (0481) 20466

TRŽIČ
Ul. IV. novembra 31/33 - Tel. (0481) 481725

MOTOR EXPO' RACING

MOTORISTIČNA PRIREDITEV TREH BENEČIJ

GORICA - sejmišče

27. oktober - 4. november

URNIK: delavniki: 17.00 - 21.00 ■ prazniki: 10.00 - 21.00

Praznik najrazličnejših motorjev

PROGRAM

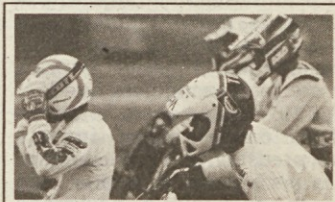
DANES, 1. NOVEMBRA: državni polfinale »QUAD-CROSS«, ob 11.00 Kvalifikacije, ob 14.00 tekmovanje »Trofeo Tecnoest« - akrobatske prireditve trial s S. Canobbio in W. Favarinom.

JUTRI, 2. NOVEMBRA: poskusne vožnje za občinstvo s kart-cross.

Rally

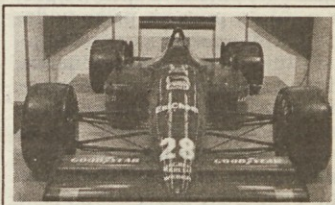
Superbikers

Publika

Hitrost

Rodil se je novi avtomobil Ford Escort
Vožnja z njim je čisti užitek

Prišel je novi avtomobil Ford Escort, ki ti nudi izreden užitek: Oblikovan je v italijanskem stilu, z nemško tehnologijo in najpopolnejšo dodatno opremo. Servokrmilni sistem stane le 535.000 lir, ABS 1.300.000 lir in klimatska naprava 1.700.000 lir.

Preizkusite nova motorja: hitrega 1.3 HCS in močnega 1.6 CVH (90 KM), ki sta izredna po storilnosti in nizki porabi goriva. S posebno ponudbo »Sistema di scelta Ford« lahko dobite prvega ali drugega po isti ceni. Tudi Orion in Escort Wagon imata enako ceno. Pričakujemo vas.

ZASTOPNIK ZA GORICO:

PAOLO GRATTON S.r.l.

34170 GORICA - Ul. Aquileia 42 - Tel. (0481) 520121 - 520052

MUZEJ AVTOMOBILA IN TEHNIKE

Drž. cesta - Majnica (Fara) - Tel. (0481) 888404

PRISOTNI V HALI A

PRESTIAUTO

■ Do trideset milijonov lir, ki jih boš lahko vračal z ugodnimi mesečnimi obroki v časovnem roku do štirih let

■ V prvem letu boš brezplačno razpolagal z vrsto posebnih zavarovanj, ki smo si jih zamislili v sodelovanju s SAI

■ (0481) 387333
NEPOSREDNA ZVEZA PRESTIAUTO
Posebna telefonska številka, na kateri boš dobil katerokoli pojasnilo

Banca Agricola Kmečka banka Gorica

Pred nedavnim je izšla monografija dr. Milice Kacin Wohinc o zgodovini primorskih Slovencev

Prvi antifašistični upor v Evropi

Pri založbi Lipa v Kopru je pred kratkim izšla zajetna monografija slovenske zgodovinarke dr. Milice Kacin Wohinc z naslovom Prvi antifašizem v Evropi. Primorska 1925-1935 (str. 517, L. 63.000). Avtorica je delo posvetila bazoviškim žrtvam, fantom, ki so žrtvovali svoja življenja za svobodo naroda. Namen nekajletnih raziskovalnih naporov, zbiranja gradiva v rimskih in krajevnih arhivih, pregleda istodobnega tiska ter kritičnega pretresa memoaristike je osvetlitev političnega boja primorskih Slovencev v času fašističnega režima. Omeniti je sicer treba, da spada zadnje delo dr. Kacin v dolgoletni načrt, saj dopolnjuje njeni prvi dve monografiji, ki obravnavata zgodovino primorskih Slovencev v času 1918-1921 in 1921-1928. Desetletje, ki ga je avtorica vzela v pretres, razmejuje dve ločnici, leto 1925 z nastopom totalitarne fašistične države in leto 1935, ki predstavlja višek italijanskega imperializma z zmago nad Etiopijo in zblizanje z nacistično Nemčijo. V tem desetletju je fašistična oblast v Julijski krajini najprej omejila, nato pa povsem prepovedala kakršnokoli narodno izražanje. Kot podčrtuje sama zgodovinarica, je knjiga odgovor na vprašanje: »Kako so se v totalitarnem svetu počutili in obnašali ljudje, ki so pripadali na izničenje obsojeni narodnosti skupini, in so obdržali svojo narodnost.« Primorski Slovenci so se v Evropi prvi uprli fašizmu. Njihov upor je bil deloma aktiven, deloma pasiven, spontan in organiziran, značilna pa je bila zanj množična udeležba. Narodnoobrambni boj na Primorskem je bil seveda odvisen tudi od posamezne situacije, od nasprotnikove moči, vsedržavnega in zunanje-političnega trenutka. Omeniti je treba, da je avtorica pri obravnavi krajevne zgodovine upoštevala spremembe zlasti v širšem italijanskem okviru in izsledke sodobnega italijanskega zgodovinarstva, ki proučuje fašistično obdobje.

Politična in narodnoobrambna dejavnost slovenske manjšine je bila učinkovita, zlasti če je v njeni sredi prevladala sloga, namesto razprtij in konkurenčnosti. V italijanskem državnem okviru so krščanski socialci in liberalci vodili narodnoobrambno bitko ločeno, prvi so se oprijemali čistega krščanstva, iskali so vezi s katoliško stranko PPI. Liberalci so se proglasili za legalno dejavnost, vendar so bili nepopustljivi nacionalisti. Nasprotno politika kakršnemu koli sodelovanju z italijanskimi strankami. Cilj političnega delovanja obeh političnih strank je bila zaščita slovenskega in hrvaškega prebivalstva v Italiji. Obe stranki sta izkazovali lojalnost novim oblastem in se izrekli za legitimno delovanje, čeprav sta se zavedali, da je narodnoobrambna politika že po svojem bistvu protifašistična. Opozicijska politika ni sicer pomenila, kot naglašava avtorica lojalnost posameznikov, ki so bili izrazito protifašistično usmerjeni. Nasprotno politika nevtalnosti in navidezne lojalnosti je bila učinkovita, ker je podaljšala legalno politično in kulturno udejstvovanje in s tem omogočila pripravo na ilegalno delovanje. Lojalnost slovenskih

Nekaj fotografij, ki opremljajo monografijo dr. Milice Kacin Wohinc. Zgoraj levo vodilni tržaški politiki pri Slavikovih v Trstu maja 1924: z leve dr. Just Pertot, Slavoj Slavik, dr. Josip Abram, dr. I.M. Čok, Slavikova žena, Abramova žena, dr. Edvard Slavik, Boris Slavik, dr. Josip Vilfan in dr. Mirko Vratovič; zgoraj desno Slavko Zlatič in Ferdo Bidovec v Trstu leta 1929; pri strani pa poslednji slovenski učiteljski zbor Ciriil-Metodove šole v Trstu pred njeno ukinitvijo leta 1930. Fotografije so iz arhiva NSK OZ.

liberalnih in krščanskosocialnih politikov, ni žela sicer odobravanja pri mlajši generaciji, ki se je zavzemala za radikalnejši in politično enoten nastop. Primorska mladina je bila ideološko manj diferencirana in je zato učinkoviteje nastopila ob razpustu slovenskih organizacij.

Fašistična pričakovanja o hitri asimilaciji slovenske manjšine so se že v teku 20. let izkazala za nepravilna. Fašistični voditelji so se zavedali, da prisilno včlanjevanje v fašistične organizacije ni prineslo zaželenih rezultatov. Slovenci so se v te organizacije včlanjevali, predvsem iz oportunitizma, da bi ohranili svoja službena mesta.

Kot potrjujejo istodobna policijska poročila, je le manjšina slovenskega prebivalstva sprejela fašistično ideologijo. V zvezi s tem avtorica ugotavlja, da se ne bo nikoli dalo ugotoviti, kolikšno je bilo število Slovencev in Hrvatov, ki so prostovoljno in iz navdušenja vstopili v fašistične vrste. Ker so se zavedale svoje neučinkovitosti, so si fašistične oblasti zadale kot glavno nalogo ločiti vodstvo manjšine, njeno inteligenco, duhovščino, učitelstvo, od ljudstva. Od tu preganjanja, konfiskacija in celo poudarjanje zvestobe in pokornosti slovenskega kmečkega prebivalstva.

Najdlje je legalno delovanje ohranila slovenska duhovščina, in to

zlasti po zaslugi slovenskega nadškofa Sedeja in koprsko-tržaškega škofa Fogarja. Kacinova nazorno prikaže različen položaj goriške in tržaške Cerkve, kot tudi razlike v nastopu obeh eklesiastov. Sedej je vztrajno branil pravice slovenskega ljudstva, Fogar pa je, ker je deloval v slabših razmerah in pod močnejšim pritiskom, pristal na kompromise in na zahteve fašističnih oblasti. Narodnoobrambna vloga duhovščine tako na Goriškem kot na Tržaškem pa ni dobila zaželenih podpore pri Sv. Stolici, zlasti po konkordatu. Formalno je Sv. Stolica branila jezikovne pravice slovenskih vernikov, dejansko pa je pristala na imenovanje fašistično usmerjenega klera in spregledala narodnost slovenskih in hrvaških vernikov. Bila je razpeta med podporo fašistizaciji in odporu raznarodovanju. Vloga Vatikana ni bila vsekakor bolj jasna, ugotavlja dr. Kacin, če bi bil mogoč vpogled v vatičanske arhive.

Pri razkrivanju narodnoobrambne dejavnosti na Primorskem so razvidne razlike v ravnanju fašističnih oblasti na Tržaškem in na Goriškem. Položaj tržaških Slovencev je bil težavnejši, ker je bila tu represija hujša. Na Goriškem so namreč oblasti zaradi krščanskosocialnega vodstva in pretežno kmečkega prebivalstva, mariskaj spregledale.

Fašistično politiko do manjšine je vseskozi pogojeval tudi odnos, ki ga je Italija imela do jugoslovanske države. Italijanski imperialistični apetiti v balkansko-podonavskem območju so strašili jugoslovanske oblasti. Te pa se jim niso zoperstavile z odločno zunanjo politiko. Jugoslavija ni znala in hotela ščititi svoje manjšine: »Jugoslovanska vlada je po eni strani spodbujala protitalijanske in iredentistične manifestacije, po drugi pa jih je na zahtevo Italije zatrla, da si ne bi zaprla vrat do prepotrebne ponovne prijateljstva s sosedo.« Jugoslovanske oblasti so sicer podpirale primorsko emigracijo, kljub neodobravanju slovenskega javnega mnenja, zlasti v času gospodarske krize. Žal zgodovinarjem niso še na voljo jugoslovanski vladni viri, ki bi omogočili celovitejši prikaz te tematike in pojasnili ambivalentno stališče jugoslovanske vlade. Centralne fašistične oblasti so si prizadevale, da bi Julijska krajina postala odskočna deska za italijanski imperializem na Balkanu. Od tu potreba po nacionalno kompaktni deželi, v kateri ne obstaja nikakršna nacionalna manjšina in kjer je ozemlje geografsko in zgodovinsko italijansko. Milica Kacin Wohinc pravi, da ni bila fašistična raznarodovalna politika nikoli jasno načrtana in programirana. V glavnem je šlo za nasvete, navodila in

programe, ki so jih izdelali lokalni fašistični elementi. S poslabšanjem položaja manjšine so se v njenih vrstah krepile iredentistične pozicije in zavest, da ne bo italijanska država nikoli zaščitila slovenske in hrvaške manjšine.

Od tu potreba po ilegalni politični dejavnosti in organiziranem odporu, ki naj bi preprečil raznarodovanje primorskih Slovencev. S pomočjo spominskega gradiva, razgovorov in policijskih aktov je avtorica prikazala razlike v delovanju ilegalnih skupin na Tržaškem, Goriškem in v Istri. Poglobljeno je razkrila ozadje tržaškega procesa, poročanje krajevnega tiska in odmev, ki ga je obsodba bazoviških žrtev imela v evropskem okviru. Fašistične oblasti so se odločile za eksemplarično obsodbo, ker so hotele s tem zadati končni udarec ne le manjšini, temveč tudi Jugoslaviji, pri tem pa se izogniti neposrednemu spopadu. Kljub temu, da so si fašistične oblasti prizadevale prikazati tržaški proces kot obsodbo zločincev, pa je svetovna javnost prvič bila seznanjena s položajem jugoslovanske manjšine v Italiji.

Zadnje poglavje zajetne monografije je posvečeno obravnavi delovanja komunistov in njihovega odnosa do nacionalnega vprašanja. V 20. letih so usmerjali svoje politično delo izključno v pripravo revolucije. Prepričani so bili, da se bo nacionalno vprašanje rešilo skupno s socialnim, zato so odklanjali sodelovanje z meščanskimi strankami. V 30. letih se je njihov pogled na nacionalno vprašanje spremenil, tako da so občasno sodelovali z narodnorevolucionarnimi organizacijami. Avtorica naglašava, da so komunisti »do nacionalnega gibanja Slovencev delali dve napaki: ali so se proti njemu borili ali so vanj vstopili in sodelovali v akcijah, ne da bi nanj vplivali.«

Pri proučitvi nakazanih tematik je dr. Kacin upoštevala različna gledišča, uradna, policijska in opozicijska. Potrdila za svoje ugotovitve je poiskala tudi v široki literaturi, ki zajema dela sodobnega slovenskega in italijanskega zgodovinarstva. Obsežno policijsko gradivo, ki ga je avtorica uporabila, priča tudi o široki obveščevalni mreži in o neštetihi policijskih zaupnikih, ki so pripomogli k razkrivanju slovenskih tajnih organizacij in k preganjanju narodnoobrambne gibanja na sploh. Zanimivo bi bilo pri tem ugotoviti, družbeni in narodnostni izvor policijskih zaupnikov in njihovo sodelovanje s fašističnimi oblastmi na sploh.

Fašistična ideologija je na Primorskem doživela množičen upor, vendar potrebno bi bilo še proučiti, kako so doživljali fašistični režim in prepoved slovenske identitete širše plasti prebivalstva in tisti posamezniki, ki niso bili vključeni ne v društveno niti narodnoobrambno dejavnost. Ostaja namreč nepoznano življenje malih ljudi za časa fašizma na primer v tržaški in trziški ladjedelnic, v manjših industrijskih obratih, v državnih uradih, trgovinah. O tistih, ki se niso politično udeleževali, ki niso zahajali na izlete in tajne sestanke dokumentarni viri ne spregovorijo. Pomembno pričevanje o tem nam lahko še marsikdo ponudi. Vprašanje pa je, še koliko časa.

MARTA VERGINELLA

pismo uredništvu - pismo uredništvu - pismo uredništvu - pismo uredništvu

Prof. Pirjevec in Kobalovi »Hlapci«

Spoštovano uredništvo, prof. Jože Pirjevec je v prilogi »Gospodarstvo« (Pd, 19.10.1990) posvetil svojo običajno glosno tržaški postaviti Cankarjevih Hlapcev. Ocena, ki je hotela biti estetska in politična, je bila precej sporna, nekako v sozvočju z drugima dvema ocenama, ki ju je bilo mogoče zaslediti v ljubljanskem tisku. Da ljubljanski kritiki vidijo v postavitvah tržaškega gledališča le odsev splošnih slovenskih problemov v Republiki in si sploh ne postavljajo vprašanja različnosti kulturnih kodov, v katerih se teaterski utrinek »zgodi«, je stara napaka, ki se ji zaradi našega kulturnega in miselnega hlapčevstva kaj težko upiramo. Včasih jo celo podpiramo. Da pa lastnega koda nismo sposobni spoznavati niti mi sami, kaže na zaskrbljujoče in razmisleka vredno dejstvo.

Prof. Pirjevecu bi lahko očital dvojno napako: vedenjsko in vsebinsko. Za prvo naj takoj povem, da sem zamenjal na odgovor, za katerega bi moral po mojem mnenju skoraj dolžnostno poskrbeti umetniški vodja SSG, saj je neodobravanje Kobalove postavitve prišlo iz samega vrha SSG oz. iz predsednika njegovega Upravnega

sveta. V tem našem bednem intelektualnem tržišču je verjetno potrebno priti do spoznanja, da sta svoboda intelektualnega mišljenja in opravljanje uradnih, obvezujočih funkcij nezdržljivi kategoriji. Preskok iz ene v drugo je sicer vedno mogoč in včasih celo potreben, pogoj za to pa je odpuščanje eni zdi drugi vlogi. Tako ali drugače je intelektualce podvržen marsikateremu pritisku, ko pa njegovo svobodno mišljenje trči ob zakonitosti »strukture«, ima v civilni družbi eno samo izbiro: odstop. Gledališka predstava je z vidika Upravnega sveta ne samo umetniški dosežek (Upravnemu svetu je ta detalj pravzaprav obremen), ampak predvsem blago, ki ga je treba čim boljše uveljaviti na t. i. umetniškem tržišču. Kako naj Upravni svet prodaja svoje blago, ko pa njegov najvišji predstavnik opozarja na njegovo sporno kvaliteto? Sklicovanje na pluralistični princip bi bilo v tem primeru demagoško in tudi patetično.

Dokaj sporna so tudi Pirjeveva estetska stališča. Vsakdo, ki se količkaj spozna na gledališki svet, ve, da za igralca ni hujše kritike, kot za zamolčanje njegove stvaritve. Če pa molk

zadeva nosilca glavne vloge, je to znak totalne negativne ocene in celo prezira. V Pirjevevi glosi Roman Končar (Jerman) sploh ni omenjen. Ker gre tu za pozicijo predsednika Upravnega sveta SSG, se mi zdi krivica še toliko večja, ker vnaprej sugerira, naj bi ta igralec ne nastopal več v SSG. Po odzivu publike smo v Kulturnem domu končno gledali igralca, ki se ne spreneveda v histeriji, ki besedam daje težo in pomen in ki svojo človeško, ne pa politično ali filozofsko stisko prikaže s tisto prepričljivostjo, ki je bila v zadnjem desetletju skorajda odsotna v slovenskem teatru nasploh. Enostavno povedano, Jermanu je bilo mogoče verjeti ob vsaki izgovorjeni besedi, prav zato ker ni izhajala iz take ali drugačne nadgradnje teksta, ampak je bila zgolj človeška. Ta interpretacija bo nedvomno ostala v analizi SSG kot prelom z (uvoženo) tradicijo »norih« ali »psihopatičnih« Cankarjevih junakov, pa tudi kot vračanje k dejanski povednosti gledališke besede.

Mogoče je glavni nesporazum omenjene glose v tem, da prof. Pirjevec, kot sam trdi, bere Cankarja bolj kot esejista in političnega misleca kot pa umetnika. Torej uporabljanje literature, zato da »s citati obogati« politično razmišljanje, osnovnega človeškega naboja vsakega ustvarjalnega napora

pa ne vidi. Tudi zato se prof. Pirjevec obregne ob »politično sporočilo« tržaških Hlapcev in zanika možnost, da bi bil župnik — Peterle »slep ali hlapčevski«. Ne glede na to, da očitek hlapčevstva ne leti na župnika, tudi pri Cankarju ne (tekst je tu do potankosti zgovern, samo razumeti ga je treba), še manj pa na Peterleta, je problem slepote problem oblasti, ki je po svoji naravi slepa in je zato v stalnem konfliktu s tistim, ki mu je dana možnost, da vidi nekoliko dlje. To je navsezadnje osnovni konflikt med intelektualcem in oblastjo, ki ga nobena politična sprememba ne more odpraviti, tudi slovenska ne. Ali pa si mora prof. Pirjevec domislja, da je mogoče biti intelektualec in politik obenem? Osebo mislim, da je osnovna vrlina civilne družbe v tem, da so vloge jasno začrtane in da morajo intelektualci opravljati svoje, politiki pa svoje delo. Mešanje med enim in drugim je samo znak nepolnega družbenega in civilnega razvoja (v tem smo si vsi slovanski narodi nekoliko podobni).

Tržaška publika je tudi v demokraciji in pluralizmu vajena oblastniških iger in ji politični predznak vse manj pomeni, zato pa ceni posameznika-politika, ki mu je etični naboj pomembnejši od političnega (v tem po-

gledu se tržaška publika nedvomno spoznava v enem iz italijanskih kulturnih kodov). Svoj aplavz je verjetno delila delu, ki je zraslo na domačih tleh, ki iz te domačije izhaja in ki uporablja razumljiv kod, v katerem se je mogoče spoznavati. Predstavo je končno doživljala kot »svojo«, potem ko je vrsto let gledala dela, ki so bila namenjena drugi publiki, drugim problemom in drugemu prostoru. Ko bi prof. Pirjevec na to pomislil, ko ne bi vse meril z merili ustreznosti ali neustreznosti političnim konstelacijam, ki se hvala bogu spreminjajo in bi umetnost nekoliko bolj cenil, kot prostor, kjer je v centru pozornosti človek kot individuum, ne pa kot objekt takih ali drugačnih sprotnih potreb, bi morda glose ne napisal, še manj pa bi ga navdajale »pregrešne in pohujšljive misli« ob reakciji publike (ne samo premierske). Verjamem, da prof. Pirjevec nima rad Borisa Kobala. Verjamem pa tudi, da se Borisu Kobalu ni potrebno kaj posebno truditi, ko oblikuje svoje kabaretne like. Tekst mu namreč pišejo drugi, recimo tisti, ki ne razumejo, da je Jerman umetniška figura, prof. Pirjevec pa zgodovinar, ki ne more »kakor učitelj Jerman« pisati zgodovine slovenskega naroda.

Z odličnim spoštovanjem.

IVAN VERČ

V piranski galeriji Sv. Donata, ki sta jo po načrtih Borisa Podrecca uredila Alenka in Gregor Pinter, so pred časom odprli razstavo Lojzeta Spacala.

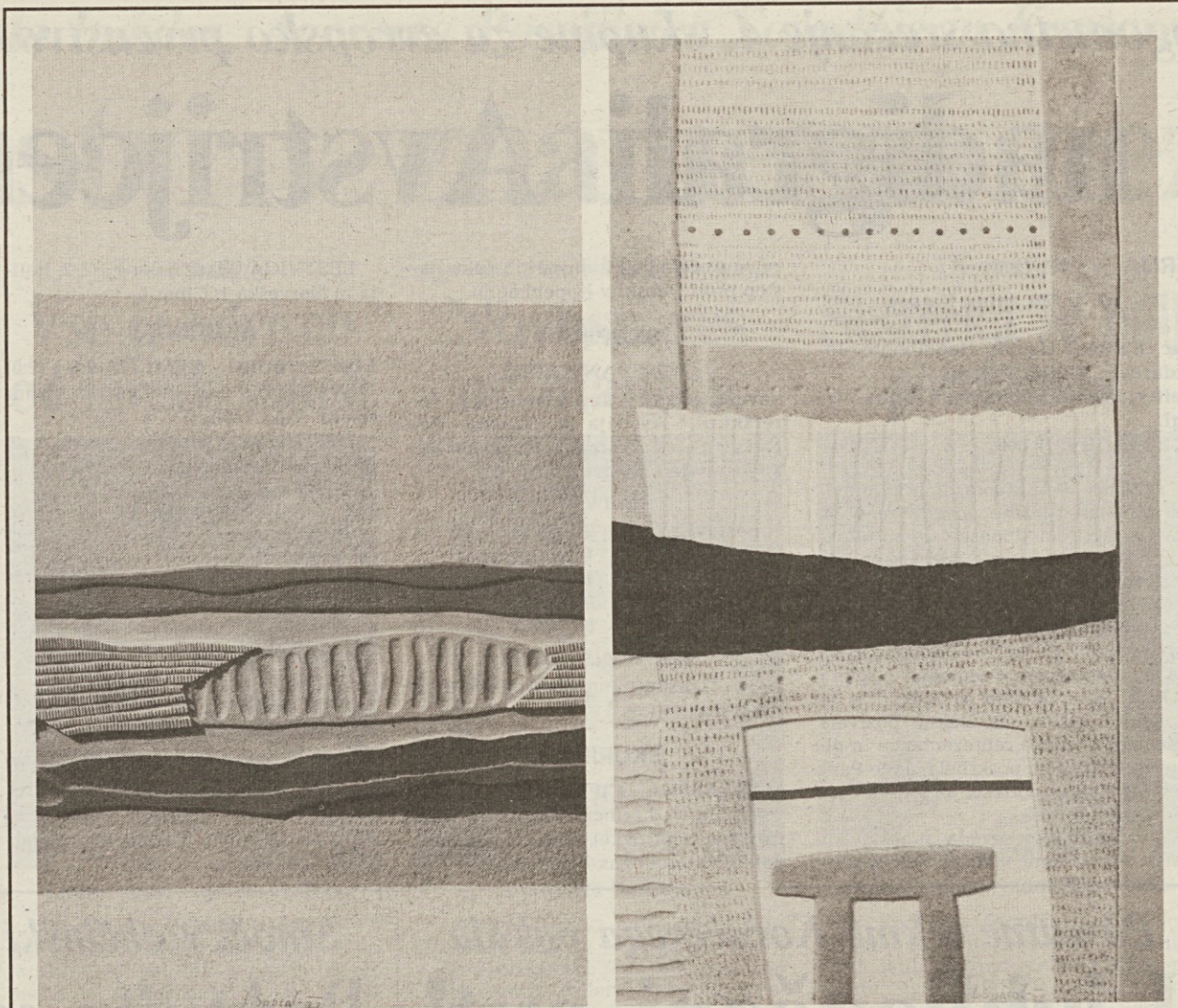
Otvoritve sta se poleg številnih gostov z Obale in iz Ljubljane udeležila tudi slikar in arhitekt. Boris Podrecca je na otvoritev prihitel direktno z Dunaja, kjer je prejel visoko nagrado mesta Dunaja, ki jo tu vsako leto podeljujejo posameznikom za izredne dosežke na področju umetnosti, znanosti in izobraževanja. Srečanje med obema mojstroma v galeriji, po mnenju vseh še enem umetniškem dosežku arhitekta Borisa Podrecca, je bilo nadvse pristržno, pa tudi drugi gostje so uživali v simbiozi umetnosti sredi Pirana.

O Lojzetu Spacalu in njegovem delu je na otvoritvi govoril znani slovenski likovni kritik Zoran Kržišnik. »Jezik Spacalove umetnosti se je že vsa zadnja desetletja vztrajno vračal k domači besedi - v prenesenem smislu, seveda: vse bolj so spregovorile forme in barve kraškega življenja, od koder Spacal izvira, barvnost pokrajine, ki je bogata belega kamena, rdeče zemlje, temnih borovcev, rjavega lesa - pa tudi žive sinjine neba, tembolj intenzivne, kjer se pne nad goljavo; in oblike kamnov, senenih kop, preprosto grajenih hiš, navidez okornih kmečkih orodij, ki pa jih je zgladila stoletna raba,« je uvodoma poudaril Zoran Kržišnik in nadaljeval:

»Vsa ta, na prvi pogled enolična in skopa, pri bistrejšem opazovanju pa neverjetno bogata zakladnica življenjsko bistvenih materialov in oblik in prav tako bistvenih barv - je nudila Spacalu, umetniku prodorne očesa in neverjetno spretno roke, porojene iz že omenjene domače kamnoseške tradicije, dopolnjene z znanjem rodov kmečkih gospodarjev, ki so sami izdelovali in popravljali potrebno leseno orodje, zaželela izrazila za likovno podajanje svojega, spacalovskega sveta.

Prek vida, ki je tako in tako najbolj razvit človeški čut in nam naklanja največ dognanj in doživetij, posreduje umetnik celokupnost bivanja, kot ga pojmuje sam, pri čemer mu pozoren gledalec/bralac lahko sledi od znamenja do znamenja tako rekoč kakor od črke do črke zgovornega črkopisa, ki zajema v vsak znak posebej, v njihovo kombinacijo pa od umetnika na poseben način aranžirano človeško izkušnjo.

Kljub suverenemu obvladovanju klasičnih slikarskih in grafičnih sredstev, ki jim za vsakršno likovno izražanje zadoščata dve dimenziji, je napravil Spacal v svojem slikarstvu drzen preskok, ko je s poslikavanjem lesenih matric svojih grafik vključil v sliko še tretjo dimenzijo in tako angažiral še en čut - tip. Kakršnokoli je že bila zunanja podoba te domislice - in kdo bi mogel zanesljivo reči,

»Jezik Spacalove umetnosti se vrača k domači besedi«

da ni bila v igri tudi kraška gospodarnost, ki se ji je zdelo zamalo zavreči obdelani kos lesa, ko je svojo prvo nalogo opravil, lahko pa rabi še drugi? - dejstvo je, da je s temi svojimi slikami napravil nadaljnji zanimiv premik v smeri, ki jo je živo zasledoval že vse, odkar se je dosledno vrnil h kraški motiviki, se pravi, ne več govoriti o stvarih in njihovih materialih - pa če so še tako znakovni - temveč biti v likovnem smislu te stvari in ti materiali sami. Stvari in materiali so namreč nosilci življenjske resničnosti; njihovo upodabljanje jo interpretira. In bliže ko je upodobitev stvari sami - ne videzu stvari - intimnejše se interpretacija pokriva z življenjem.

Vse povedano je kajpak samo en aspekt tega dozorelega ustvarjanja. Vzporedno z dograjevanjem in izčiščevanjem likovno filozofske osnove

Spacalove umetnosti je šel tehnični razvoj - »razvoj« je pravzaprav napačna beseda, ker so bila potrebna sredstva mojstru praktično ves čas na voljo, gre pač za to, katera izmed njih izbere in zastavi - ta pa v smeri vse lahkotnejšega pristopa, vse bolj sproščene, lahko bi rekli igrive uporabe grafičnih in slikarskih možnosti. Seveda velja tako lahkotnost kot igrivost pojmovati po svoje, pač v okviru mojstrove trde, rekli bi grčave kraške nravi, ki se ob s trdim trudom pridobljenim raduje redki navržnosti in zna uživati ob tako tihih igrah, kot je daljšanje in krašanje senc v različni svetlobi, ali ritmično vzgibavanje hrapave površine, ali spreminjati vzorec, ki ga zarisujejo na ozadje neenakomerno zasajeni Andrejevi križi ograj ali rahle diagonale utrujenih podpornikov in prečnih starih hiš in skednjev.

Iz vsega tega, prenesenega v znakovno govorico, kjer postane igra vertikalnih, horizontalnih in diagonalnih daljic, nakazanih in zaustavljenih perspektiv, zamišljenih in izničenih prostorov, predvsem pa - vsaj v zadnjem času - daktilno očutenih vzorcev gradiv, zastavljenih perspektiv, lesa, če ni drugače tudi kovinskih spojinikov, so zgrajene notranje uravnotežene slike in grafike, ki dosegajo ritmično razgibanost slikovnega polja: s kar najbolj skromno uporabo zunanjih sredstev.

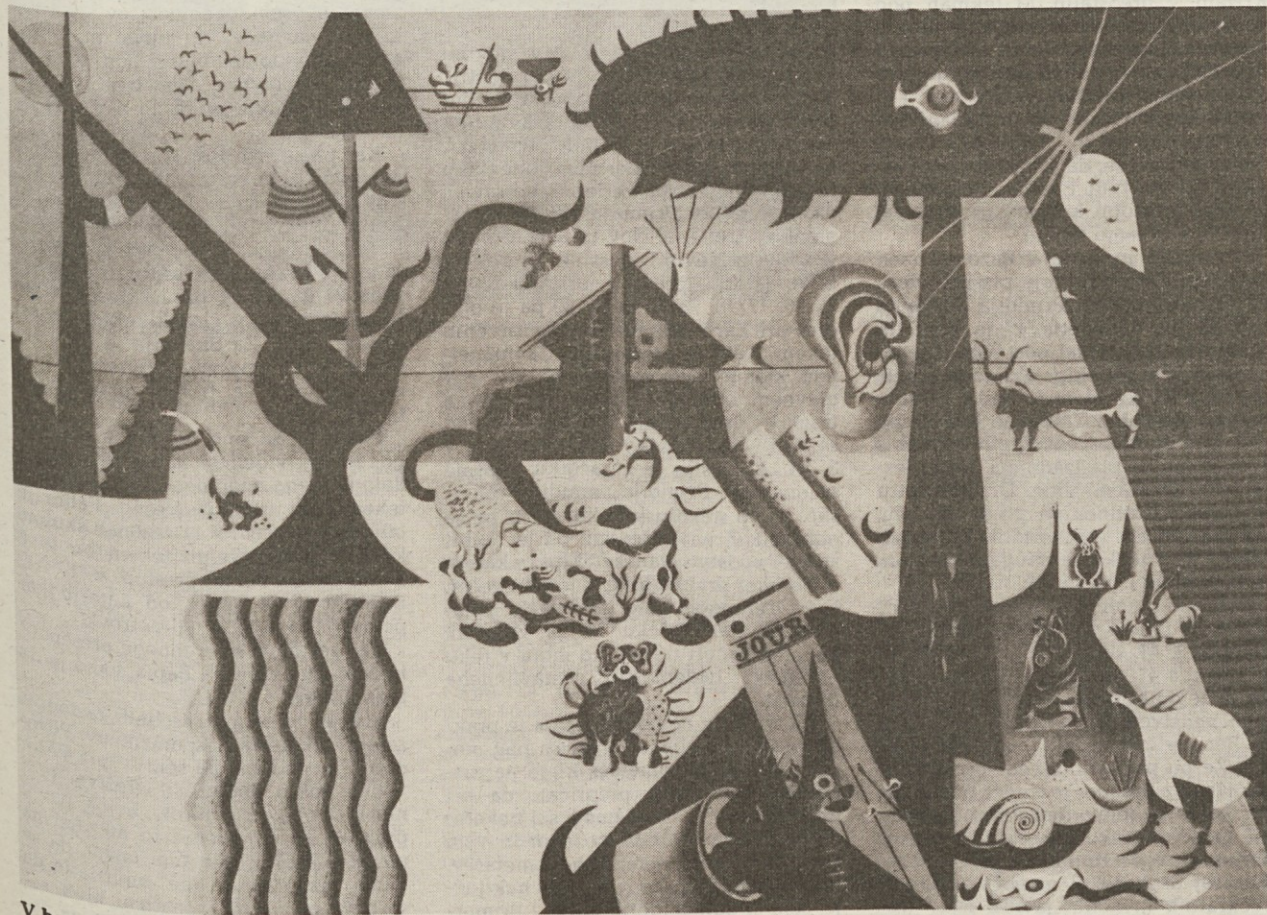
Ta simplifikacija, ki zna seči do skrajnosti, malodane do absolutnega, ima dve funkciji: na eni strani je kratkomočno preskus moči - umetnik, kakor bi staval sam s seboj, kako daleč si lahko privoščiti odpovedovanje, odrekanje, krčenje, brisanje, ne da bi izgubil jedro tistega, kar hoče upodobiti, na drugi je prevajanje čutne-

ga vtisa, ki je pobudnik ustvarjanja, v likovni jezik, ki se namenoma odreka posnemanju zunanje dejavnosti, mimezisu, da gradi pokrajino notranjega videnja sicer na podlagi elementov, ki jih nudi Kras, vendar predelanih, preoblikovanih, poenostavljenih, stisnjenih na tisto bistvo, ko jih umetnik lahko porabi za gradnike svoje slike, ki nosi pomenskost, se pa noče vezati na kakršnokoli obnavljanje nature. »Kras moje duše« je tisto, kar podaja Spacal, skrbno izbirajoč in v skladu s svojim konceptom zlagajoč forme in barve, pri čemer slikovno polje izrazito urbanizira, da je v zasnovi videti slika kot nekakšen načrt, dvodimenzionalna projekcija neke tridimenzionalne resničnosti, ki pa ni takšna, kot je načrtovana, ne obstaja nikjer drugje kot v umetnikovem videnju.

Kot smo dejali: ne podoba hiše, zidu, tal, fasade, niti oblika jarma ali kotla, temveč likovno občuten predmet sam, njegovo bistvo vklenjeno v pokrajino umetnikove notranjosti, ki se neverjetno dosledno, z enako finimi odtiski, podreja enovitemu vtisu kraškega ozemlja.

Prostorske rešitve so spremenjene v načrte; vse, kar bodisi ikonografsko, bodisi barvno upošteva Spacal kot element, začne poenostavljati in zmanjševati na minimalne možne znake. Iz črtic, trakov in drugih drobnih znamenj so narejene cele ogromne ploskve, ki nosijo težo ponazarjanja; zajeti smo v začarani svet moderne simbolike, ki se je odrekla mimezu, da bi znakovno bogatila umetnikov notranji pejzaž. In vse Spacalovo mojstrstvo pride do izraza v teh poenostavitvah; manj ko uporablja barve, bolj je udaren. Kričeči kolorit, ki ga je v začetku svoje »kraške faze«, ko se je trgal iz zapekljivih zank magičnega realizma in svojih čustveno angažiranih, okoli človeške figure zasnovanih rešitev, uporabljal naravnost zagnano, je slikam in grafikam jemal prefinjeno monumentalnost, ki so zdaj skorajda njihova pglavlna karakteristika. Pri tem je mojster barvnost zelo skril; samo kdaj pa kdaj, kot neznatna lisa, točka na medlobarvni površini, ki pa, kajpada, pri priči pritegne in opravlja tako funkcijo posebnega akcenta v konceptu celote, uporabi umetnik še živo žolto, sinjo ali rdečo. Na splošno pa vladajo maloštevilne, zelo blede barve, izrazito prilagajajo se osnovnemu tonu pokrajine, ki ga personificira material sam. Bela v raznih odtentkih - kolikor moremo pri belini o tem govoriti; a ravno Spacal nam je ponovno dokazal, koliko možnosti nudi slikarija belega v belem, ne da bi si pri tem zaznavno sposojal pri drugih barvah - in beli sorodni, kamniti toni, pa medla rjavina lesa, dajejo tisto posebno barvnost, v kateri zna biti Spacal najbolj čist, najbolj svoj in najbolj monumental. Skratka: osebnost, ki znova in znova bogati sodobno likovno govorico.

Poti sodobne umetnosti

V beneški Grassijevi palači bo še dober mesec na ogled razstava »Poti sodobne umetnosti: od van Gogha do Picassa in od Kandinskega do Pollocka«. Razstava je iz zbirke muzeja Guggenheim iz New Yorka in jo sestavljajo znanstveno odbrani eksponati, ki prikazujejo temeljne postaje v razvoju, žanrih in pojmovanju sodobnega likovnega izraza

V Kosmačevi hiši debata o primorski književnosti

Kosmačeva hiša v Portorožu je bila že leta 1981 proglašena za kulturni objekt, njena uprava pa je prešla v roke piranske matične knjižnice. Vendar je vse do letošnjega leta služila le za sindikalni turizem slovenskih književnikov, samo vzdrževanje pa je knjižnico še kako bremenilo. Odločitev, da se spominska hiša Cirila Kosmača napolni z drugačno vsebino, je pravzaprav posledica tako objektivnih težav kot želja, da bi se v njej izoblikoval nekaj kulturni center portoroškega območja, ki bi s svojim prijetnim okoljem in v duhu Kosmačevega svetovljanstva in pisateljevanja privabil tako književnike kot druge ustvarjalce.

Poleti je tako nastala keramična kolonija z delavnicami, ki so jih vodili ugledni ustvarjalci s tega področja, podvig, iz katerega lahko organizatorja — Tiera 90 in Matična knjižnica Piran — črpata voljo in izziv za nadaljevanje. Vzporedno s keramiko in delno z arhitekturo (Utopica) naj bi se izoblikovalo tudi nekakšno središče literarnega vrenja. Od tod tudi pobuda Kosmačevih osemdeset let od rojstva in deset let od smrti obeležiti z okroglo mizo na temo Založništvo in prevajanje v istrskem prostoru. Tvegan podvig, obenem pa izziv za vsakogar, ki živi in dela v tem okolju. Tvegan zato, ker prav dobro vemo, kako malo dialoga in pretoka informacij obstaja v trikotniku ustvarjalec, založnik, bralec, kako zelo se skuša zaprti krog ustvarjalcev prav s svojo zaprtostjo zaščititi

pred vsaj do neke mere objektivni kazalci kvalitete, s katerimi bi se morali soočiti na planem. Izziv pa je taka okrogla miza brez dvoma za vsakega organizatorja, saj sta prav ti dve točki zelo boleči in v tem trenutku kulturniškega prečiščevanja zaviti v negotovost.

V Portorožu, v Kosmačevi spominski hiši, je prišlo kljub veliki meri dobre volje, vse dejansko stanje primorske in istrske literarne scene na plan. Zamisel za okroglo mizo se je porodila iz razmišljanja o enotnem istrskem prostoru, ki naj bi se kulturno in jezikovno prepletal. Tako naj bi se ob tej priložnosti izoblikovala podoba stanja v založništvu in med literarnimi ustvarjalci v trikotniku Pulj, Koper, Trst, izoblikovale naj bi se vzporednice treh narodov, v treh državah, v treh resničnostih, ki — ne brez skepse — si resda želijo kulturne izmenjave, ne pa seveda tudi zlijanja, ki pa so obenem vsaka zase obremenjena s svojimi težavami.

In od tod seveda pomanjkanje zanimanja in odzivnosti. Resda je organizator uspel iz Pulja privabiti tri ugledna imena (Biletič, Ujčić, Filipi), iz Trsta Borisa Pangerca, nekaj več domačinov (Tomšič, Pejovičeva, Semolič), razen urednika Fontane Danila Japlja, ki je ob tej priložnosti napovedal rojstvo nove zasebne založbe Artis, pa ni bilo nikogar, s komer bi se lahko udeleženci okroglo mize pogovarjali.

VIDA GORJUP-POSINKOVIČ

Kvalifikacijsko nogometno srečanje 4. skupine za evropsko prvenstvo

Modri nadigrali Avstrijce

JUGOSLAVIJA - AVSTRIJA 4:1 (2:1)

STRELCI: Ogris v 14. min., Pančev v 31., 52. in 86. min., Katanec v 43. min.

JUGOSLAVIJA: Ivković, Vulić, Spasić, Katanec (Jarni), Hadžibegić, Jozić, Prosinečki, Sušić (Boban), Pančev, Baždarević, Zlatko Vujović.

AVSTRIJA: Kancel, Aigner, Pecl, Streiter, Schottel, Reisinger, Ogirs, Artnet, Polster, Herzog (Linzmaier), Hörtnagl.

SODNIK: Schmidhuber (Nemčija). GLEDALCEV: 20.000.

BEograd — Jugoslavija je na najboljši način proslavila svojo jubilejno 500. tekmo. Včeraj je v Beogradu v okviru kvalifikacije za evropsko prvenstvo v Švedski zanesljivo in povsem zaslužno premagala nevarno reprezentanco Avstrije kar s tremi goli razlike. S tem je Osimova vrsta tudi upravičila vlogo favorita v tej, 4. skupini.

Glavni junak včerajšnjega srečanja je gotovo bil odlični Pančev, ki je dosegel kar tri zadetke in s tem tudi dokazal, da sodi med boljše evropske strelce sploh.

Sicer pa se je tekma v Beogradu začela s hladno prho za domače igralce

in bledalce. Po nesporazumu v obrambi so namreč gostje povedli že v 14. min. z Ogrisom. Jugoslovani so odtlej še poosttrili tempo igre, ostro napadali, toda le v 30. min. jim je uspelo stanje izenačiti s Pančevom. Za vodstvo domače reprezentance je nato poskrbel Sampdoriin igralec Srečko Katanec, ki ga je v nadaljevanju zamenjal Jarni.

Prav Jarni in nato še Boban, ki je zamenjal Sušića, sta znatno poživela igro jugslovsanske reprezentance in ob Prosinečkiju tudi poskrbela, da je Pančev še dvakrat potresel avstrijska vrata.

S to zmago so seveda Jugoslovani ostali s 4 točkami sami na vrhu lestvi-

ce, v naslednjem kolu pa jih čaka nastop proti Danski v Kopenhagnu.

SKUPINA 4

DOSEDANJI IZIDI

Severna Irsko - Jugoslavija 0:2; Fererski ot. - Avstrija 1:0; Danska - Fererski ot. 4:1; S. Irsko - Danska 1:1; Jugoslavija - Avstrija 4:1.

LESTVICA

Jugoslavija	2	2	0	0	6:1	4
Danska	2	1	1	0	5:2	3
Fererski ot.	2	1	0	1	2:4	2
S. Irsko	2	0	1	1	1:3	1
Avstrija	2	0	0	2	1:5	0

PRIHODNJE KOLO

14.11.: Danska - Jugoslavija; Avstrija - S. Irsko.

SKUPINA 3

MADŽARSKA - CIPER 4:2 (3:1)
STRELCI: Lorincz, Kiprich 2 (oba ize enajstmetrovke), avtogol Christodolou; Xiorouppas, Tsolakis.

LESTVICA: Madžarska 4; SZ 2; Italija in Norveška 1; Ciper 0.

SKUPINA 5

LUKSEMBURG - NEMČIJA 2:3 (2:0)
STRELCI: Girres, Langers, Klin-smann, Bein, Völler

LESTVICA: Wales in Nemčija 2; Belgija in Luksemburg.

SKUPINA 6

GRČIJA - MALTA 4:0 (2:0)
STRELCI: Tsiantakis, Karapialis, Saravakos, Borbokis.

LESTVICA: Portugalska 3; Grčija 2; Finska 1; Nizozemska in Malta 0.

Ostali svet boljši od Braziliije

MILAN — Z zadetkoma Michela in Hagija je selekcija ostalega sveta premagala Brazilijo z 2:1 (1:0). Gol za Brazilijo je dal Neto. Tekmo so odigrali ob 50. letu Peleja.

Za Stefanelove tekme Zavarovanje abonentov

TRST — Letošnji abonenti tržaškega košarkarskega prvoligaša Stefanela so zavarovani s posebnim zavarovanjem, ki jim ga nudi tržaška zavarovalna družba Lloyd Adriatico. Pobudo ja zavarovalna družba izvedla v sodelovanju z vodstvom košarkarskega kluba kot preventivno akcijo proti nasilju v športnih palačah, obenem pa tudi kot promocijo zavarovalnice na športnem področju.

Pobuda Lloyd Adriatica predstavlja popolno novost za italijansko košarko. Podobno akcijo je pred tem izvedel le nogometni klub Modena med svojimi navijači. Akcijo so predstavili včeraj na tiskovni konferenci na sedežu Lloyd Adriatica ob prisotnosti podpredsednika Stefanela Crosatta, trenerja Tanjevića, košarkarjev Meneghina in Pilutija ter sodirektorja Lloyd Adriatica Gianfranca Viatorija, ki je obrazložil temeljne točke zavarovanja. Vsi abonenti Stefanela so s podpisom abonmaja že avtomatično zavarovani proti morebitnim nesrečam in poškodbam, ki bi se jim pripetile med gledanjem tekem v tržaški športni palači, obenem pa so zavarovani tudi za čas prevoza od doma do športne palače in obratno. Vse druge informacije o zavarovanju nudijo v uradih Lloyd Adriatica.

Za svetovni šahovski naslov Kasparov-Karpov remi v 8. partiji

NEW YORK — Osmi partija za sahovski naslov esvetovnega prvaka med Kasparovom in Karpovom se je končala z remijem v 84. potezi in tako je skupni izid še naprej izenačen, 4:4. Takoj po prekinitvi te partije je večina mojstrov menila, da bo Kasparov, čeprav je imel kmeta manj, izbral remi. Po temeljitji analizi partiji pa je prevladalo splošno mnenje, da bo Kasparov težka predla.

In res je bilo tako: Kasparov si je prislužil remi le po neprespani noči, ko je s svojimi pomočniki do potankosti analiziral partijo. Na nadaljevanje dvoboja se je svetovni prvak predstavlil neobrit, vidno utrujen, toda tudi izredno pripravljen. Po drugi strani pa teh težav Karpov ni imel: bil je nasmehjan, optimistično razpoložen. Nadejal si je druge zmage. Ni pa računal na spretnost svojega tekmeča in tako se je partija končala z remijem.

Povratne tekme Koračevega pokala Ljubljancani out!

SMELT OLIMPIJA - HAPOEL 103:94 (54:48)
SMEL TOLIMPIJA: Tomović, Gorenc, Daneu, Bačar 11, Hauptman 26, Kraljević, Trunić 15, Čurčić 27, Kotnik 10, Djurišić 14.

LJUBLJANA — Kot v prvenstvu je ljubljansko moštvo odpovedalo tudi v Koračevem pokalu. Ljubljancani, ki so v Izraelu izgubili s 67:77, se niso uspeli uvrstiti v četrtfinale, saj so sinoči premagali moštvo Hapoela iz Tel Aviva le z devetimi točkami razlike.

OSTALI IZIDI

Clear Cantù (It.) - Vojvodina Novi Sad (Jug.) 88:85, 1. tekma 81:82, kval. Clear; Phonola Caserta (It.) - Aek Ate-ne (Gr.) 100:67, 1. tekma 74:87, kval. Phonola; Zadar (Jug.) - Kalev Talin (SZ) 92:71, 1. tekma 75:85, kval. Zadar;

Rangér Varese (It.) - Pepinster (Bel.) 103:109, 1. tekma 84:74, kval. Ranger.

SP v veslanju: Abbagnale le v finalu

LAKE BARRINGTON (AVSTRALIJA) — Brata Abbagnale sta se šele v repesajih vendarle uvrstila v finale dvojca s krmarjem na svetovnem prvenstvu, ki se te dni odvija v avstralskem kraju Lake Barrington.

Sedaj tudi uradno: Biato k Bariju

ASSAGO — Kot je bilo sicer že napovedano, je Triestina včeraj tudi uradno odstopila Bariju svojega odličnega vratarja Biata in prejela v zamenjavo Draga ter 900 milijonov lir.

Sinoči v občinski knjižnici v Saležu Predstavitev oddaje »6. krog«

V občinski knjižnici v Saležu je bila sinoči predstavitev oddaje »6. krog«, ki se bo pričela v ponedeljek, 5. t. m., na TV Koper-Capodistria. (Foto Križmančič)

ob robu naših nogometnih igrišč

Novosti pri Vesni, Primorju in Krasu

Danes tri tekme za deželni pokal

V okviru tekmovanja za deželni nogometni pokal bodo danes naše ekipe odigrale sledeče tekme: na tržaškem se bo Zarja pomerila s Costalungo, Vesna pa s Portualejem, medtem ko bo na Goriškem Juventina igrala proti Piedimonteju (v Podgori ob 14.30).

Črnost, posledice tega so bili številni opomini in izključitve (doslej že tri). Tudi trener Di Benedetto je bil izključen v Cornu (14. 10.) in bil diskvalificiran do 16. 11. To in še polemična izjava na tržaškem športnem dnevniku prejšnji teden sta verjetno botrovali, da se je odbor Primorja odločil za zamenjavo trenerja. Nov trener Primorja je 45-letni Nevio Bidussi, ki je v sezoni 76/77 igral pri Rosandri, v sezonah 75/76, 77/78, 78/79 in 79/80 pa je odigral pri Zarji skupno 75 prvenstvenih tekem. Nato je prestopil h Campanellam, kjer je sicer malo igral, ker je v glavnem opravljal vlogo pomožnega trenerja. Pred štirimi leti pa je za eno sezono vodil člansko ekipo Aurisine v 3. AL. Bidussiju je v začetku letošnje sezone prav Primorje ponudilo trener-sko mesto mladinske ekipe, kar pa je odklonil. Z navdušenjem pa je tokrat sprejel vodstvo članske ekipe, s katero je že imel prvi trening v torek zvečer. Pred treningom smo ga srečali v slačilnicah na Proseku in ga vprašali, kako se počuti trener, ko mora v teku prvenstva nadomestiti odstavljenega trenerja.

»Gotovo ne najboljšo, ekipa je praktično že sestavljena in delati pač mora s tistimi nogometaši, ki so na razpolago. Sicer sem prepričan, da pri Primorju ne bo problemov, saj nekatere nogometaše dobro poznam in vem tudi, da ni pomanjkanja nogometašev. Prav v nedeljo in to je le golo naključje, sem si ogledal derbi Zarja - Primorje, saj kot bivši nogometaš večkrat gledam Zarjo, in priznati moram, da me je Primorje prijetno presenetilo.«

Proseška enajsterica je startala z namenom, da zasede eno od prvih šestih mest, kar pomeni prestop v višjo ligo. Je ta cilj dosegljiv?

»Po tistem, kar sem videl v Bazovici, upam, da bomo do tega uspeli. Težko mi je kaj več dodati ali povedati. "Vključiti" se moram v ambient Primorja in šele nato bom lahko bolj točen in jassen. Trenutno mislim, da bo treba v prvi vrsti resno delati na treningih in dati vse od sebe na tekmah. Prav zaradi tega v tem začetnem delu upam in računam na pomoč in razumevanje vseh: nogometašev, vodstva in tudi navijačev, ki imajo pri vsaki ekipi zelo pomembno vlogo. Z moje strani zagotavljam, da bom naredil vse, da Primorje pride do zastavljene-ga cilja.«

Kar pa se tiče Krasa, smo zabeležili dve prijetni novosti. V nedeljo, 21. 10., smo v vrstah Krasa po enoletnem posojilu pri Costalungi ponovno videli Darka Škabarja, ki je pravi zastavonoša ekipe Krasa. Za Kras igra (razen sezone 84/85, ko je bil na posojilu pri Monfalconeju) v članski ekipi že od sezone 76/77. Za Škabarja je torej letošnje že 13. prvenstvo v vrstah Krasa in približuje se tristoletni prvenstveni tekmi.

Poleg njega smo pri Krasu v nedeljo, 28. 10., videli še Fabia Candottija, dolgoletnega nogometaša in lani za 11 tekem tudi trenerja Vesne. Fabio je odigral pri Vesni v 11 sezonah skupno kar 277 prvenstvenih tekem ter še 6 kvalifikacijskih za prestop v 1. AL. Dosegel je 34 golov, od katerih kar polovico, to je 17, iz 11-metrovk.

Ta prestop je sicer mnoge presenetil in zato smo vprašali Fabia, kako je do tega prišlo.

»To je povsem iz osebnih razlogov, zaradi nekaterih nesporazumov. Povedati sicer moram, da sem se pri Vesni vedno dobro počutil in preživel tudi mnogo lepih trenutkov. Letos pa je prav, da so mi ugodili in me dali na posojilo Krasu. Med tem upam, da se bodo "razburkane vode" umirile in da se bom spet vrnil v matični klub, seveda če bo vodstvo smatralo to za potrebno.«

(B. Rupel)

Včeraj v zveznem odbojgarskem pokalu Borovke in slogašice izločene

BOR ELPRO CUNJA - LATISANA 2:3 (6:15, 15:3, 15:10, 5:15, 13:15)

BOR ELPRO CUNJA: Nacinovi, Maver, Foraus, Grbec, Vitez, Vidali, Trattino, Venier, Stoper, Fučka.

S tem porazom so borovke izločene iz nadaljnje dela tega pokala, vendar tudi na tej tekmi je bilo jasno, da Borovci cilj ni bila uvrstitev v naslednji del, temveč da je trener Kalc dal možnost vsem, da igrajo.

Borovke so igrale precej spremenljivo in na dlani je, da bodo morale že na sobotni prvi prvenstveni tekmi zaigrati bolj kostantno.

Po drugi strani pa je treba omeniti, da je Latisana zelo solidna ekipa, ki ne skriva ambicija za uvisoko uvrstitev.

SLOGA KOIMPEX - KENNEDY 0:3 (13:15, 5:15, 10:15)

SLOGA KOIMPEX: Fbrizzi, Grgič, Kosmina, Lupinc, Marucelli, Milković,

Mijot, Pertot, Sosič, Škerk, Ukmar, Žbogar

S sinočnjo tekmo so se za Slogo Koimpex končala tekmovanja v zveznem pokalu, saj sta se v naslednjo fazo uvrstila, kot je bilo sicer pričakovati že pred začetkom prvenstva, San Giorgina in Kennedy. Videmska ekipa je na Opčinah včeraj zmagala brez večjih težav, saj Sloga Koimpex ni ponovila prodorne igre, s katero je v prejšnjem kolu premagala San Giorgino. Nasprotno so naša dekleta tokrat prikazala res skromno odbojko, ki nikakor ni zadovoljila publike, še manj pa seveda trenerjev. Slogašice so v bistvu zgrešile vse, kar se je zgrešiti dalo in številne napake so zasenčile vse občasno dobro izpeljane akcije.

Zadnja predprvenstvena tekma tako trenerjema ni koristila niti kot test in lahko vsi le upamo, da bo sobotni krstni nastop v C-1 ligi boljši. (lnka)

Mladinsko košarkarsko prvenstvo (2. skupina)

Naši tokrat praznih rok

LIBERTAS - BOR 115:85 (59:41)

BOR: Pavlica 13 (2:3), Brus 9 (1:3), Barini 4 (2:3), Corbatti (0:4), Križmančič 2 (0:1), Possega 19 (2:3), Filipčič 6 (2:4), Škabar 2, Tomsic 15 (4:7), Pettirrosso 15 (3:6).

TRI TOČKE: Tomšič 3, Pavlica, Possega 1.

Iz stare telovadnice v Ul. della Valle, kjer so se Sancinovi varovanci sprijeli s solidno postavo Libertasa, naši predstavniki niso odnesli cele kože. Tudi tokrat borovci niso nastopili z najboljšo postavo, tako da je bilo že od začetka nemogoče računati na končno zmago. Priložnost so sicer izkoristili isti igralci, ki običajno manj igrajo. Zaradi tega pa niso zapustili negativnega vtisa, nasprotno. Bili so kos nasprotniku skozi ves prvi polčas, več pa niso zmogli.

Borovci so v nadaljevanju slabše igrali in storili mnogo naivnih napak. Tudi v obrambi so popustili, tako da

končni izid v celoti izraža razmerje sil na igrišču. (A. Pavlica)

CICIBONA - AUTOSANDRA 49:70 (34:36)

CICIBONA: Krasna 4 (2:2), Presel, G. Bajc 2, Simonič 8 (0:1), Čebulec 8 (2:4), Berdon, Lippolis 10 (4:5), B. Pertot, Zupin 6 (2:3), I. Bajc 11 (1:3), M. Pertot, Bogatec.

PON: I. Bajc (16).

Cicibona je tokrat visoko izgubila proti dobro uigrani ekipi Auto Sandre. Med ekipama pa ni bilo tolikšne razlike, kakor bi lahko pričal končni izid srečanja. Naši so se vse do 24. min. enakovredno kosali proti fizično boljše pripravljenemu nasprotniku in bili večkrat v vodstvu. Naši pa so po vodstvu 43:38 povsem popustili in visok poraz je bil neizbežen.

Naj omenimo, da se je tekma odvijala na precej spolzkem igrišču, kar je oškodovalo predvsem hitro igro cicibonašev. (M. Č.)

Odbojkarice Sokola Indules, Agoresta Posojilnica Sovodnje in Kontovela v deželnih ligah

Prvenstvi v znamenju neznank

Letos le tri naše ekipe

Letos bodo slovensko odbojko v ženskih deželnih odbojgarskih ligah po dolgih letih zastopale samo tri šesterke, kajti Breg je po lanskem sezoni žal izpadel v 1. divizijo. Sokol Indules in Agorest Posojilnica Sovodnje bodo še naprej nastopali v C/2 ligi, Kontovelke pa še naprej v D ligi.

Lahko rečemo, da se te naše šesterke igralke niso okrepile, zato bo njihov končni rezultat v letošnji sezoni predvsem odvisen od tega, koliko napora bodo dekleta vložila v delo na treningih, koliko bodo napredovale mlajše odbojkarice, kako bo s poškodbami in kakšna bo moč nasprotnikov.

Prvenstvo C/2 lige ima pred svojim štartom samo enega deklarirane favorita, to je videmski CUS, moč vseh ostalih šesterk pa je težko opredeljena, saj je prišlo med poletjem, zlasti v Furlaniji, do precejšnjih prilivov igralk iz enega kluba v drugega. Tako je lanski premočni zmagovalac D lige Promovolley praktično rasformiral ekipo in štarta brez pravih ambicij, najbolj perspektivna mladinka v naši deželi, članica čedajskega ASFJR Lesa pa je prestopila k prvoligaškemu klubu San Lazzaro.

Verjetno se ne motimo, če rečemo, da so na papirju poleg CUS-a boljše sledeče šesterke: Martignacco, Peroni Tržič, Casarsa in Prata, možni outsider pa je Rivignano. Toda, če smo pač našli te ekipe, lahko mirne duše med njimi uvrstimo tudi obe slovenski šesterki.

Skratka, obeta se dokaj zanimivo prvenstvo v znamenju (zaenkrat) mnogih neznank.

Približno iste ugotovitve naj bi veljale tudi za D ligo, a tu je težko pričakovati, da bi se lahko Kontovel potegoval kaj več kot za cilj, ki mu je lasten vsa ta zadnja leta - to je obstanek v ligi. Tudi zato, ker vodstvo FIPAV vztraja pri opredelitvi o stalnem »čiščenju« ligo. Tudi letos bo namreč - ob treh napredovanjih - kar pet izpadov. Tako stališče samo po sebi ni napačno, vendar pa je seveda vprašljivo, ali so ekipe, ki napredujejo iz pokrajinskih prvenstev, nato res boljše.

(ak)

Sokol Indules

Vse je odvisno od igralk samih

Saška Pertot - »glava« Sokola

Odbojkarice Sokola bodo v C/2 ligi igrale že drugo leto zapored. Po lanskem zelo solidni uvrstitvi na 6. mesto je skoraj naravno, da se od ekipe pričakuje vsaj potrditev tega rezultata, če že ne več. Treba pa je reči, da šesterka verjetno ne bo kar tako »prebavila« odsotnosti dolgoletne kapetanke Kraljeve, za katero kaže, da je trdno odločena pustiti telovadno copate na ... klinu. Še dobro, da sta v okviru plodnega sodelovanja s SZ Sloga nabrežinske vrste okrepili Ciocchijeva in Drasičeva, tako da večjih vrzeli v šesterki ni videti in upanja v zadovoljiv razplet prvenstva niso iz trte izvita.

Mladega trenerja Petra de Waldersaina, ki se je lani ob svoji prvi res zahtevnejši preizkušnji kot glavni trener, odlično obnesel, smo vprašali, ali se ne bi mogel Sokol letos celo potegovati za najvišjo uvrstitev, odgovor pa je bil takšen:

»Prvenstvo bi moralo biti letos nedvomno bolj izenačeno kot lani, saj ni nobene ekipe, ki bi bila za razred boljša (tako kot lani Kennedy, Fincantieri in Sloga op. ur.), in tudi ni ekip, ki bi bile odločno slabše. Vse bo torej odprto in zanimivo. Kaj bomo pa zmogli mi, je težko reči. Kot večkrat dopovedujem svojim igralkam, se bolj kot nasprotnikom bojim njih samih. Tudi lani se je redno dogajalo, da smo proti boljšim nasprotnikom igrali odlično (2:3 s Fincantierjem in videmskim CUS-om), nato pa smo šesterkam, ki so bile objektivno slabše od naše, iz razno raznih razlogov poklanjali točke.«

Agorest Posojilnica Sovodnje

Novosti res ne manjka

Povratnica Ines Orel

Združena goriška odbojgarska ženska ekipa stopa v letošnje prvenstvo v novi preobleki. Že sponzorizacija članske ekipe je letos nekoliko spremenjena, saj se je staremu sponzorju Agorestu pridružila še Posojilnica iz Sovodnje.

Tudi v samem vodstvu združenja je prišlo do zamenjave, saj je večletnemu predsedniku Dinu Ronerju nasledil Ivo Rojec. Kar se tiče postave, ki bo letos igrala v C/2 ligi, gre za beležiti odstop Svetlane Primožič in Nevie Černic, društvene barve pa bo ponovno branila Ines Orel, ki je v prejšnji sezoni igrala pri društvu Toriana iz Gradišča. Več možnosti bodo imele tudi nekatere mlajše igralke, ki so zrasle v mladinskih vrstah in so bile že lani občasno vključene v prvo postavo.

Največja novost pa je brez dvoma zamenjava trenerja. Združeno ekipo bo letos vodil Jože Cej, ki se po več letih vrača v odbojgarsko areno.

Sam nam je takole orisal perspektive svojih varovank: »S treningi smo začeli zelo pozno, tako da nisem pravzaprav še sploh dobro spoznal igralke. Pomanjkanje prave uigranosti se nam bo poznalo predvsem v začetnih tekmah, zato pa predvidevam, da bomo boljše zaigrali v drugem delu. Vsekakor moram priznati, da so igralke posamezno dobro pripravljene, izboljšati bo treba kolektivno igro. Prvotni cilj pa ostaja ta, da se igralke čutijo zelo povezane med sabo in da tvorijo zelo homogeno skupino, kar je tudi predpogoj za doseg vsakega rezultata.«

Kontovel

Šesterka še bolj pomlajena

Erika Garbini - adut Kontovela

Pri Kontovelu je prišlo že do druge korenite preobrazbe ekipe v samih dveh letih in to zlasti med mlajšimi silami. Dve igralki (Drasičeva in Conestabova) sta prestopili k Sokolu, nekaj pa jih je (predčasno) prenehalo s igranjem. Vodstvo je tako v prvo ekipo promoviralo praktično vse Kontovelove mladinke, ki so lani igrale v prvenstvu under 14 in pa v 2. diviziji. Na svojem mestu pa trdno ostaja nekaj starejših, izkušenih odbojkaric, ki so v bistvu sploh omogočile, da je društvo lahko vpisalo ekipo v D ligo. Njim se je kot močna okrepitev spet pridružila Laura Maver. Nov je tudi trener, saj bo ekipo vodil koprski Dušan Kušar, sicer dolgoletni trener Brežank, ki prav gotovo zelo dobro pozna, tako svoje nove varovanke, kot ligo, v kateri bo Kontovel letos nastopal.

Cilj šesterke je tudi letos obstanek v ligi in valorizacija mlajših.

»Duša« Kontovelove ženske odbojke Jana Ban nam je o letošnjih načrtih ekipe povedala sledeče:

»Ekipa je zelo pomlajena, glavno težo pa bodo tudi letos nosile starejše igralke. Ker dekleta, ki nam jih je odstopila Sloga, niso hotele več igrati, smo bili prisiljeni črpati neposredno iz naše 2. divizije. Naš cilj je seveda obstanek v ligi. Vemo, da ga bo zelo težko doseči, pomembno pa je, da se tega zavedajo zlasti igralke, ki so se dela lotile resno in zavzeto.

Zadovoljni smo tudi zato, ker so se igralka med sabo zelo dobro ujele, čeprav je med starejšimi in mlajšimi velika razlika v starosti.«

postave

SOKOL INDULES

BRUMAT Carmen	1973	179	cen.
CIOCCHI Susanna	1972	175	cen.
DRASIČ Jana	1973	172	pod.
MASTEN Lara	1971	172	tol.
MASTEN Tanja	1970	172	cen.
PERTOT Aleksander	1968	168	pod.
ŠKERK Adrijana	1971	175	cen.
UŠAJ Tamara	1968	166	tol.
VIDALI Martina	1970	164	pod.
VIŠENTIN Elisabetta	1971	157	tol.

Trener: Peter DE WALTERSTEIN

AGOREST POS. SOVODNJE

BRAINI Maša	1973	162	pod.
BRAINI Magda	1973	170	tol.
FAIT Michela	1973	169	tol.
FLORENIN Katja	1974	166	pod.
LUVISUTTI Barbara	1971	167	tol.
KRAŠČEK Morena	1972	168	tol.
MARASSI Loretta	1960	164	pod.
OREL Ines	1970	172	tol.
PETERIN Maja	1971	162	tol.
RONER Ivana	1969	173	tol.
SCOZZIERO Clauida	1959	173	tol.
VIŽINTIN Lara	1969	175	cen.
ZAVADLALA Raffaella	1969	183	cen.

Trener: Jože CEJ

KONTOVEL

BEZIN Erika	1976	168	pod.
BOGATEC Elena	1975	165	tol.
COLJA Ivana	1977	168	pod.
ČERNE Tanja	1975	170	pod.
GARBINI Erika	1968	177	cen.
LUXA Nataša	1976	165	tol.
LEGIŠA Grazia	1963	170	tol.
KRALJ Nicoletta	1975	167	tol.
MAVER Laura	1962	178	cen.
PERTOT Romina	1974	173	tol.
REGENT Dunja	1974	170	cen.
ŠTOKA Maja	1968	168	pod.

Trener: Dušan KUŠAR

Tekmovalni sistem

V C/2 lige napredujejo dve ekipi, izpade pa jih štiri. V D ligi napredujejo tri ekipe, izpade pa jih pet.

Sporod 1. kola (3.11.)

C-2 LIGA: ASFJR Čedad - Cus Videm; Promovolley - Peroni Tržič; Itar Fontanafredda - Mercato della Scarpa Casarsa; Banca Popolare Centa - Solvepi Prata; Martignacco - Danone Rivignano; Sokol Indules - Ottica Cordenons; Altura - Agorest Posojilnica Sovodnje.

D LIGA: Virtus Trst - Mossa; Torriana - Carrozzeria Emiliana Porcia; Socopel Sangiorgina - Fiera Martignacco; Gammalegno Cecchini Pasiano - Kontovel; Natisonia - Celina; Itas Fiume Veneto - OMA; Pieris - Al Ledra Humin.

iz planinskega sveta - iz planinskega sveta - iz planinskega sveta

Posnetek s predavanja Tonata Wrabarja Znamenite rastline na slovenskem

Orienting

V čudovitem naravnem okolju doline reke Glinščice so prejšnjo nedeljo izvedli 1. zamejski orienting, ki ga je priredil Mladinski odsek SPDT. Krasno sončno vreme je nedvomno pripomoglo k uspehu prireditve, saj se je na štartu, ki je bil na Gorici v Boljuncu, zbralo ob 8.30 kar štirinajstideset tekmovalcev, ki so sestavljali 15 skupin. Skupine, ki so štartale s presledkom petih minut, so morale v najkrajšem času preteči oz. prehoditi prog, ki so jih označevalo sedem kontrolnih točk. Le-te so bile označene na topografski karti, ki so jo tekmovalci dobili pred štartom. Tako se je prva točka nahajala na Gradu nad Zabrežcem, druga pri predorih stare železnice, tretja na Veliki steni, nato pri Botaču, pri cerkvi na Pečah, na obeležju Comiciju in pri strugi reke Glinščice. Končna lestvica je naslednja (označba pri nekaterih časovnih označbah s penalizacijoj): 1. skupina Fachin-Suhadolc čas 2:06, 2. Pahor-Sušič 2:11, 3. Piščanc-Jerič-Cesman 2:25(*), 4. Jagodič-Zupin-Sejmen 2:28, 5. M. Šuber - V. Šuber-Ferluga 2:32, 6. F. Ruzzier-G. Ruzzier-Renko 2:33(*), 7. Lovriha - R. Kocjančič-S. Koc-

jančič-Kusin 2:40, 8. Menegatti-Morgan 2:42, 9. Vecchiet-Kovačič-Bukavec-Vidali 2:50, 10. Maver-Sušič 3:19, 11. Pahor-Škabar 3:27(*), 12. Spetič-Andolšek 3:39(*), 13. Kosmin-Pahor-Peršič 3:58(*), 13. M. Petelin-M. Petelin-Germani-Buda 4:03(*). Diskv. Cvelbar-Jerman-I. Hrovatin-A. Hrovatin.

Ob zaključku je bilo vsem udeležencem poskrbljeno s čajem in kosilom, pred nagrajevanjem pa so organizatorji prikazali video, ki so ga bili med tekmo posneli na skrivaj pri kontrolnih točkah.

Zaradi uspeha, ki je doživelo tekmovalje, in velikega zanimanja za to novo športno panogo, so se člani Mladinskega odseka domenili, da bodo pobudo ponovili verjetno že prihodnjo pomlad. Pri tem pa bi se radi zahvalili Kulturnemu društvu F. Prešeren za sodelovanje in vsem tistim ustanovam in trgovinam, ki so prispevale za to prireditve.

Martinovanje

Slovensko planinsko društvo Trst vabi vse svoje člane in simpatizerje na martinovanje, ki bo v nedeljo, 11. novembra, v Spodnjem Tarbiju v Beneš-

ki Sloveniji. Odhod z avtobusom s Trga Foro Ulpiano v Trstu, ob 8. uri, iz Sesljana pa ob 8.30 Vpisovanja v uradu USSDI, Ul. Sv. Franciška, 20 (tel. 747303). Cena izleta je 15.000 lir. Izlet vodi Aleksij Cividri, ki daje vsa potrebna pojasnila na tel. številki 415336.

Markacijska akcija

V soboto, 3. in v nedeljo, 4. novembra, bo stekla akcija za markiranje Vertikale SPDT. Odsek iz Cerovlj do Doberdoba bo treba samo dopolniti, na novo pa bo treba markirati odsek iz Doberdoba do Rubij in iz Sovodnje do Gorice. Kdor bi želel sodelovati, naj se javi kar po telefonu pri Petru Suhadolcu (040/211232).

Predavanje

V četrtek, 25. oktobra, je bilo v Gregorčičevi dvorani prvo predavanje v novi sezoni SPDT na temo »Znamenite rastline na Slovenskem«. Predaval je univerzitetni profesor dr. Tone Wraber, ki je na zanimiv način povedal kako je prišlo do odkritja nekaterih rastlin in kdo jih je našel. (R.D.)

Slovenski osemstisočakarji

Doslej se je že trideset Slovencev povzpelo na kak osemstisočak. Zadnji je Janez Jeglič, ki je kot član odprave Alpe Adria Sagarmatha osvojil streho sveta skupaj z Marijo in Andrejem Štrempflem. Za Marijo je to drugi osemstisočak, obenem pa je ona edina jugoslovanska alpinistka, ki se je dvignila nad 8000 m. Andrej pa je tokrat šestič stopil na osemstisočak in je po številu takih vzponov drugi v Jugoslaviji. Prvi je Viki Grošelj, kojih ima za seboj že osem in je začel z Makalujem leta 1975. Najbolj uspešen je bil pred enim letom, ko je od 5.11.1988 do 20.10.1989 opravil 4x8000, po tri jih imajo Nejc Zaplotnik (pok.), Pavle Kozjek in Tomo Cesen. Na dveh so bili Stane Belak, Bogdan Biščak, Jože Rozman, Marija Štrempfelj in Iztok Tomazin.

Po en osemstisočak ima za seboj dvajset Slovencev, sem štejemo tudi

našega Duška Jeliniča, ki je stopil na Broad Peak 1. 1986.

40 let Anapurne prvega osemstisočaka

Pred 40 leti (3. junija 1950) sta Maurice Herzog in Louis Lachenal v težkih pogojih in ostrem mrazu stopila na vrh Anapurne (8075 m). Z osvojitvijo prvega osemstisočaka od štirinajstih se začena sodobni himalaizem. Cena podviga so bile amputacije brez anestezije pri obeh prvopristopnikih.

Štiridesetletnico osvojitve so z velikim tri dni trajajočim slavljem proslavili letos poleti v Chamonixu. Med povabljenosti so bili vsi prvopristopniki

štirinajstih osemstisočakov od sira Edmunda Hillaryja do Reinholda Messnerja.

Praznovanje se je zaključilo z gala večerom, na katerem so podelili šest »zlatih Match«, ki jih je nudil časopis Paris Match za najboljše dosežke v Himalaji. Na koncu je Reinhold Messner izročil Tomu Česnu, ki je prejel tudi en zlati Match, nagrado snežnega leva »Snow Lion Award« v znesku 10.000 dolarjev. Ta nagrada gre mladem alpinistu, ki je s skromnimi sredstvi in upoštevajoč tradicionalno etiko uresničil velik podvig v Himalaji.

(J.B.)

obvestila - obvestila

ŠD BREG
OTROŠKA TELOVADBA
Sporočamo, da bo vpisovanje, oziroma prva vadbeni ura v sredo, 7. novembra ob 16. uri v občinski telovadnici v Dolini.

SK DEVIN
obvešča, da je iz tehničnih razlogov tečaj na plastični smučarski stezi prestavljen na vsak ponedeljek od 17. do 19. ure.

SK DEVIN
obvešča, da se začena splošna rekreativna telovadba v telovadnici socialnega centra v Sesljanu vsako sredo in petek od 19.30 do 21. ure.

SK BRDINA
sporoča vsem zainteresentom, da je odhod na Möltaller na štiridnevni trening dines, 31. t. m., ob 15. uri z Opčin.

SK BRDINA
obvešča vse ljubitelje smučanja, da imajo na razpolago izkaznice FISU in Smučarske zveze Slovenije. Izkaznice in informacije dobite na sedežu društva ob ponedeljkih od 20. do 21. ure.

SK DEVIN in ŠD SOKOL
organizirata 10., 11. in 12. novembra v prostorih KD I. Gruđen sejemo nove in rabljene smučarske opreme.

PLANINSKI ODSKEK
ŠZ SLOGA in SK DEVIN organizirata v nedeljo, 4. novembra, izlet v neznano z osebnimi avtomobili.

Zbirališče in odhod ob 7. uri izpred spomenika v Bazovici. Informacije V. Stopar (tel. 226283) in B. Škerk (tel. 200236).

ŠD BREG - REKREACIJA
sporoča, da je v teku rekreacijska telovadba v občinski telovadnici v Dolini, in sicer ob torkih in petkih ob 21. uri.

ZSSDI
obvešča, da bosta v petek, 2. novembra, urada v Trstu in Gorici zaprta.

DSMO - REKREACIJSKA TELOVADBA ZA ODRASLE
Sporočamo, da so že v teku ure rekreativne vadbe v mali telovadnici italijanske srednje šole N. Sauru v Ul. D'Annunzio 48. Urnik: sredi in petek od 17. do 18. ure. Vadi prof. Igor Tul. Pridite!

TENIŠKA ŠOLA SZ GAJA
Teniška sekcija Športnega združenja Gaja organizira v novem pokritem objektu na Padričah redno teniško šolo za mladino od 6. do 14. leta starosti. Šola bo trajala od novembra letos do 1. junija 1991, tečajji pa bodo dvakrat na teden v prvih popoldanskih urah. Vpisovanje ter informacije na telefonskih številkah: 212989 (od 12.00 do 14.00), 410740 (od 14.00 do 16.00) ali neposredno na sedežu Gaje v dneh 5., 6. in 7. novembra od 18.00 do 20.00 (tel. 226115). Vpisovanje se zaključuje v sredo, 7. novembra.

Naročnina: mesečna 20.000 lir - celoletna 240.000 lir; v SFRJ številka 7.00 - din, naročnina za zasebnike mesečno 70 - din, polletno 390 - din, letno 780 - din.

Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ: žiro račun 51420-603-31593
ADIT 61000 Ljubljana
Glonarjeva 8 - telefon 329761

Oglaš: ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni oglaš 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 120.000 lir. Ob praznikih povisek 20%. IVA 19%. Oglaš iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglašnem oddelku PUBLI-EST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tix 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPL.

Mali oglaš: 950 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%. Naročajo se v uredništvu Primorskega dnevnika - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-611.

primorski dnevnik

četrtek, 1. novembra 1990

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 - Fax 040/772418

GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958

ČEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Glavni urednik Dušan Udovič

Odgovorni urednik Vojimir Tavčar

Izdaja
in tiska

ZTT
Trst

PIEG

Cian italijanske
zveze časopisnih
založnikov PIEG

Napovedana izpustitev treh britanskih talcev Amal in Hezbolah podpisala premirje

BEJRUT — Iz Bejruta so včeraj sporočili, da sta vodstvi šiitskih milic Amal in Hezbolah po celi vrsti srečanj podpisali sporazum, ki naj bi privedel do dokončne prekinitev sovražnosti med obema organizacijama. Sporazum so podpisali v Anjaru v Dolini Bekaa, kjer ima sedež poveljstvo sirske varnostnih sil v Libanonu, podpisu sporazuma pa je prisostvoval tudi iranski veleposlanik v Damasku Mohamad Aktari.

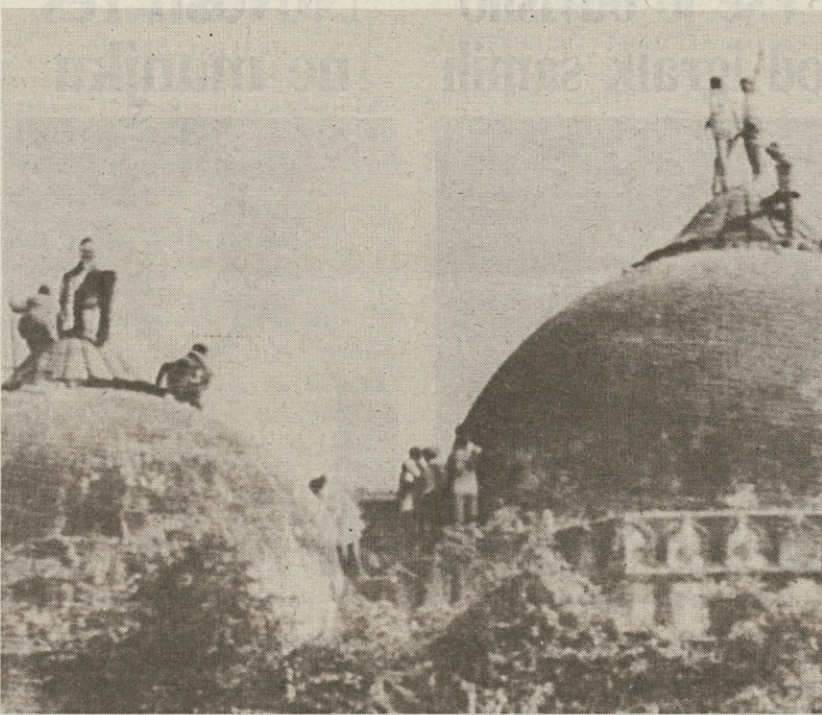
Milici Amal, ki jo podpira Sirija, in proiranski Hezbolahi so imeli ostre spopade v zadnjih treh letih, v tem času pa je bilo približno 1.100 mrtvih in 3.000 ranjenih. Iz nekega prosirskega vira so sporočili, da predstavlja včerajšnji sporazum del načrta za »veliki Bejrut«, v katerem je predviden umik milic iz obseženega področja libanonske prestolnice. Toda prekinitev ognja zadeva, ob »tradicionalni« fronti

v južnih bejrutskih predmestjih, tudi preostalo libanonsko ozemlje.

Glasnik libanonske vlade (prosirske) je tudi sporočil, da je doslej sedem milic, med katerimi tudi krščanske »libanonske sile« in »PSP« Walida Džumbata, že sprejelo umik s področja »velikega Bejruta«.

Ta načrt pa zadeva tudi zahodne talce v Libanonu. Teh je zdaj približno dvanajst in večina od njih naj bi bila zaprta neke v južnem predmestju libanonske prestolnice. Toda po nekaterih vesteh naj bi ugrabitelji, ki naj bi bili povezani s Hezbolahi, talce v zadnjih dneh preselili v »neprebojno« nekdanjo kasarno Abdulah v bližini Baalbeka v Dolini Bekaa. V zvezi s talci velja omeniti še optimistično napoved dnevnika Al liwa, da naj bi tri britanske talce, med njimi tudi anglikanskega pastora Terryja Waitea, izpustili še pred koncem tega tedna.

Zaradi močnih policijskih enot v Ayodhyi tokrat relativno mirno V Indiji že 30 mrtvih v verskih spopadih

NEW DELHI — Včeraj je bilo najmanj dvanajst mrtvih (doslej skupno že več kot trideset) zaradi spopadov med hindujskimi skrajneži in muslimani v Indiji. Jedro spora predstavlja mošeja v Ayodhyi (na sliki AP), ki po trditvah Hindujev stoji ravno na mestu, kjer se je rodil hindujski bog Rama. Fundamentalisti skušajo zato mošejo podreti in na njenem mestu zgraditi hindujski tempelj.

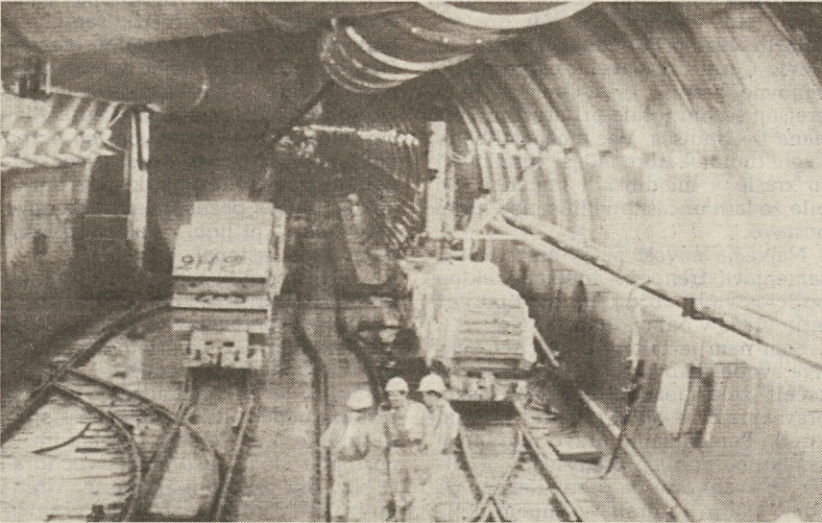
Do najhujših spopadov je včeraj prišlo v mestu Indore v Madhya Pradešu, kjer so se Hinduji in muslimani spopadli z noži, strelnim orožjem in bombami. Pri tem je bilo ubitih najmanj devet ljudi, precej ljudi pa je bilo ranjenih. Hindujski verniki in muslimani so se spopadli tudi v Utar Pradešu, kjer so umrle najmanj tri osebe, zažgali pa so tudi nekaj sto trgovin in stanovanj.

Relativen mir pa je vladal v Ayodhyi, ki jo nadzorujejo številni vojaški in policijski oddelki. Včeraj tam ni bilo incidentov, medtem ko je v torek policija proti hindujskim fundamentalistom, ki so skušali vdreti v mošejo, uporabila strelno orožje in ubila šest ljudi.

Iz Francije v VB pod morskim dnom

CALAIS — Francija in Velika Britanija sta od torka ponoči med seboj povezani s podmorskim predorom. V torek okrog 22. ure je namreč padla še zadnja ovira, britanski in francoski delavci so odprli tako imenovan tehnični prehod v steni, ki je predor pod Rokavskim prelivom delila na dva sektorja. Točka, kjer je odprtrina v steni se nahaja 40 metrov pod morsko gladino. Dogodek bodo francoske in britanske oblasti uradno proslavile šele decembra.

Ob istem času, ko so delavci slavili srečanje, pa se je na francoski strani predora pripetila nesreča, v kateri je bilo ranjenih osem delavcev. Dva sta se močno poškodovala in sta v smrtni nevarnosti. Vzroki nesreče so še neznan, kaže pa, da se je iztiril vagonček, s katerim se delavci prevažajo iz baze na kopnem na delovišče. Do nesreče je prišlo enajst kilometrov od vhoda v pomožno galerijo. (Na sliki AP)

Nesreči v Lockerbieu bi se lahko izognili

WASHINGTON — Teroristi, ki so decembra leta 1988 povzročili letalsko tragedijo v Lockerbieu, v kateri je umrlo 270 potnikov, so zelo verjetno izkoristili enega od informativnih kanalov ameriških policijskih oddelkov za boj proti mamilom (DEA). Vest je pred dnevi objavila ameriška televizijska mreža NBC. DEA je takoj uvedla preiskavo, da bi ugotovila, koliko resnice je v poročanju NBC, predvsem pa, ali so njeni agenti pa čeprav neposredno vpleteni v tragedijo. Vodstvo NBC namreč zagotavlja, da razpolaga z imeni funkcionarjev, ki so baje natanko vedeli, kaj se dogaja in da so informativni kanali, preko katerih je DEA črpala vesti o kurirjih z mamilom, lahko dostopni.

Urednik televizijske oddaje je povedal tudi, da so bile nemške oblasti seznanjene s kanali DEA in so zato večkrat dovolile kurirjem z drogo, da nemoteno odpravijo carinske operacije. To so delale v dogovoru z DEA in z namenom, da ne ovirajo akcije. Na isti način pa so se med kurirje z drogo vrinili arabski teroristi, ki so razstrelili semtex skrili v majhen registrator. Ni izključeno, da so naprave na carinskem traku zasledile sumljivi zavoj v potovalki, vendar so ga cariniki »spregledali«. Potovalko naj bi nosil neki mladenič iz Detroita. Preiskovalci skušajo sedaj ugotoviti, ali je bila njegova vloga v tragediji čisto naključna, ali če so ga teroristi prisilili, da med potovanjem obdrži prtljago.

Preplah na letališču za bombo, ki je ni bilo

RIM — Včeraj zjutraj so z anonimnim telefonskim klicem obvestili beneško letališče, da je na letalu AZ 175, ki je iz Benetk letelo v Rim, bomba. Letalo bi bilo moralo redno pristati v Rimu le nekaj minut po telefonskem obvestilu, zato so na letališču Fiumicino poskrbeli za primeren sprejem »nevarnega« letala.

Letališča sicer niso zaprli, vendar je moralo letalo pristati na stezi, ki je oddaljena kar tri kilometre od osrednjih letaliških struktur. Gasilci in posebne enote varnostnih ekip letališča so pospremili potnike na varno, nato pa so temeljito pregledali letalo ter vso prtljago. Potniki so svoja imetja pričakali kar v čakalnici za potnike, ki letijo na notranjih progah.

O bombi ni bilo sicer ne duha ne sluha, srečno zaključena avantura pa je omogočila letališču Leonardo Da Vinci, da je preizkusil delovanje svojih varnostnih sistemov, ki so še posebno pomembni v tem obdobju, ko so nekatere iraške teroristične skupine javile, da bi lahko posegle v akcijo. Rimsko letališče je že bilo prizorišče mednarodnega atentata, od takrat pa so bistveno potencialni varnostne ukrepe ter poskrbeli za večje število agentov, ki stražijo letališko območje.

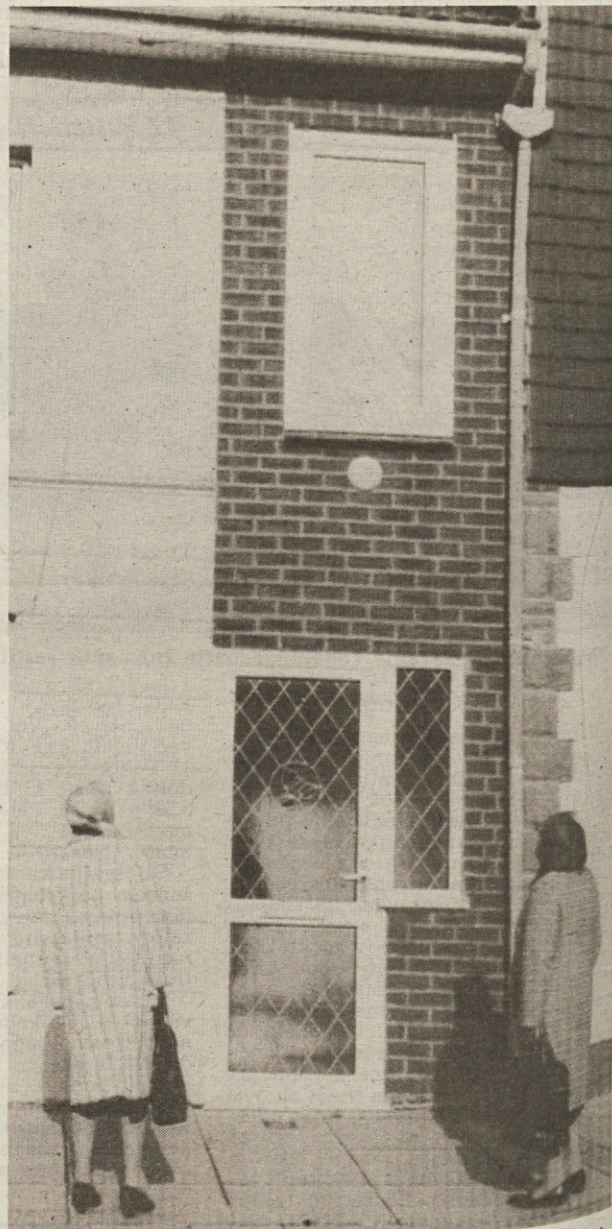
Televizijska pridigarja v boju proti Halloweenu

WASHINGTON — Iz ameriških logov prihaja vest, da se je skupina pridigarjev spravila v San Francisco, kjer naj bi razsajal greh in vsesplošno pohujšanje. Ker nismo več v srednjem veku, sta tudi Larry Lea in Dick Bernal svojevrstna pridigarja, saj širita svoje versko prepričanje preko televizijskega medija.

S televizijskimi kamerami in precejšnjim številom sodelavcev bo dvojica planila na grešne meščane prav na dan Halloweena, ko si Američani privoščijo vse mogoče potegavščine z grozljivim priokusom. Larry Lea si je tudi ustvaril podobo zloдея, ki mori sanfranciške grešne duše. »Satan je miš, brezzobi lev, ki tlači mesto.« V San Franciscu bo poleg pridigarjev tudi številno predstavništvo »Prayer warriors-bojnikov molitve«, ki se bodo podili predvsem za homoseksu-

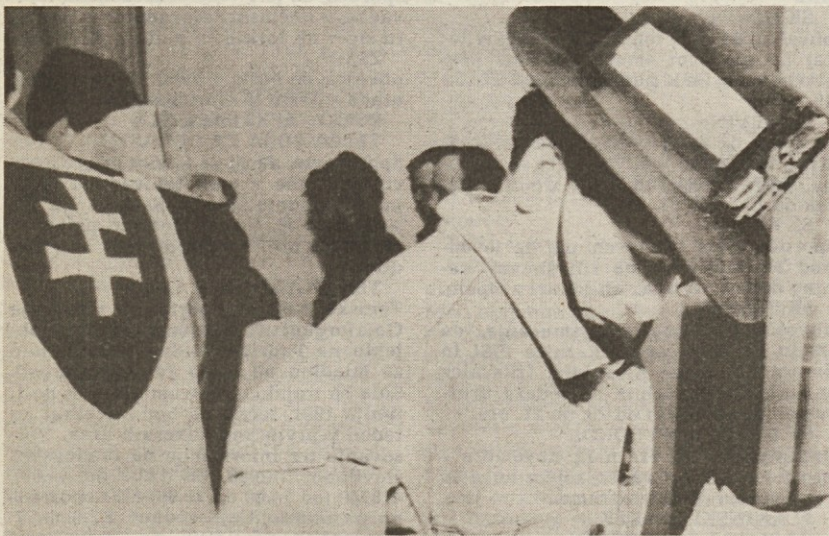
alci. Sicer pa bodo imeli kar precej dela, saj bo prav ob Halloweenu na programu ples »Erotic Exotic Ball«. Razgaljeni ljudje plešejo kar po ulicah, zato ima policija navado, da zapre promet četrti Castro, kjer se homoseksualci in tranzvestiti izživljajo, kakor se jim pač zdi. Prebivalci Castra se pošteno zabavajo in so nadvse ogorčeni nad pobudo pridigarjev. Zaradi tega so ustanovili organizacijo GHOST, ki v prevodu pomeni sicer duh, fantom, je pa tudi kratica za »veliki srd homoseksualcev, ki so proti odvratnim telepridigarjem«. Nekoliko manj organizirani so v drugih ameriških mestih, katerim menda grozijo plesi čarovnic in satanski obredi. Najbrž je tudi to potegavščina, ki spada k Halloweenu, nekako tako kot buče in slaščice z obliko lobanje.

Zlata vredna hišica

V Portsmouthu imajo najožjo hišo, kar jih premore Velika Britanija. Visoka je 4,40 m, široka komaj meter in 45 cm, zato pa je še precej draga, saj jo prodajajo za več kot 160 milijonov lir (Telefoto AP)

Z lakoto proti demokraciji

Kakih 40 slovaških nacionalistov gladovno stavka proti zakonu, ki omogoča rabo jezikov manjšin v odnosu z oblastmi (Telefoto AP)

V zapor, ker je bila proti zalivski vojni

ISTANBUL — »Nič ni rekla, samo brezizrazno je gledala v nas, očitno je bila v globokem šoku.« To je bil opis srečanja s hčerjo, ki jo je dal oče 16-letne dijakinje, ki je presedela 10 dni v turškem zaporu, ker je na zid svoje šole napisala »nočemo vojne«. Policija jo je aretirala, pikolovski sodnik pa je hotel vedeti, kaj se pravzaprav skriva za tem nevarnim gestom. Dekle so obtožili, da pripada levi ekstremistični organizaciji, ki da rovari proti turški državi in zanjo so celo zahtevali do 20 let zapore.

Vse se je pravzaprav začelo skoraj kot igra: dijakinja je svoja čustva v zvezi z zalivsko krizo izrazila z napisom »nočemo vojne«. Vesten policaj, ki je šel mimo, je napis videl in zahteval od ravnatelja, naj takoj ugotovi, kdo je avtor prevratniške parole. Slednjemu ni bilo težko najti krivca, tudi zato, ker se punca ni kaj prida skrivala. In tako, še preden je lahko kogar koli obvestila, se je znašla na sedežu politične policije, kjer so jo deset dni trpinčili in zasliševali.

Končno se je zadeva razvedela: prevladala je treznost in stvar je dobila razsežnosti, ki ji pač pritičejo. Kljub vsemu pa še ni jasno, če so deklet spustili iz zapore ali ne.